

# **ZÁKLADNÍ TENDENCE DEMOGRAFICKÉHO, SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE LIBERECKÉHO KRAJE V ROCE 2014**

Liberec, září 2015

Kód publikace: 330136-15

Č. j.: 1 / 2015 – 7701

Zpracoval: Krajská správa ČSÚ v Liberci, oddělení informačních služeb

Ředitel odboru: Ing. Dagmar Dvořáková

Kontaktní osoba: Bc. Stanislava Riegerová, e-mail: [stanislava.riegerova@czso.cz](mailto:stanislava.riegerova@czso.cz)

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: [www.czso.cz](http://www.czso.cz)

## KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

**Český statistický úřad** | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10 | tel.: 274 051 111 | [www.czso.cz](http://www.czso.cz)

**Oddělení informačních služeb** | tel.: 274 052 648, 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: [infoservis@czso.cz](mailto:infoservis@czso.cz)

**Prodejna publikací ČSÚ** | tel.: 274 052 361 | e-mail: [prodejna@czso.cz](mailto:prodejna@czso.cz)

**Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání** | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: [esds@czso.cz](mailto:esds@czso.cz)

**Ústřední statistická knihovna** | tel.: 274 052 361 | e-mail: [knihovna@czso.cz](mailto:knihovna@czso.cz)

## INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

**Hl. m. Praha** | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10 | tel.: 274 052 673, 274 054 223

e-mail: [infoservispraha@czso.cz](mailto:infoservispraha@czso.cz) | [www.praha.czso.cz](http://www.praha.czso.cz)

**Středočeský kraj** | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10 | tel.: 274 054 175

e-mail: [infoservisstc@czso.cz](mailto:infoservisstc@czso.cz) | [www.stredocesky.czso.cz](http://www.stredocesky.czso.cz)

**České Budějovice** | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice | tel.: 386 718 440

e-mail: [infoserviscb@czso.cz](mailto:infoserviscb@czso.cz) | [www.cbudejovice.czso.cz](http://www.cbudejovice.czso.cz)

**Plzeň** | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň | tel.: 377 612 108, 377 612 249

e-mail: [infoservisplzen@czso.cz](mailto:infoservisplzen@czso.cz) | [www.plzen.czso.cz](http://www.plzen.czso.cz)

**Karlovy Vary** | Sportovní 28, 360 01 Karlovy Vary | tel.: 353 114 529, 353 114 525

e-mail: [infoserviskv@czso.cz](mailto:infoserviskv@czso.cz) | [www.kvary.czso.cz](http://www.kvary.czso.cz)

**Ústí nad Labem** | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem | tel.: 472 706 176, 472 706 121

e-mail: [infoservisul@czso.cz](mailto:infoservisul@czso.cz) | [www.ustinadlabem.czso.cz](http://www.ustinadlabem.czso.cz)

**Liberec** | Nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1 | tel.: 485 238 811

e-mail: [infoservislbc@czso.cz](mailto:infoservislbc@czso.cz) | [www.liberec.czso.cz](http://www.liberec.czso.cz)

**Hradec Králové** | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3 | tel.: 495 762 322, 495 762 317

e-mail: [infoservishk@czso.cz](mailto:infoservishk@czso.cz) | [www.hradeckralove.czso.cz](http://www.hradeckralove.czso.cz)

**Pardubice** | V Ráji 872, 531 53 Pardubice | tel.: 466 743 480, 466 743 418

e-mail: [infoservispa@czso.cz](mailto:infoservispa@czso.cz) | [www.pardubice.czso.cz](http://www.pardubice.czso.cz)

**Jihlava** | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava | tel.: 567 109 062, 567 109 080

e-mail: [infoservisvys@czso.cz](mailto:infoservisvys@czso.cz) | [www.jihlava.czso.cz](http://www.jihlava.czso.cz)

**Brno** | Jezuitská 2, 601 59 Brno | tel.: 542 528 115, 542 528 105

e-mail: [infoservisbrno@czso.cz](mailto:infoservisbrno@czso.cz) | [www.brno.czso.cz](http://www.brno.czso.cz)

**Olomouc** | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc | tel.: 585 731 516, 585 731 509

e-mail: [infoservisolom@czso.cz](mailto:infoservisolom@czso.cz) | [www.olomouc.czso.cz](http://www.olomouc.czso.cz)

**Ostrava** | Repinova 17, 702 03 Ostrava | tel.: 595 131 230, 595 131 232

e-mail: [infoservis\\_ov@czso.cz](mailto:infoservis_ov@czso.cz) | [www.ostrava.czso.cz](http://www.ostrava.czso.cz)

**Zlín** | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín | tel.: 577 004 931, 577 004 935

e-mail: [infoservis-zl@czso.cz](mailto:infoservis-zl@czso.cz) | [www.zlin.czso.cz](http://www.zlin.czso.cz)

## Úvod

Předkládaný materiál je analytickým obrazem vybraných tendencí demografického, sociálního, ekonomického a environmentálního vývoje Libereckého kraje v roce 2014, s návazností na vývoj v předchozích letech (zpravidla od roku 2009). Zahrnuje oblasti, kde můžeme vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přičemž klademe důraz na jevy v kraji významné. V textu jsme se snažili posoudit vývoj ve srovnání s ostatními kraji České republiky.

Vzhledem k systému postupného zpracování dat zatím nemáme k dispozici kompletní údaje za rok 2014, proto můžeme v některých oblastech zpracovat hodnocení zatím pouze do roku 2013. Navíc v oblasti makroekonomiky (hrubý domácí produkt, hrubá přidaná hodnota, tvorba hrubého fixního kapitálu a navazující ukazatele) probíhala rozsáhlá revize dat v celé časové řadě od roku 1995, a to jak na celostátní úrovni, tak na úrovni regionální.

Aktuální údaje průběžně zveřejňujeme na internetu na adrese [www.liberec.czso.cz](http://www.liberec.czso.cz). Komplexní pohled na vývoj v kraji poskytuje Statistická ročenka Libereckého kraje pravidelně vydávaná v průběhu měsíce prosince. Přehled vybraných ukazatelů o krátkodobém vývoji regionu nabízí Statistický bulletin Libereckého kraje, který vychází 95. den po skončení příslušného čtvrtletí.

Reprodukce výňatků z tohoto materiálu lze pořizovat, pokud je uveden jejich zdroj, s výjimkou reprodukce pro komerční účely. Citace mohou být zveřejněny jen s uvedením zdroje „Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Libereckého kraje v roce 2014“ a původu statistických dat v něm otištěných.

Ležatá čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Ležatý křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Zkratka „i.d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit.

Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou platné k 31. 7. 2014. Zpřesňují údaje publikované již dříve, ale mohou být ještě dále upřesňovány.

**Pokud není uveden zdroj, jsou uveřejněny údaje ze statistických zjišťování ČSÚ.**



## OBSAH

Úvod.....	1
1. Demografický vývoj.....	7
2. Sociální vývoj.....	22
3. Ekonomický vývoj.....	41
4. Životní prostředí.....	63
<b>Tabulková příloha.....</b>	<b>71</b>
1. Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů	
Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů - demografický vývoj.....	72
Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů - sociální vývoj.....	73
Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů - ekonomický vývoj.....	74
Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů - životní prostředí.....	75
2. Vybrané ukazatele za Liberecký kraj	
Tab. 2.1 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj - demografický vývoj.....	76
Tab. 2.2 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj - sociální vývoj.....	77
Tab. 2.3 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj - ekonomický vývoj.....	80
Tab. 2.4 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj - životní prostředí.....	82
3. Vybrané ukazatele podle okresů Libereckého kraje	
3.1 Vybrané ukazatele podle okresů Libereckého kraje.....	84
<b>Kartogramy.....</b>	<b>89</b>



## 1. Demografický vývoj

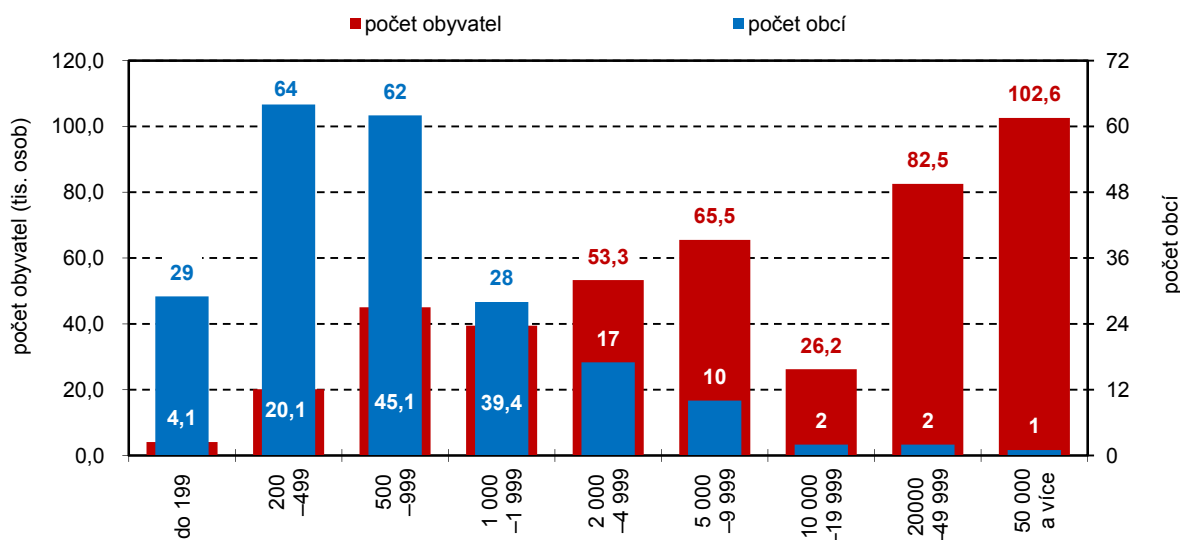
**Rozlohou i počtem obyvatel je kraj druhý nejmenší**

Liberecký kraj je svojí rozlohou 3 163 km<sup>2</sup> druhým nejmenším krajem České republiky a stejná pozice mu patří také v počtu obyvatel (438 851 osob k 31. 12. 2014). Sídelní strukturu regionu tvoří 4 okresy, 10 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (obce III. stupně), 21 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (obce II. stupně), 215 obcí, 39 měst a 3 městyse.

**Nejpočetnější jsou obce s 200 až 499 obyvateli**

Z hlediska velikostních skupin stále převažují v Libereckém kraji obce s 200 až 499 obyvateli (64 obcí), ve kterých k 31. 12. 2014 žilo celkem 20 127 obyvatel (4,6 % obyvatel kraje). Následují obce s 500 až 999 obyvateli, kterých je v kraji 62 a žilo v nich 45 053 obyvatel. Největší velikostní skupinu (50 000 a více obyvatel) reprezentuje jediná obec, a to město Liberec se 102 562 obyvateli (23,4 % krajské populace). Druhou největší obcí je s 45 594 obyvateli Jablonec nad Nisou a třetí Česká Lípa (36 943 obyvatel). Poslední z okresních měst, město Semily (8 548 obyvatel) obsadilo v žebříčku až 6. pozici, před ním se umístila města Turnov (14 362 obyvatel) a Nový Bor (11 859 obyvatel). Do nejmenší kategorie obcí s méně než 200 obyvateli patří v našem kraji 29 obcí. Nejméně lidnatou je pak obec Rakousy v okrese Semily, ve které k 31. 12. 2014 žilo 80 obyvatel.

**Graf 1 Sídelní struktura Libereckého kraje k 31. 12. 2014**



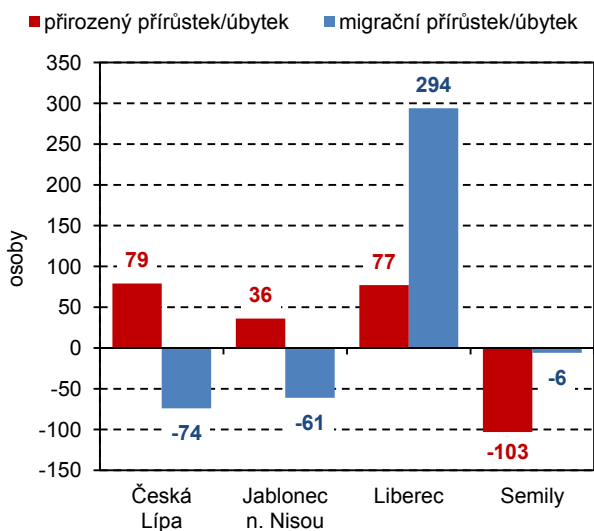
**Více než tři čtvrtiny obyvatel kraje žijí ve městech**

Ve městech Libereckého kraje ke konci roku 2014 žilo 340 089 obyvatel (77,5 % obyvatel kraje). Zastoupení městské populace meziročně pokleslo, i když pouze nepatrně (o 0,1 procentní bod, absolutně o 239 osob). Celkový úbytek obyvatel byl zaznamenán ve 28 městech, přírůstek vykázalo pouze 11 měst. Nejvyšší absolutní přírůstek zaznamenalo město Liberec (o 261 osob) – počet živě narozených převýšil počet zemřelých o 125 osob a přistěhovalo se o 136 obyvatel více, než se vystěhovalo. Absolutně nejvyšší úbytek obyvatel zaznamenalo město Nový Bor, ve kterém počet obyvatel poklesl o 103 osob, a to především z důvodu záporného migračního salda (101 osob).

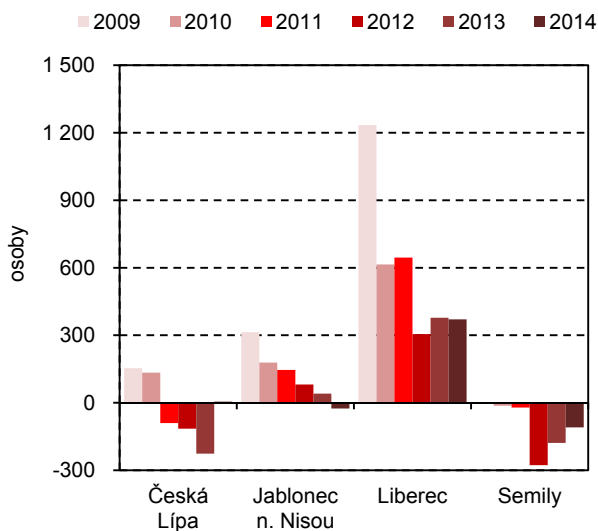
**Počet obyvatel vzrostl přirozenou měnou i migrací**

Počet obyvatel Libereckého kraje se v průběhu roku 2014 navýšil o 242 osob (0,1 %) a v kraji k 31. 12. 2014 žilo 438 851 obyvatel. Počet obyvatel rostl jak přirozenou měnou (o 89 osob), tak i stěhováním (o 153 osob). Z okresů Libereckého kraje se počet obyvatel zvýšil, obdobně jako v loňském roce, v okrese Liberec (o 371 osob, tj. 0,2 %). Živě narození převažovali nad zemřelými o 77 osob a také přistěhovalí nad vystěhovalými o 294 osob. Také okres Česká Lípa zaznamenal, díky kladné přirozené změně, na konci roku 2014 přírůstek o 5 obyvatel. V okresech Semily a Jablonec nad Nisou došlo naopak ke snížení počtu obyvatel. V okrese Semily ubylo 109 obyvatel přirozenou měnou i stěhováním, v okrese Jablonec nad Nisou úbytek o 25 osob způsobilo záporné saldo migrace. Nadále nejlidnatějším okresem zůstává okres Liberec se 171 756 obyvateli, naopak nejmenším je z tohoto pohledu okres Semily se 74 276 obyvateli.

**Graf 2 Pohyb obyvatel podle okresů Libereckého kraje v roce 2014**



**Graf 3 Celkový přírůstek/úbytek obyvatel podle okresů Libereckého kraje**



**Přírůstek obyvatel přirozenou měnou se však snižuje**

V rámci období let 2009–2014 nabývá přirozená změna obyvatel v Libereckém kraji kladných hodnot, které se však každoročně snižují. V roce 2009 převýšil počet živě narozených počet zemřelých o 893 osob, v roce 2014 již jen o 89 osob.

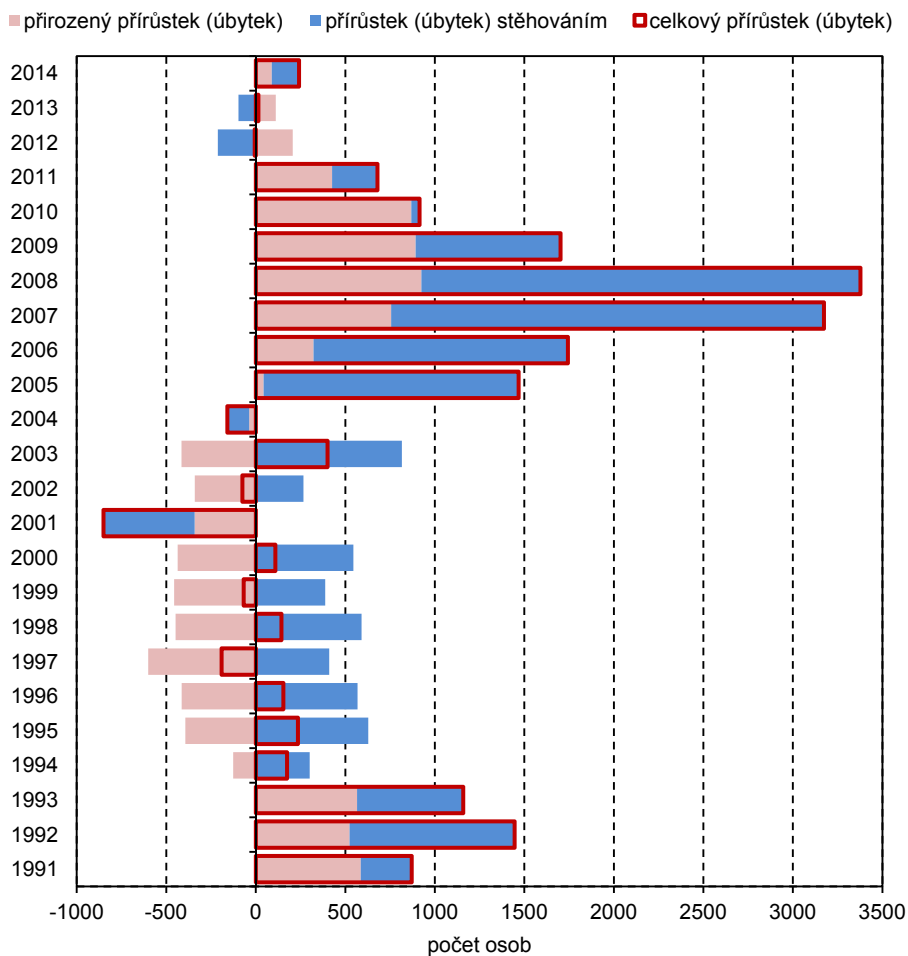
**Rozhodující vliv na kladné saldo migrace mělo zahraniční stěhování**

Kladné saldo migrace bylo v roce 2014 dosaženo díky zahraniční migraci. Stěhováním v rámci České republiky Liberecký kraj ztratil 310 osob (3 503 přistěhovalých a 3 813 vystěhovalých), stěhováním z a do ciziny získal 463 osob (1 047 přistěhovalých a 584 vystěhovalých). Kladné saldo zahraničního stěhování je možné sledovat po celé hodnocené období.





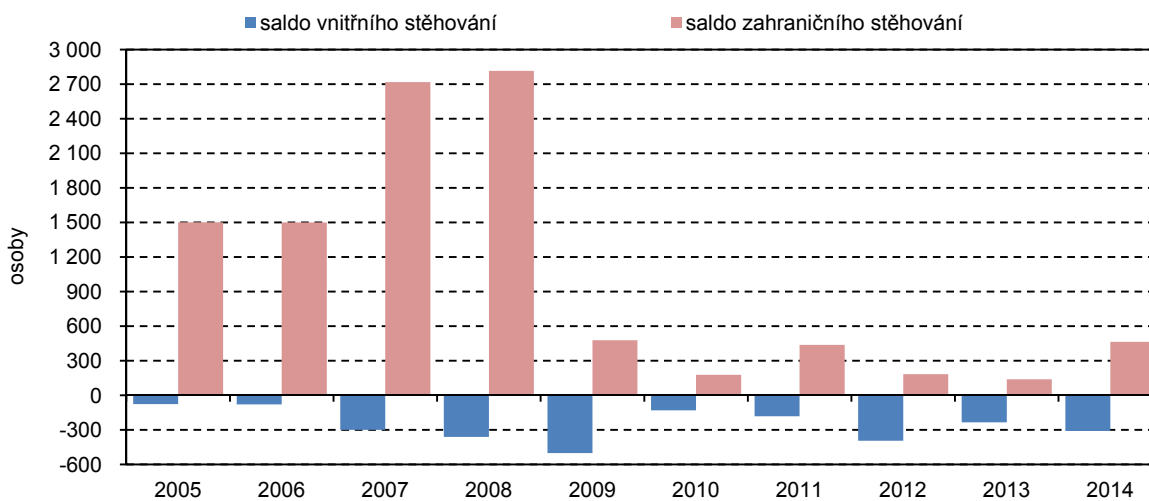
**Graf 4 Pohyb obyvatel v Libereckém kraji**



**Nejvíce cizinců žilo v okrese Liberec**

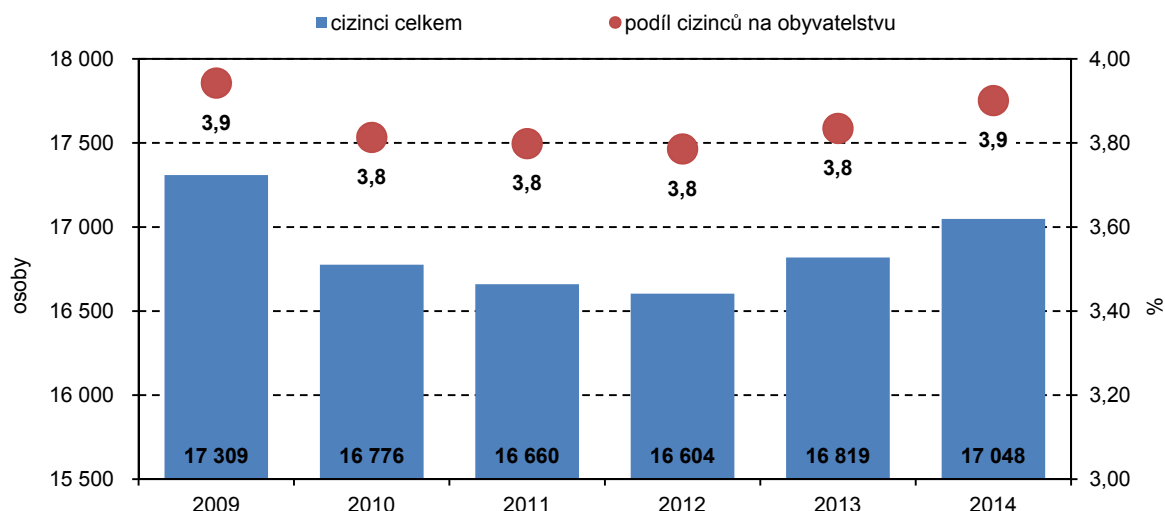
K 31. 12. 2014 žilo na území Libereckého kraje celkem 17 048 cizinců. Převážná většina cizinců pobývala na území okresu Liberec (47,7 % z celkového počtu cizinců), v okrese Semily se zdržovalo 10,1 % osob s jiným státním občanstvím.

**Graf 5 Migrace obyvatel Libereckého kraje**



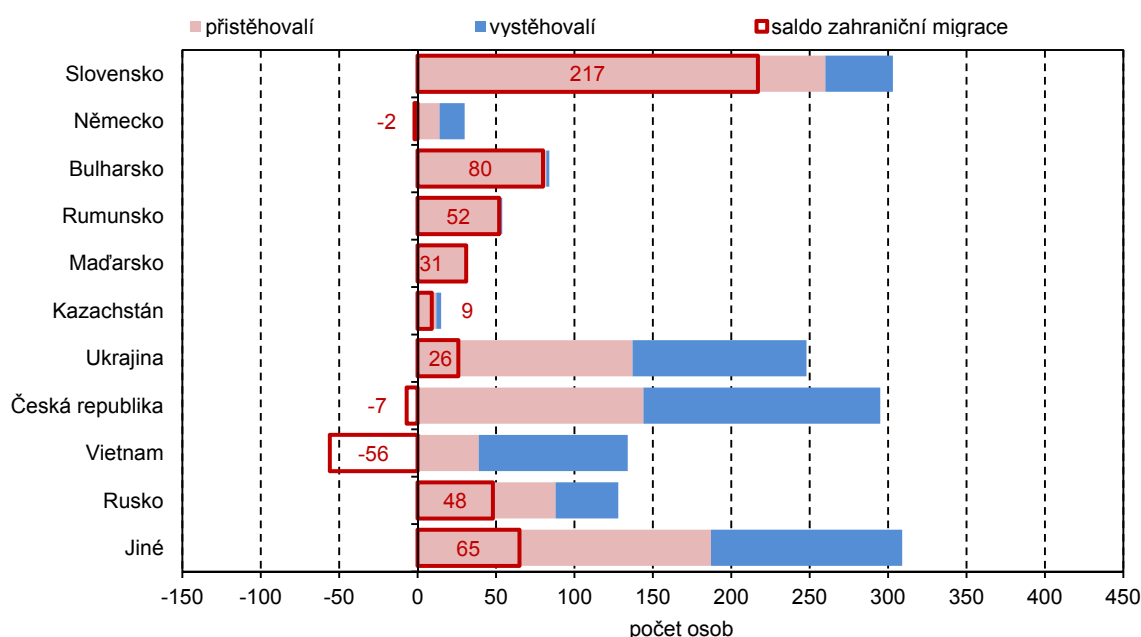
saldo vnitřního stěhování = rozdíl mezi přistěhoválými z ČR a vystěhoválými do ČR  
 saldo zahraničního stěhování = rozdíl mezi přistěhoválými ze zahraničí a vystěhoválými do zahraničí

**Graf 6 Cizinci (bez osob s platným azylem) a jejich podíl na obyvatelstvu v Libereckém kraji**



Nejvyšší kladné migrační saldo bylo, obdobně jako v loňském roce, v roce 2014 zaznamenáno v případě osob se slovenským státním občanstvím (+217 osob). Druhá pozice z pohledu tohoto ukazatele patřila osobám s bulharským (migrační přírůstek +80 osob) a třetí s rumunským (+52 osob) občanstvím. Naopak v důsledku zahraniční migrace v roce 2014 v Libereckém kraji poklesl počet osob s vietnamským státním občanstvím, a to o 56 osob.

**Graf 7 Zahraniční migrace podle státního občanství v Libereckém kraji v roce 2014**



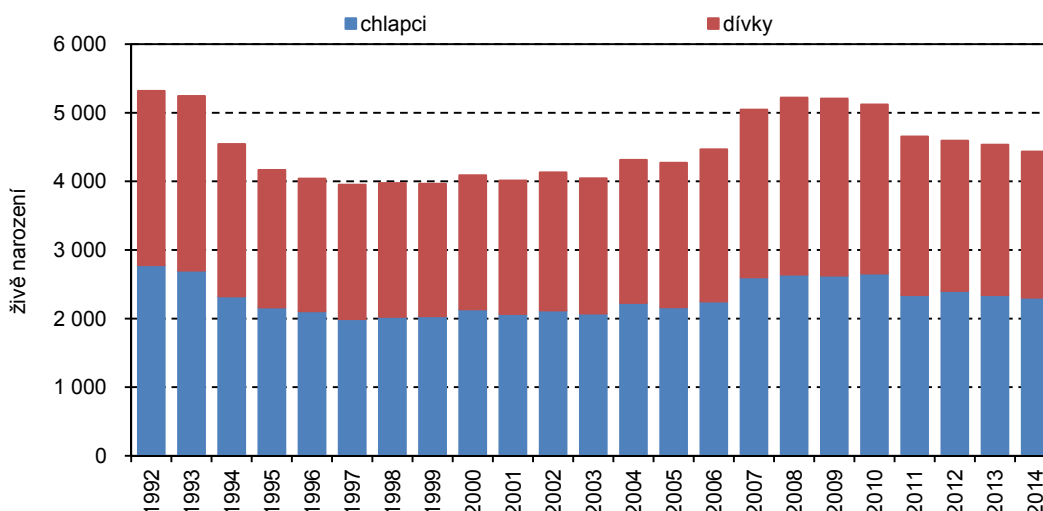
### 1.1 Demografické události

#### Počet narozených dětí v kraji od roku 2008 klesá

Během roku 2014 se v Libereckém kraji živě narodilo 4 435 dětí, což je o 100 dětí (2,2 %) méně než v roce 2013 a o 785 dětí (15 %) méně než v roce 2008, kdy vrcholila porodnost za posledních 19 let. Od roku 2008 počet živě narozených nepřetržitě klesá.



**Graf 8 Živě narození podle pohlaví v Libereckém kraji**

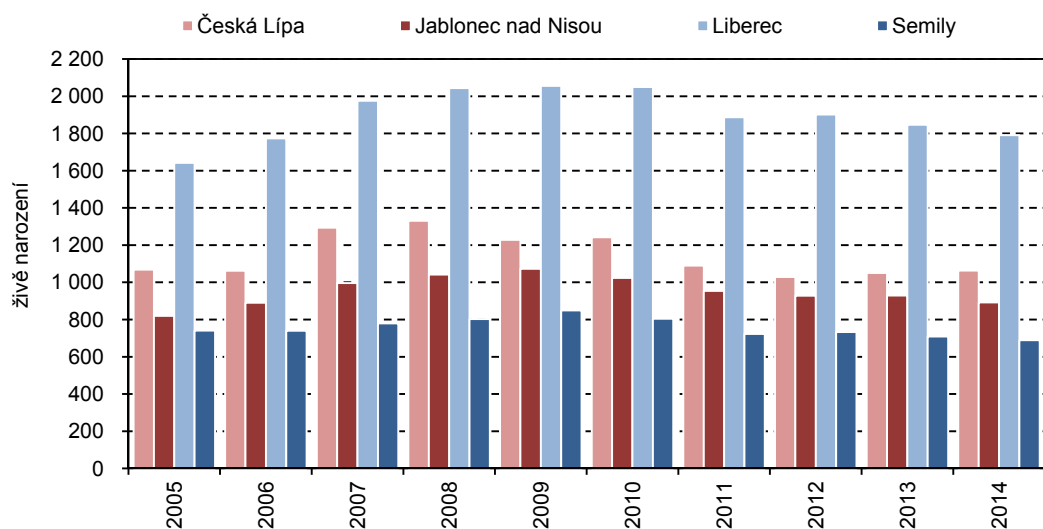


**Hrubá míra porodnosti se pohybuje pod republikovým průměrem**

V přepočtu na 1 000 obyvatel se v Libereckém kraji živě narodilo 10,1 dětí. Krajská hodnota tak v roce 2014 poklesla pod republikový průměr (10,4 ‰) a mezi kraji se zařadila na 6. pozici. Napříč Českou republikou se ukazatel pohyboval v rozmezí od 9,2 ‰ (Karlovarský kraj) do 11,7 ‰ (Hlavní město Praha). Z porovnání okresů Libereckého kraje vyplývá, že relativně nejvíce dětí se v roce 2014 narodilo v okrese Liberec (10,4 dětí na 1 000 obyvatel), nejméně pak v okrese Semily (9,3 dětí na 1 000 obyvatel).

Z regionálního pohledu se počet živě narozených v roce 2014 meziročně snížil v okrese Liberec (o 56 dětí), v okrese Jablonec nad Nisou (o 37 dětí) a Semily (o 20 dětí). Opačně tomu bylo pouze v okrese Česká Lípa (o 13 dětí více). V porovnání s rokem 2008 se počet živě narozených snížil ve všech okresech kraje, nejvýrazněji pak v okrese Česká Lípa (o 20,1 % živě narozených méně).

**Graf 9 Živě narození podle okresů Libereckého kraje**

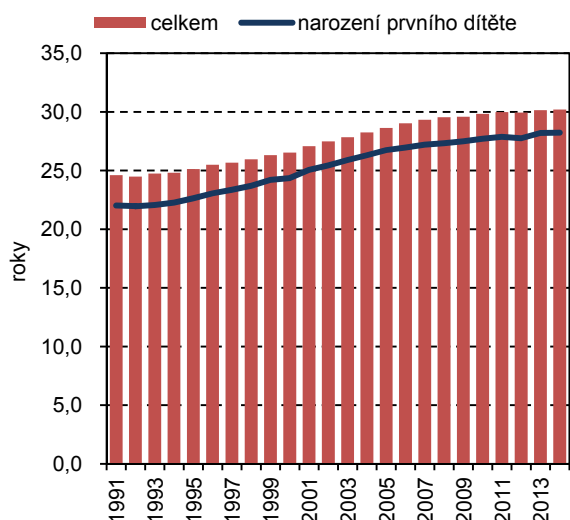


Na počtu živě narozených se 46,9 % podílely prvorozené a 36,8 % druhorozené děti. Zbývajících 16,3 % dětí přišlo na svět v pořadí jako třetí a další dítě. Tato struktura narozených se v kraji prakticky nemění.

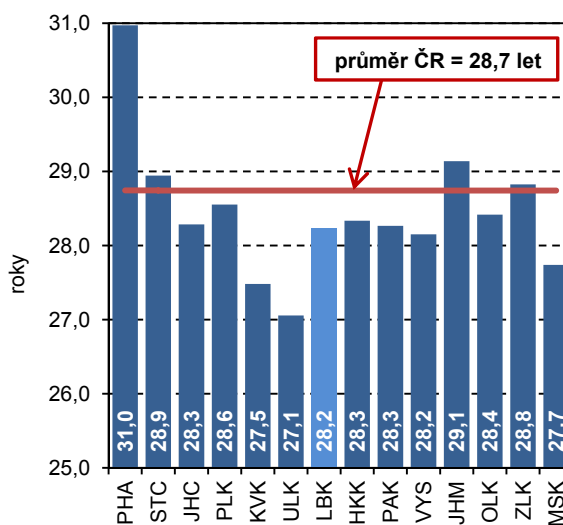
**Průměrný věk prvorodiček se meziročně nezvýšil**

Nadále pokračuje trend odkládání mateřství do pozdějšího věku matky, který započal v 90. letech minulého století. Průměrný věk matky při narození prvního dítěte v roce 2014 v našem kraji činil 28,2 let – shodně s rokem 2013, o 0,9 roku více oproti roku 2008. Ve srovnání s průměrem České republiky (28,7 let) jsou však prvorodičky v našem kraji mladší. V rámci regionů České republiky se věk prvorodiček pohybuje v rozmezí od 27,1 let (Ústecký kraj) do 31,0 let (Hlavní město Praha). Z dlouhodobé časové řady je však zřejmé, že v posledních minimálně 8 letech tento průměrný věk roste pomalejším tempem, než tomu bylo dříve.

**Graf 10 Průměrný věk ženy při narození dítěte a prvního dítěte v Libereckém kraji**



**Graf 11 Průměrný věk ženy při narození prvního dítěte podle krajů v roce 2014**



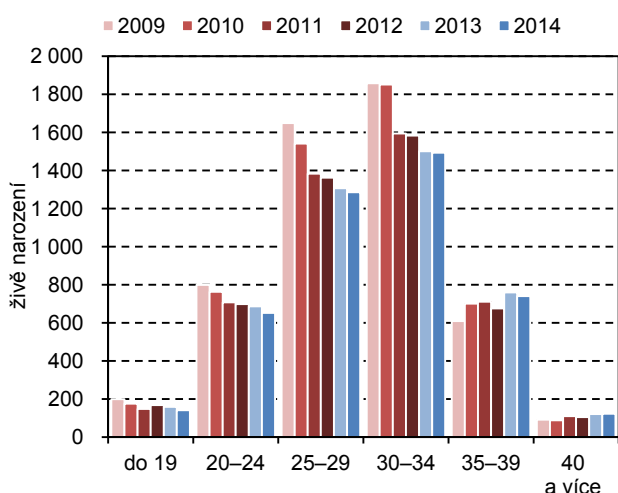
Bez ohledu na pořadí dítěte rodily ženy v našem kraji v roce 2014 v průměru ve věku 30,2 let s tím, že nejvíce dětí se narodilo ženám v kategorii 30–34 let. Při bližší analýze dat týkajících se počtu živě narozených dětí a věku jejich matek je ovšem evidentní pozvolný nárůst žen, které si dítě pořizují mezi 35–39 roky nebo dokonce ve 40 a více letech, zatímco počet živě narozených dětí ženám ve věku 20–34 let klesá.

**Nadále roste podíl dětí narozených mimo manželství**

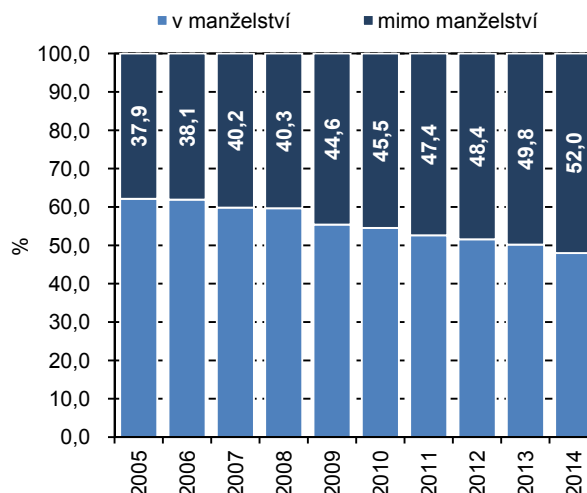
Podíl dětí narozených mimo manželství se stále zvyšuje. Je to dlouhodobý trend, ve kterém se odráží rozvolňování vazby mezi vstupem do manželství a početím dítěte. Nesezdané páry tak v loňském roce přivedly v kraji na svět 2 304 dětí (meziročně o 46 dětí více, oproti roku 2008 o 199 dětí více), což představuje 52,0 % ze všech živě narozených (49,8 % v roce 2013 a 40,3 % v roce 2008). Nejvyšší podíl dětí narozených mimo manželství byl evidován v okrese Česká Lípa (58,6 %), nejnižší v okrese Semily (48,6 %). Meziročně nižší podíl živě narozených mimo manželství zaznamenal jediný okres, a to okres Jablonec nad Nisou (o 3,0 procentní body na 50,9 %). Ve srovnání s celorepublikovým podílem (46,7 %) je zastoupení v kraji nadprůměrné a mezi kraji již 3. nejvyšší. Ukazatel vykazoval také poměrně významné regionální rozdíly, když se v rámci České republiky pohyboval mezi 39,1 % (Zlínský kraj) a 61,6 % (Karlovarský kraj).



**Graf 12 Živě narození podle věku matky v Libereckém kraji**

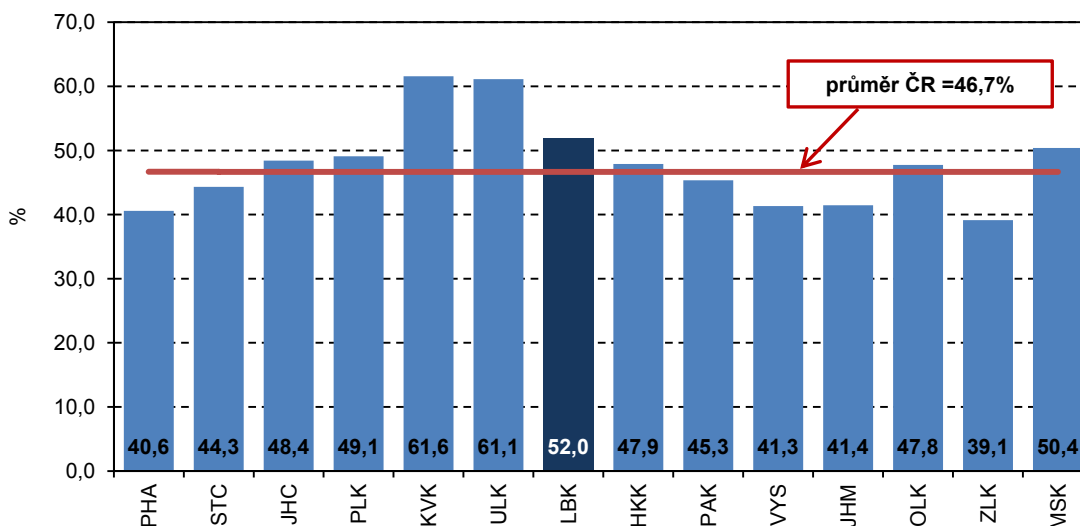


**Graf 13 Živě narození mimo manželství v Libereckém kraji**



V případě 329 dětí živě narozených mimo manželství v roce 2014 v Libereckém kraji nebyl uveden otec, z toho 295 dětí se narodilo matkám svobodným, 33 rozvedeným a u jednoho dítěte byla matka vdovou.

**Graf 14 Živě narození mimo manželství podle krajů v roce 2014**



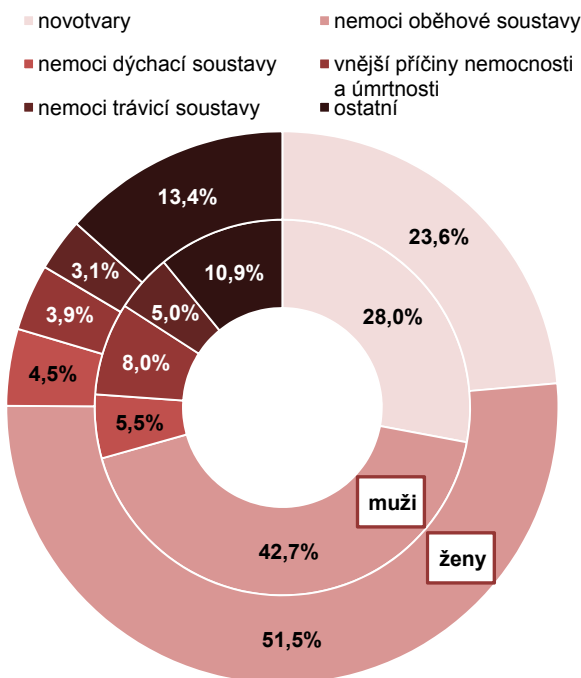
**Nemoci oběhové soustavy patří trvale k nejčastějším příčinám úmrtí**

V absolutním vyjádření v Libereckém kraji zemřelo 4 346 osob, z toho 2 218 mužů (51,0 %) a hrubá míra úmrtnosti (tj. počet zemřelých na 1 000 obyvatel) v roce 2014 dosáhla 9,9 ‰. Oproti roku 2013 zesnulo o 77 osob méně a o 33 osob více než v roce 2009. V rámci okresů Libereckého kraje nejnižší hodnotu vykázal okres Jablonec nad Nisou (9,5 ‰), nejvyšší okres Semily (10,7 ‰). Minimální hodnota úmrtnosti z pohledu ostatních krajů byla zaznamenána ve Středočeském kraji (9,4 ‰), maximální v Moravskoslezském kraji (10,8 ‰).

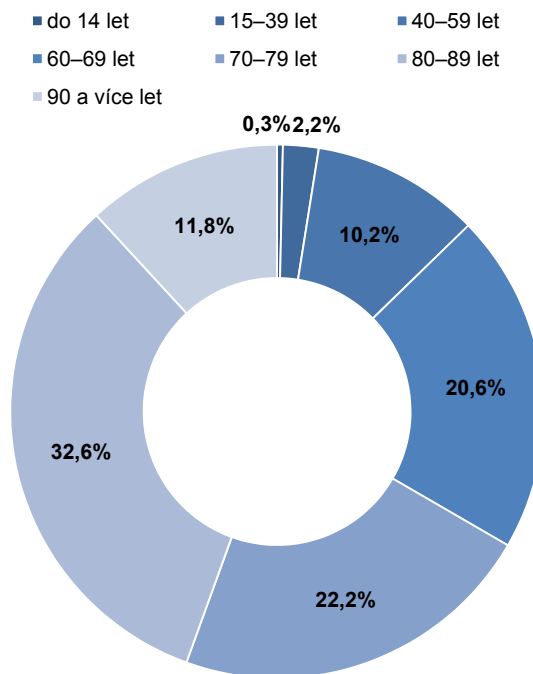
Nejčastější příčiny úmrtí se dlouhodobě nemění. V důsledku nemocí oběhové soustavy v našem kraji zemřelo 47,0 % osob a 25,8 % osob podleho nádorovým onemocněním (z toho v 98,3 % se jednalo o zhoubné novotvary). Přesto, že počet úmrtí na uvedená onemocnění meziročně poklesl (o 3,1 % v prvním a o 2,9 % ve druhém případě), v dlouhodobém časovém horizontu neklesá počet zemřelých pod 2 000, resp. 1 100 případů ročně. Nadále však

platí, že na straně žen je vyšší zastoupení zemřelých na nemoci oběhové soustavy (51,5 % žen a 42,7 % mužů), naopak zemřelí na novotvary vykazují vyšší podíl v případě mužů (28,0 % mužů a 23,6 % žen).

**Graf 15** Struktura zemřelých podle příčiny úmrtí a podle pohlaví v Libereckém kraji v roce 2014



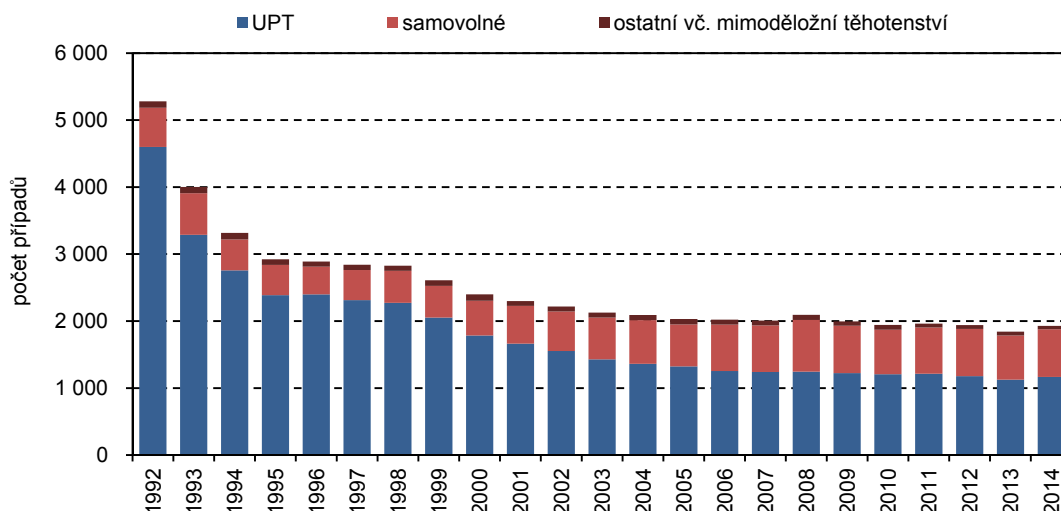
**Graf 16** Struktura zemřelých podle věkových skupin v Libereckém kraji v roce 2014



**Kojenecká i novorozenecká úmrtnost v kraji meziročně poklesla**

Ukazatele úmrtnosti v nízkém věku více či méně kolísají. Kojenecká úmrtnost byla v kraji v roce 2014 (2,5 ‰) nepatrně vyšší než republikový průměr (2,4 ‰). Novorozenecká úmrtnost dosáhla v kraji shodně s republikovým průměrem 1,6 ‰. Hodnoty obou ukazatelů v našem kraji meziročně poklesly.

**Graf 17** Potraty v Libereckém kraji

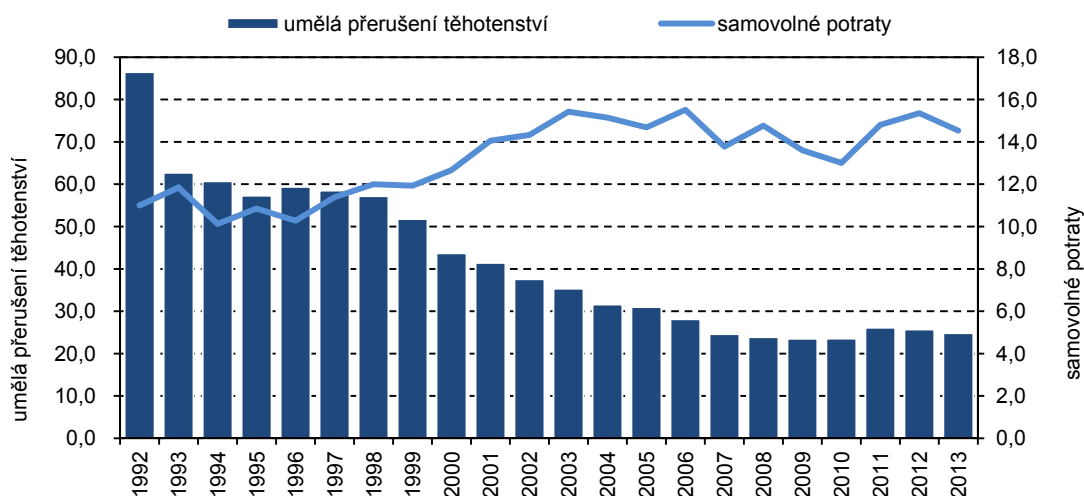


Dalším z negativních demografických ukazatelů je potratovost. Počet potratů se v Libereckém kraji nepřetržitě snižoval až do roku 2007. Po tomto roce ukazatel spíše stagnuje, ale v zásadě (s výjimkou roku 2008) stále vykazuje klesající tendenci. V roce 2009 se pak počet potratů poprvé dostal pod hranici 2 000 případů. V roce 2014 potratem v kraji skončilo 1 928 těhotenství, což je



o 85 (4,6 %) více než v roce 2013. Ve srovnání s rokem 2009 počet potratů poklesl o 3,4 % a proti roku 1990 (5 975 potratů) je tento pokles téměř 68 %.

**Graf 18 Umělá přerušeni těhotenství a samovolné potraty připadající na 100 živě narozených dětí v Libereckém kraji**



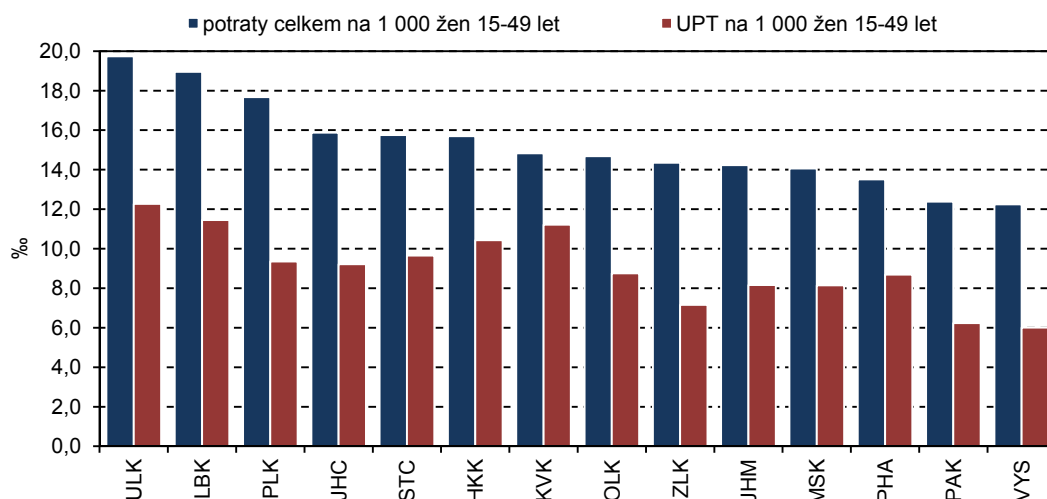
**Narůstá počet samovolných potratů**

Při pohledu na strukturu potratů je z dlouhodobého pohledu patrný pokles umělých přerušeni těhotenství, zatímco počet samovolných potratů spíše pozvolna narůstá. Zatímco v roce 1992 se na celkové potratovosti umělá přerušeni podílela 87,1 %, v současnosti je to 60,4 %. Naopak zastoupení samovolných potratů vzrostlo z 11,1 % v roce 1992 na 36,9 % v roce 2014.

**Relativně nejvíce potratů v Ústeckém kraji, následuje Liberecký kraj**

Nejvíce potratů i umělých přerušeni těhotenství na 1 000 žen ve věku 15–49 let v roce 2014 připadalo v Ústeckém kraji (19,7 ‰, resp. 12,3 ‰). Liberecký kraj se umístil na druhé nejhorší pozici (19,0 ‰ potratů celkem a 11,5 ‰ umělých přerušeni těhotenství).

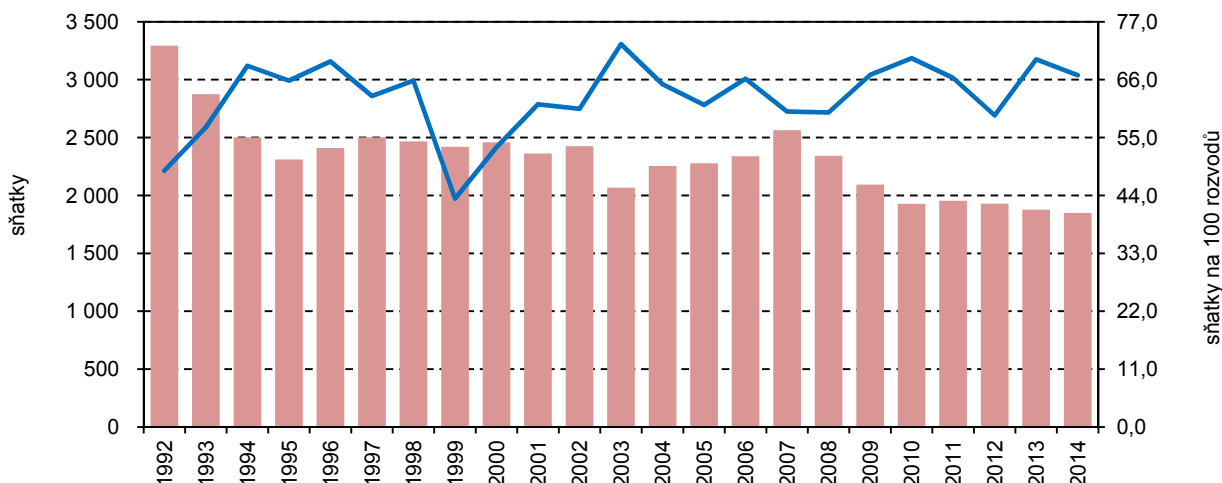
**Graf 19 Potratovost podle krajů v roce 2014**



**Počet sňatků nejnižší od roku 1990**

V roce 2014 bylo v Libereckém kraji uzavřeno 1 849 manželství, tedy nejméně od roku 1990. Sňatečnost se v kraji vyvíjí kolísavě, ovšem s klesající tendencí. Jediným obdobím v časovém horizontu 1990–2014, kdy se počet sňatků nepřetržitě zvyšoval, bylo období let 2004–2007. Od roku 2010 bylo v kraji ročně uzavíráno méně než 2 000 sňatků.

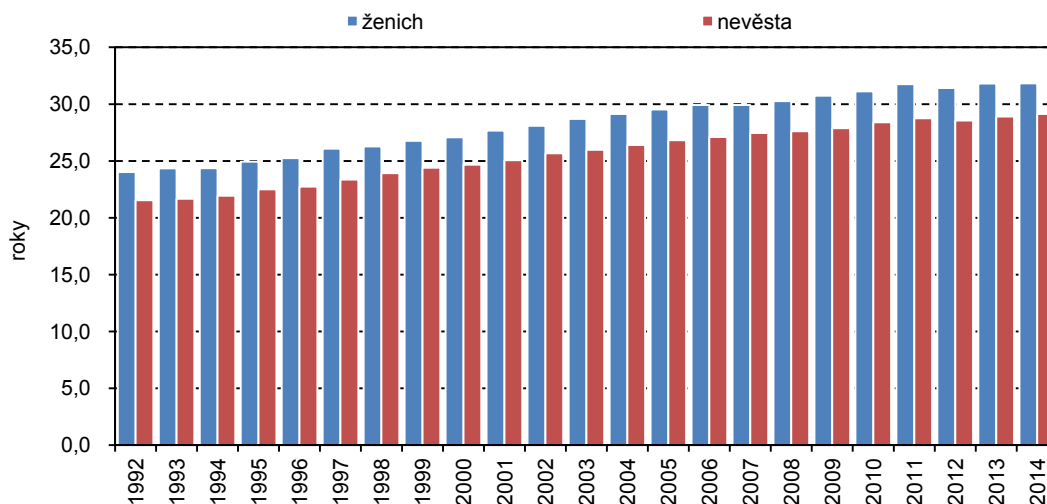
**Graf 20 Sňatky v Libereckém kraji**



**Průměrný věk snoubenců se zvyšuje**

Průměrný věk snoubenců při prvním sňatku se dlouhodobě zvyšuje. Výjimkou byl rok 2012, kdy došlo k jeho nepatrnému meziročnímu snížení. Mužům uzavírajícím v roce 2014 svůj první sňatek bylo v průměru 31,8 let (stejně jako v roce 2013), ženám 29,1 let (ve srovnání s rokem 2013 o 0,2 roku více). Ve srovnání s údajem před deseti lety je to u ženichů i nevěst přibližně o 3 roky více. Ve většině případů byl při uzavírání manželství starší muž (69,7 % případů), naopak ženy převyšovaly svým věkem manžela v případě 20,4 % sňatků.

**Graf 21 Průměrný věk snoubenců při prvním sňatku v Libereckém kraji**



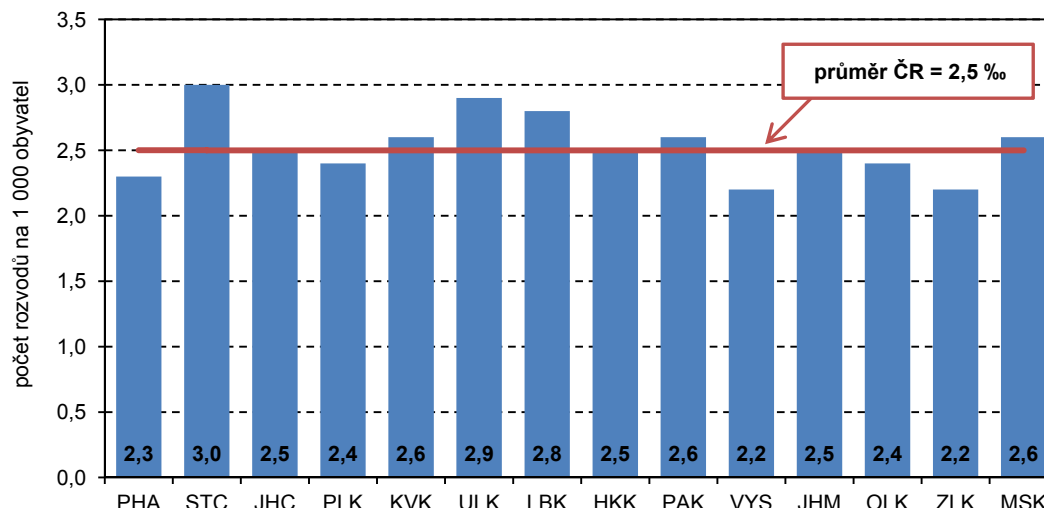
**Hrubá míra rozvodovosti mezi kraji třetí nejhorší**

Ve sledovaném roce bylo v kraji rozvedeno 1 236 manželství (tedy o 75 méně než v roce 2013). Více než 64 % rozvodů bylo zahájeno na návrh ženy, v 58,2 % případů (719 případů) bylo rozvedeno manželství s nezletilými dětmi. Ve většině případů se jak u žen (76,8 %), tak u mužů (76,2 %) jednalo o první rozvod. Ve srovnání krajů se na prvním místě s nejnižší rozvodovostí umístil Kraj Vysočina (2,2 rozvodů na 1 000 obyvatel), Liberecký kraj se umístil na třetí nejhorší pozici od konce žebříčku (2,8 rozvodů na 1 000 obyvatel). Poslední příčka patřila Středočeskému kraji (3,0 rozvodů na 1 000 obyvatel).





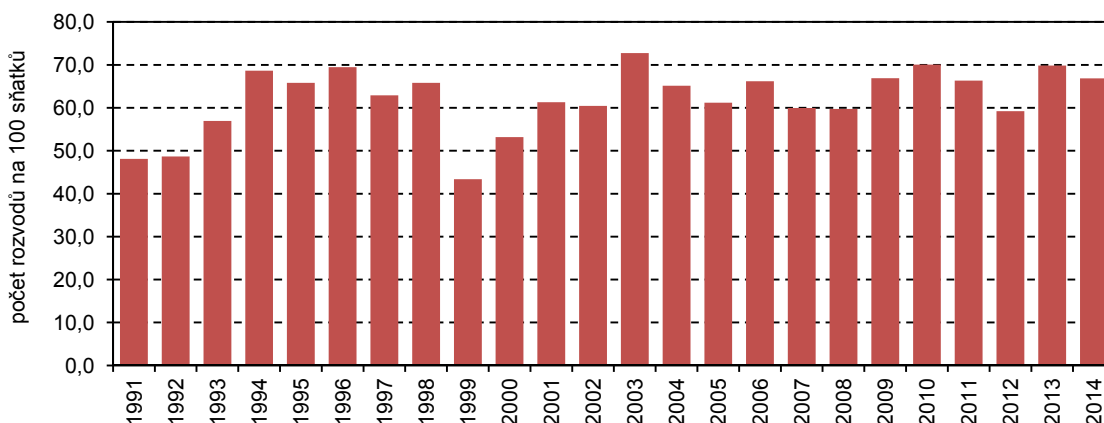
**Graf 22 Rozvody na 1 000 obyvatel podle krajů v roce 2014**



**Nejvíce rovodů po 15 letech trvání manželství**

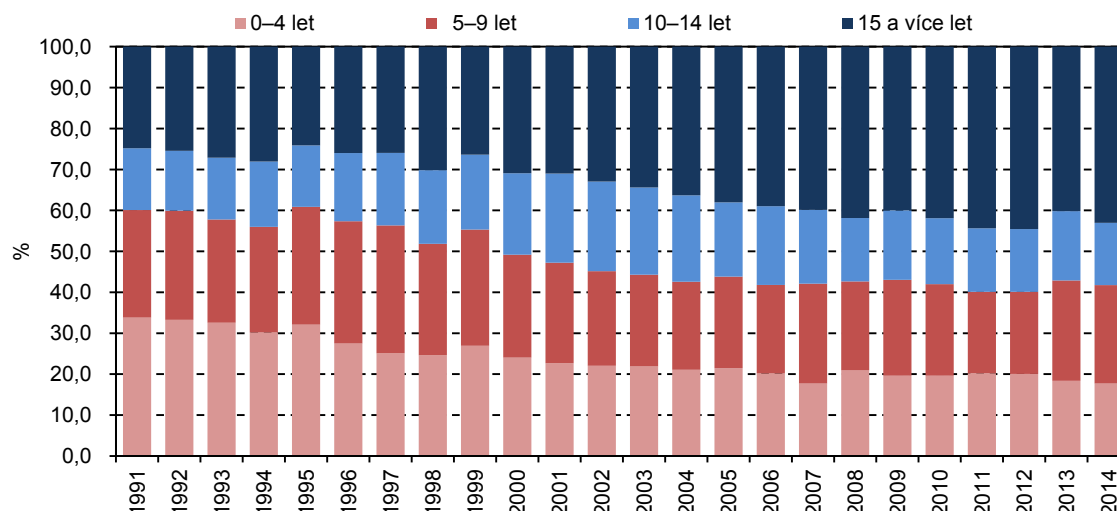
Do roku 2000 se manželství nejčastěji rozváděla po 0–4 let manželství, v následujících letech je tomu obvykle po 15 letech společného života. V roce 2014 se po 15 letech soužití rozvedlo 43,0 % manželství. Dalších 24,0 % ukončilo svazek mezi 5 až 9 rokem. Průměrný věk při prvním rozvodu dosáhl 41,2 let u mužů a 42,0 let u žen a v návaznosti na rostoucí věk při prvním sňatku se i tento věk dlouhodobě zvyšuje.

**Graf 23 Rozvody na 100 sňatků v Libereckém kraji**



V souvislosti s vysokým a současně rostoucím zastoupením rozvodů dlouhotrvajících manželství (tj. 15 a více let), ve kterých již společné děti pravděpodobně dosáhly zletilosti, narůstá zastoupení rozvádějících se manželů, kteří v době rozvodu neměli nezletilé děti. Z celkového počtu rozvedených manželství nemělo v roce 1991 v době rozvodu nezletilé děti 28,4 % z nich, v roce 2014 téměř 42 %.

**Graf 24 Struktura rozvodů podle délky trvání manželství v Libereckém kraji**



**Konkrétní příčinu rozvodu lidé neuvádějí**

Z demografických statistik je možné získat také údaje o příčině rozvratu manželství. Jejich využití je však omezené. Jako hlavní důvod rozvratu manželství jsou totiž stále častěji uváděny obecné pohnutky (tj. „rozdílnost povah, názorů a zájmu“ a „ostatní“) před konkrétně vymezenými příčinami. Uvedené dvě kategorie v roce 2014 zahrnovaly 92,5 % případů u mužů a 94,1 % případů u žen, z toho většina (zhruba 74 % u obou pohlaví) připadla na prvně jmenovanou příčinu. V roce 1991 byla rozdílnost povah, názorů a zájmů v té době příčinou rozvodu 34,4 % mužů a žen, kategorie „ostatní“ byla jako příčina uvedena u 12,5 % mužů a 11,1 % žen.

**1.2 Charakteristiky věkové struktury**

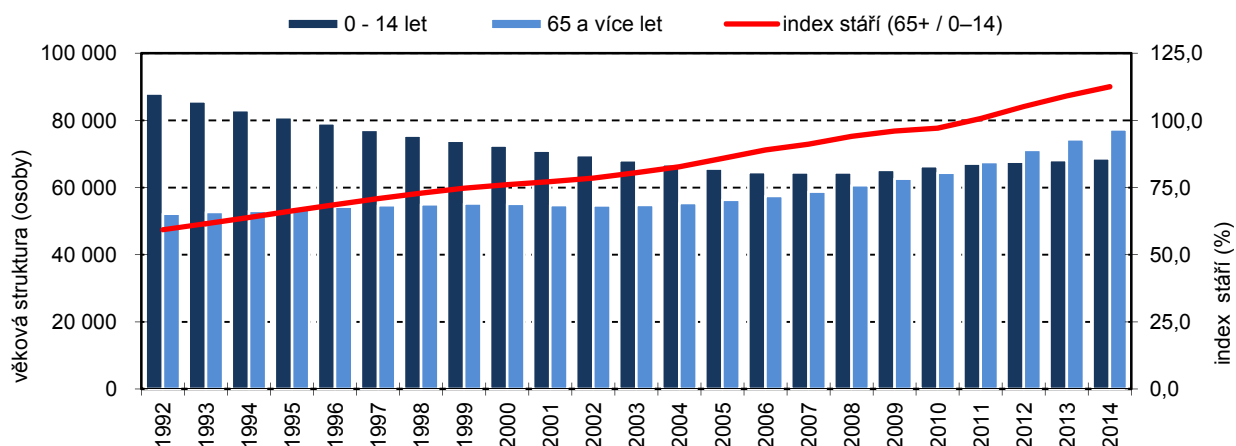
**Podíl obyvatel ve věku 65 a více let roste**

Věková struktura obyvatel Libereckého kraje odráží demografický vývoj posledních let. Z pohledu věkové skladby tvoří největší část obyvatel kraje osoby ve věku 15 až 64 let (66,7 % v roce 2014), následuje stále se zvyšující skupina obyvatel ve věku 65 a více let (17,6 %), nejnižší podíl pak připadá na obyvatele ve věku do 14 let (15,7 %).

Rok 2010 byl posledním rokem, ve kterém podíl dětské složky převyšoval podíl osob starších 65 let. Zatímco u věkových skupin 15–64 let a 65 a více let nedošlo během sledovaného období k žádným trendovým změnám (tj. podíl osob v produktivním věku od roku 2006 klesá a podíl obyvatel nad 65 let naopak kontinuálně roste), zastoupení dětské složky od roku 2008 po předchozím postupném snižování mírně narůstá. Podíl dětské složky v populaci Libereckého kraje tak prozatím dosáhl své minimální hodnoty v roce 2008 (14,8 %).



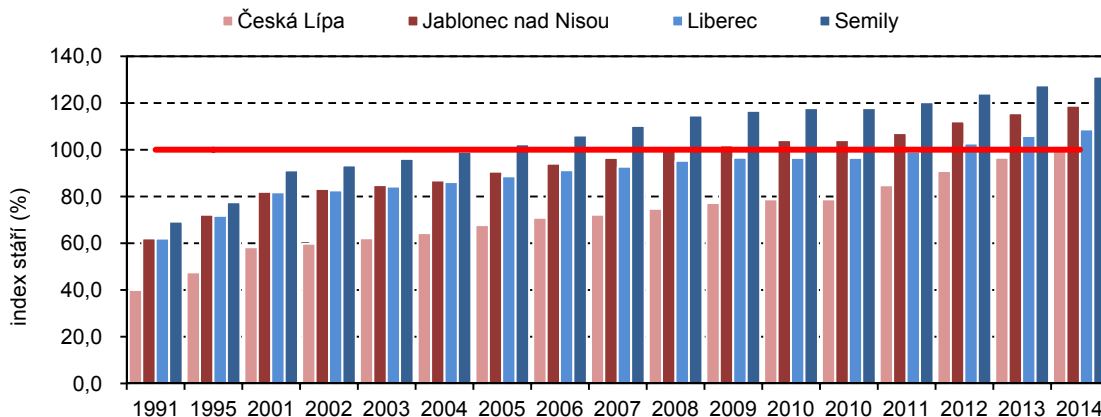
**Graf 25 Věková struktura a index stáří v Libereckém kraji**



**Zvyšuje se také index stáří**

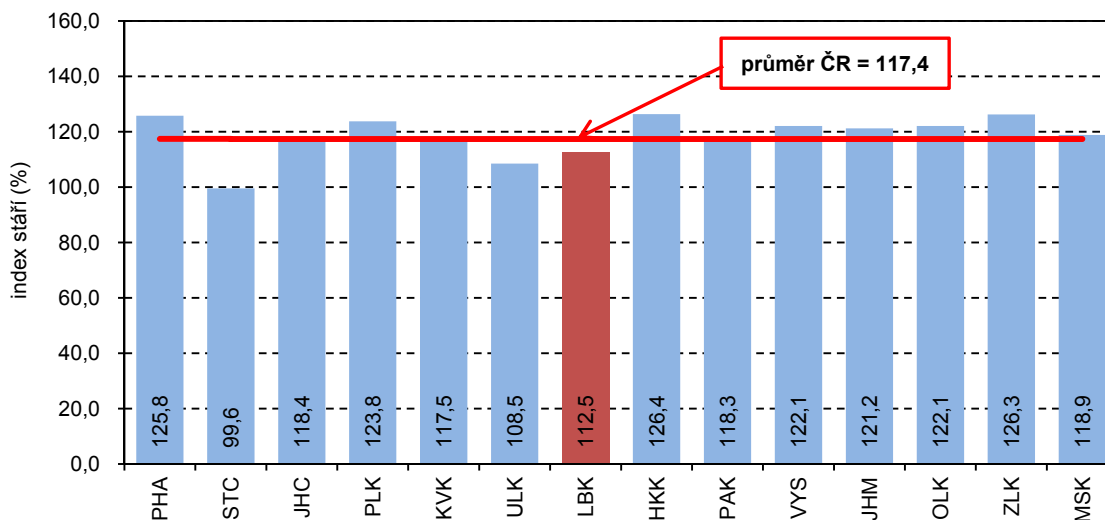
Zlomem ve vývoji indexu stáří (tj. počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0–14 let) se stal rok 2011, ve kterém hodnota ukazatele překročila pomyslnou hranici 100 a v dalších třech letech se nadále zvyšovala. V roce 2014 tak na 100 dětí v Libereckém kraji připadlo 112,5 seniorů. V případě mužů dosahuje index stáří nižších hodnot – na 100 chlapců připadá 91,7 mužů starších 65 let, na 100 děvčat připadá 134,5 žen starších 65 let.

**Graf 26 Index stáří podle okresů Libereckého kraje (stav k 31. 12.)**



Z pohledu jednotlivých okresů Libereckého kraje je dlouhodobě nejvyšší hodnota indexu stáří vykazována v okrese Semily – k 31. 12. 2014 na 100 dětí připadlo již 131,3 seniorů. V roce 2014 překročil poprvé index stáří hranici „100“ v okrese Česká Lípa, když na 100 dětí připadlo 101,1 seniorů. Z porovnání 14 regionů České republiky vyplývá, že nejvyšší hodnota indexu stáří byla ke konci roku 2014 zaznamenána v Královéhradeckém kraji (126,4). Hodnota indexu stáří nižší než „100“ byla zjištěna pouze ve Středočeském kraji (99,6). Liberecký kraj v mezikrajském srovnání po zmíněném Středočeském kraji a kraji Ústeckém (index stáří 108,5) obsadil 3. nejlepší pozici.

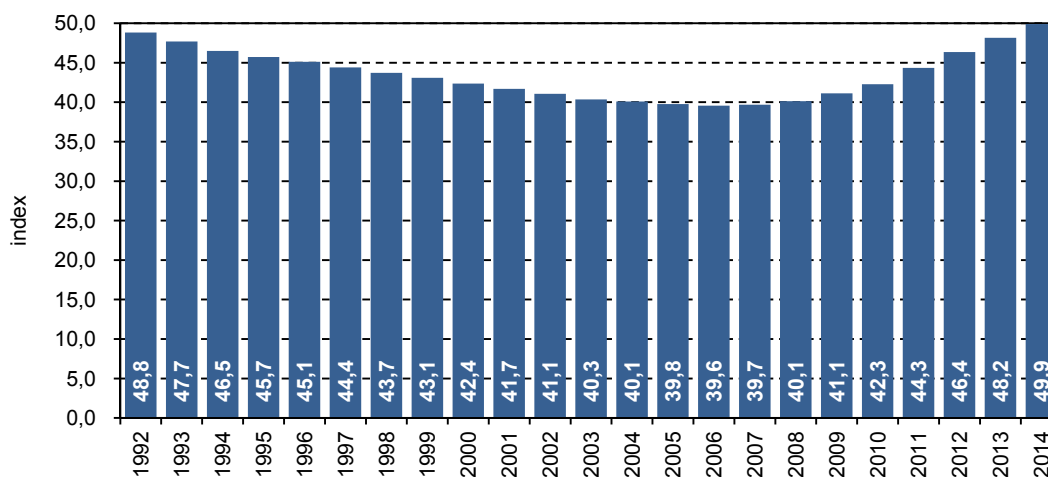
**Graf 27 Index stáří podle krajů k 31. 12. 2014**



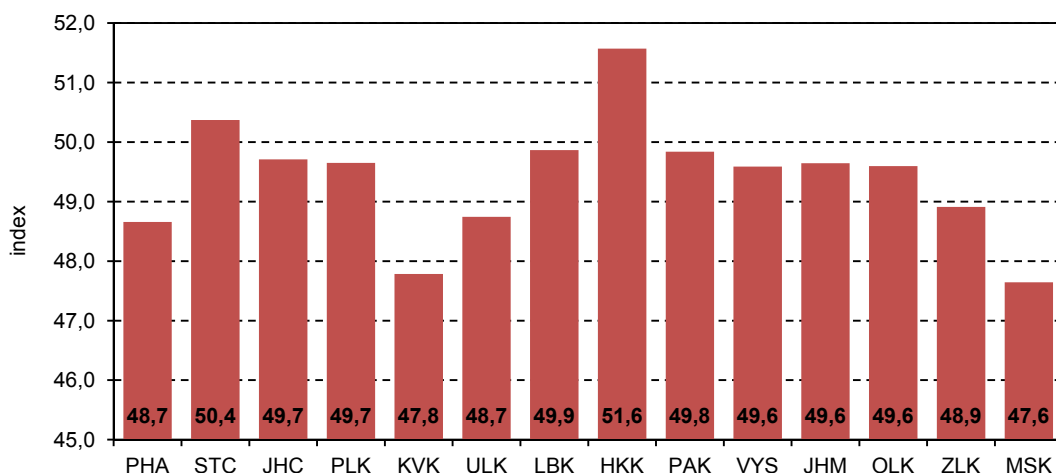
**Na 100 osob v produktivním věku připadlo téměř 50 osob ekonomicky neaktivních**

Další charakteristikou popisující demografický vývoj na určitém území je index ekonomického zatížení, tj. počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let. V Libereckém kraji v roce 2014 na 100 osob v produktivním věku připadlo 49,9 osob ekonomicky neaktivních. Nejméně pozitivní situace mezi okresy našeho kraje byla vykázána v okrese Semily (51,7 osob), naopak v okrese Česká Lípa na 100 osob ve věku 15–64 let připadlo 46,9 osob ekonomicky neaktivních. Index ekonomického zatížení se v rámci krajů České republiky pohyboval v rozmezí od 47,6 osob (Moravskoslezský kraj) až do 51,6 osob (Královéhradecký kraj).

**Graf 28 Index ekonomického zatížení v Libereckém kraji**



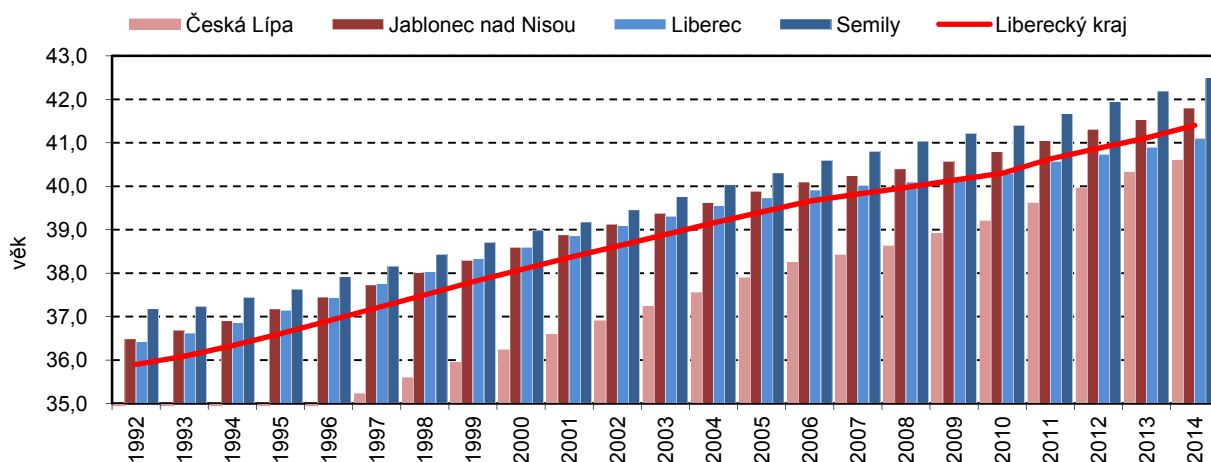
**Graf 29 Index ekonomického zatížení podle krajů v roce 2014**



**Průměrný věk obyvatel kraje vzrostl na 41,4 let**

Průměrný věk obyvatel Libereckého kraje dosáhl 41,4 let (tj. o 0,3 roku méně než činí průměr České republiky). Ženám tedy bylo v průměru 42,8 let a mužům 39,9 let. Průměrný věk mužů se od roku 1991 zvýšil o 5,8 roku, průměrný věk žen vzrostl o 5,6 roku. Nejnižšího průměrného věku v rámci kraje dosáhli obyvatelé okresu Česká Lípa (40,6 let), nejvyššího v okrese Semily (42,5 let). Nejmladší obyvatelstvo mezi kraji České republiky žilo ve Středočeském kraji (40,7 let), nejvíce let bylo obyvatelům v Královéhradeckém kraji (42,3 let), následoval kraj Zlínský (42,2 let).

**Graf 30 Průměrný věk obyvatel Libereckého kraje a jeho okresů**



**Nejmladší obyvatelé žijí v Tachově, nejstarší v Troskovicích**

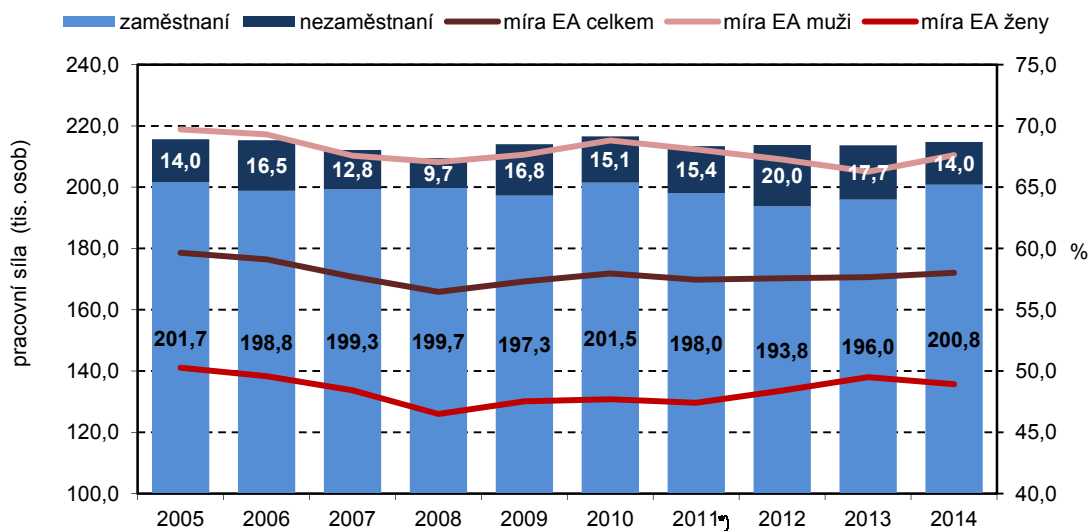
Nejmladšími obyvateli na území Libereckého kraje zůstali v roce 2014 obyvatelé obce Tachov z okresu Česká Lípa, jejichž průměrný věk činil 33,6 let. Naopak v obci Troskovice (okres Semily) průměrný věk činil 52,7 let.

## 2. Sociální vývoj

### 2.1 Zaměstnanost a nezaměstnanost (VŠPS)

Podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS)<sup>1</sup> v Libereckém kraji v roce 2014 žilo 370,2 tis. osob starších 15 let. Z dlouhodobého pohledu se počet obyvatel v uvedené věkové kategorii zvyšoval až do roku 2010, od roku 2011 můžeme pozorovat každoroční nepatrné snížení, mezi roky 2013 až 2014 o 0,1 %.

**Graf 31** Struktura pracovní síly a míra ekonomické aktivity v Libereckém kraji (VŠPS)



<sup>1)</sup> Údaje vážené na data demografické statistiky po promítnutí SLDB 2011

**Podle Výběrového šetření pracovních sil tvořili ekonomicky aktivní 58,0% z celkového počtu osob starších 15 let**

Strukturu obyvatelstva podle ekonomické aktivity ovlivňují v posledních letech probíhající demografické a ekonomické procesy. Ekonomicky aktivní (pracovní sílu) představuje 214,8 tis. osob (58,0 % z celkového počtu osob starších 15 let), ekonomicky neaktivní zahrnující důchodce, žáky a studenty, osoby pečující o rodinu 155,4 tis. osob (42,0 %). Z pohledu pohlaví ve struktuře pracovní síly převažovali z 56,7 % muži. Mezi zaměstnané patřilo 200,8 tis. osob, mezi nezaměstnané 14,0 tis. osob.

V průběhu let 1993–2014 se objem pracovního potenciálu vyvíjel kolísavě – svého minima dosáhl v roce 2008 (209,5 tis. osob), maxima v roce 1995 (220,3 tis. osob). V roce 2014 se ve srovnání s rokem 2013 rozrostl o 1,1 tis. osob, přičemž počet zaměstnaných se zvýšil o 4,8 tis. osob a naopak počet nezaměstnaných poklesl o 3,7 tis. osob.

**Míra ekonomické aktivity stále pod republikovým průměrem**

Míra ekonomické aktivity<sup>2</sup> v Libereckém kraji se trvale od roku 2005 pohybuje pod 60% hranicí a v roce 2014 dosáhla hodnoty 58,0 % (meziroční nárůst o 0,4 procentní body). V rámci mezikrajského srovnání to je čtvrtá nejnižší hodnota, která se o 1,3 procentní body pohybuje pod republikovým průměrem

<sup>1</sup> Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS) je organizováno od roku 1993, řídí se definicemi a doporučeními Mezinárodní organizací (ILO), respektuje obsahovou náplň celoevropského šetření Labour Force Survey a jeho data jsou mezinárodně srovnatelná.

<sup>2</sup> Míra ekonomické aktivity vyjadřuje podíl osob zaměstnaných a takových nezaměstnaných, kteří aktivně hledají práci a jsou schopni k nástupu do práce okamžitě nebo nejpozději do 14 dnů, na celkovém počtu obyvatel ve věku 15 a více let.

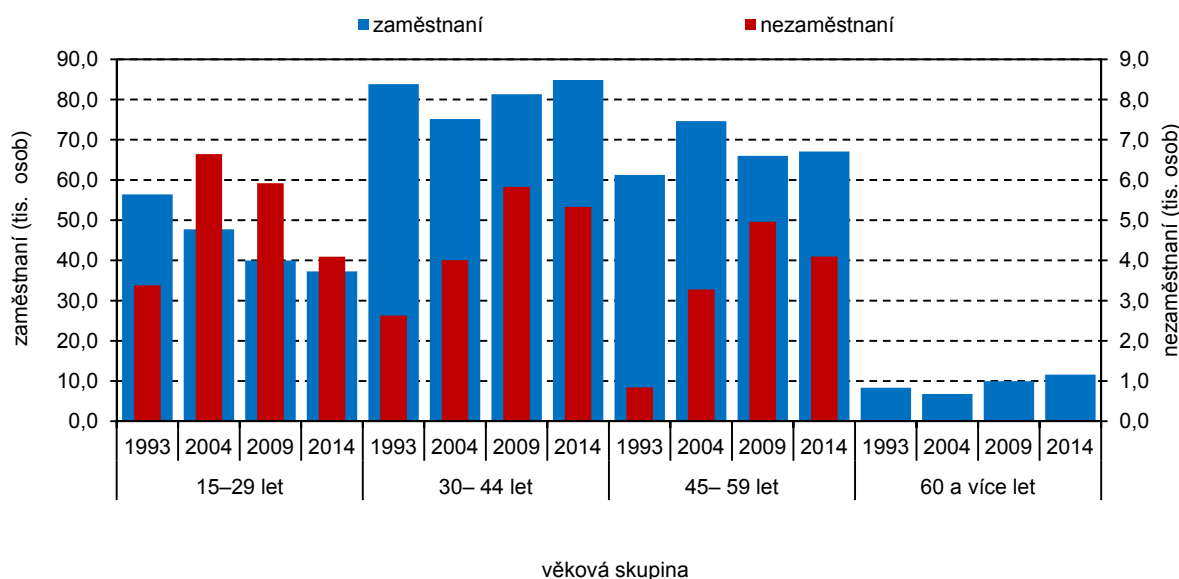


(59,3 %). Míra ekonomické aktivity žen je z objektivních důvodů (menší účast na trhu práce, starost o děti a domácnost, dřívější odchod do důchodu apod.) podstatně nižší a činila 48,9 % (3. nejnižší hodnota mezi kraji České republiky). V případě mužů dosáhla hodnoty 67,6 % (7. nejnižší mezikrajská hodnota).

### Zvýšilo se zastoupení zaměstnaných osob ve věku 60 a více let

Z pohledu věkové struktury mezi zaměstnanými i nezaměstnanými převažují osoby ve věku 30–44 let, v prvním případě představují 42,3 % z celkového počtu, ve druhém 38,1%. Vzhledem ke zvyšující se hranici odchodu do důchodu se postupně zvyšuje zastoupení zaměstnaných osob ve věku 60 a více let (ze 4,0 % v roce 1993 na 5,8 % v roce 2014).

**Graf 32 Pracovní síla podle věku a ekonomického postavení v Libereckém kraji (VŠPS)**

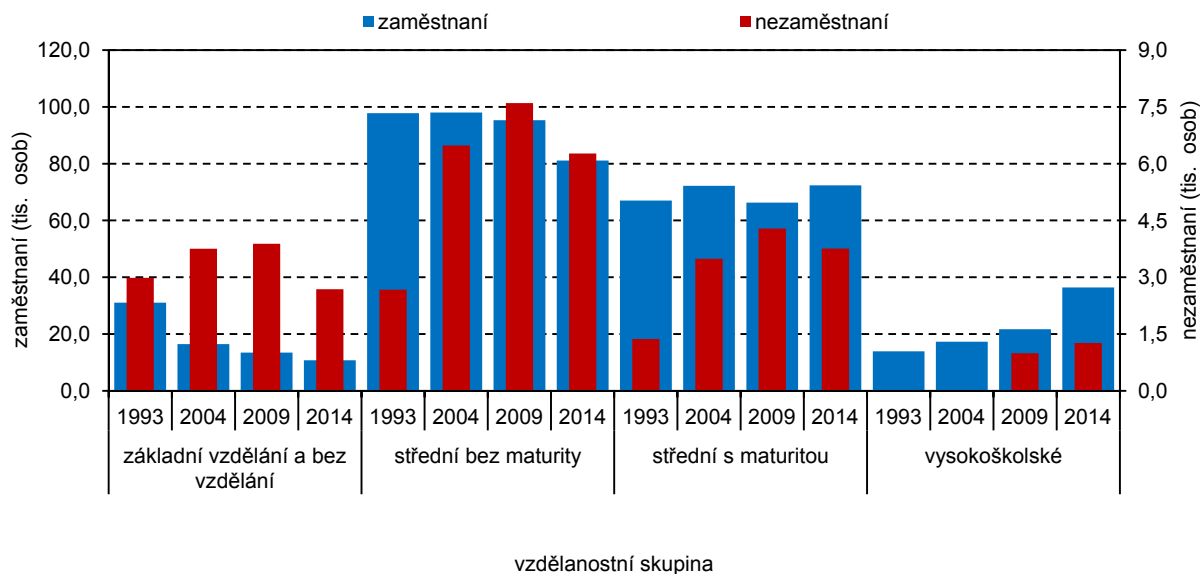


Pozn.: údaje za nezaměstnané ve věkové skupině 60 a více let nejsou k dispozici

### Roste podíl nezaměstnaných s vysokoškolským vzděláním

Ve struktuře zaměstnaných a nezaměstnaných podle vzdělání převažují osoby se středním vzděláním bez maturity (v obou kategoriích z více než 40 %). Pozitivním jevem je zvyšující se kvalifikace zaměstnaných osob, což dokládá dlouhodobý pokles podílu zaměstnaných osob se základním vzděláním vč. osob bez vzdělání (z 14,8 % v roce 1993 na 5,4 % v roce 2014) a rostoucí podíl osob s vysokoškolským vzděláním (mezi roky o 4,2 procentní body na 18,1 %). Negativním jevem je skutečnost, že se stále více mezi nezaměstnané zařazují osoby s vysokoškolským vzděláním (v desetiletém horizontu nárůst zastoupení o 6,5 procentních bodů na 9,1 % v roce 2014).

**Graf 33 Pracovní síla podle vzdělání a ekonomického postavení v Libereckém kraji (VŠPS)**



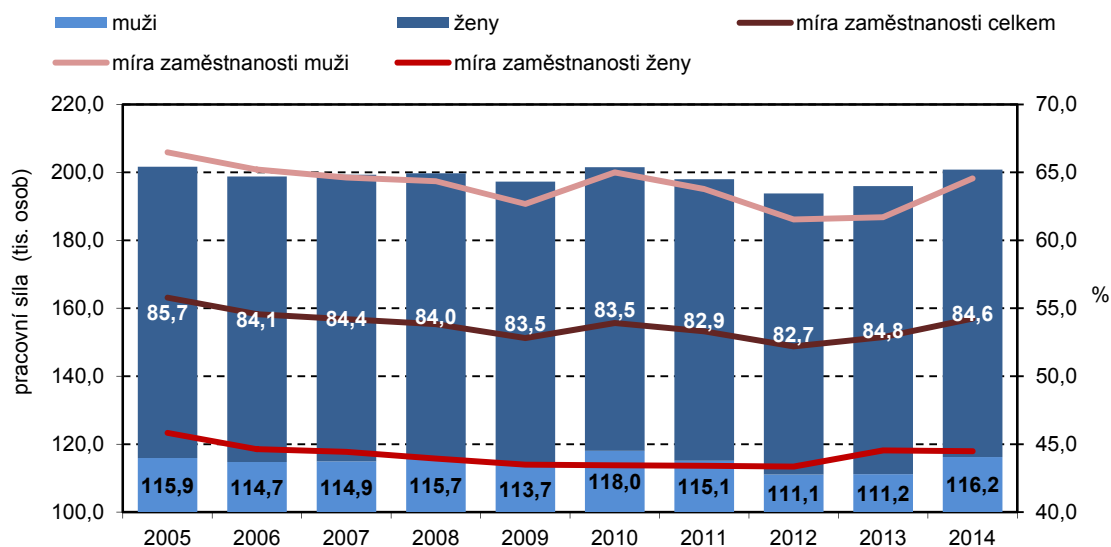
Pozn.: údaje za nezaměstnané s vysokoškolským vzděláním v letech 1993 a 2004 nejsou k dispozici

**Míra zaměstnanosti pod republikovým průměrem**

Mezi zaměstnanými z hlediska pohlaví v Libereckém kraji převažovali muži, jejich počet se meziročně zvýšil o 4,5 % na 116,2 tis. Zaměstnaných žen bylo 84,6 tis, tzn. meziročně méně o 0,3 %.

Míra zaměstnanosti<sup>1</sup> mužů vzrostla ve srovnání s rokem 2013 o 2,9 procentních bodů na 64,5 % (7. nejvyšší mezikrajská hodnota), míra zaměstnanosti žen zůstala na úrovni z předcházejícího roku, tedy na 44,5 % (4. nejnižší hodnota). Celková míra zaměstnanosti dosáhla 54,2 % (meziroční nárůst o 1,4 procentní body) a o 1,4 procentní body se pohybovala pod republikovým průměrem (55,7 %). Ve srovnání s ostatními kraji byla hodnota za náš kraj 4. nejnižší. Hranici 60 % překračuje pouze Hlavní město Praha, v našem kraji byla naposledy překročena v roce 1996.

**Graf 34 Struktura zaměstnaných a míra zaměstnanosti podle pohlaví v Libereckém kraji (VŠPS)**



<sup>\*)</sup> Údaje vážené na data demografické statistiky po promítnutí SLDB 2011

<sup>1</sup> Míra zaměstnanosti vyjadřuje podíl zaměstnaných na celkovém počtu obyvatel ve věku 15 a více let.





**Ve struktuře  
zaměstnaných trvale  
převažují zaměstnanci**

Zaměstnanci (vč. členů produkčních družstev) dlouhodobě převažují ve struktuře zaměstnaných podle postavení v zaměstnání. Přestože jejich podíl na celkovém počtu zaměstnaných se meziročně snížil o 1,1 procentní bod, v roce 2014 jejich podíl představoval 82,2 %. Podnikatelé v uvedeném roce představovali 17,0 % zaměstnaných (2,6 % zaměstnavatelé, 14,4 % pracující na vlastní účet).

**Nejvíce zaměstnaných  
pracovalo v sektoru  
služeb**

Vzhledem k poloze Libereckého kraje a podmínkám pro zemědělskou výrobu, je zastoupení primárního sektoru zanedbatelné. V roce 2014 v něm pracovalo 2,8 tis. osob, tzn. 1,4 % všech zaměstnaných (o 1,4 procentní body pod průměrem za Českou republiku). Z dlouhodobého pohledu se zastoupení zaměstnaných v primárním sektoru snižuje. Sekundární sektor soustřeďoval 95,6 tis. zaměstnaných (47,6 % z celkového počtu). V mezikrajském srovnání údaj představuje 2. nejvyšší hodnotu překračující republikový průměr o 9,6 procentních bodů. V terciárním sektoru bylo zaměstnáno 102,4 tis. osob (51,0 %). V letech 1993–2008 (s výjimkou roku 1995) podíl zaměstnaných v sekundárním sektoru převyšoval podíl zaměstnaných v terciárním sektoru, od roku 2009 (s výjimkou roku 2011) se poměr obrátil a situace zůstala stejná i v roce 2014.

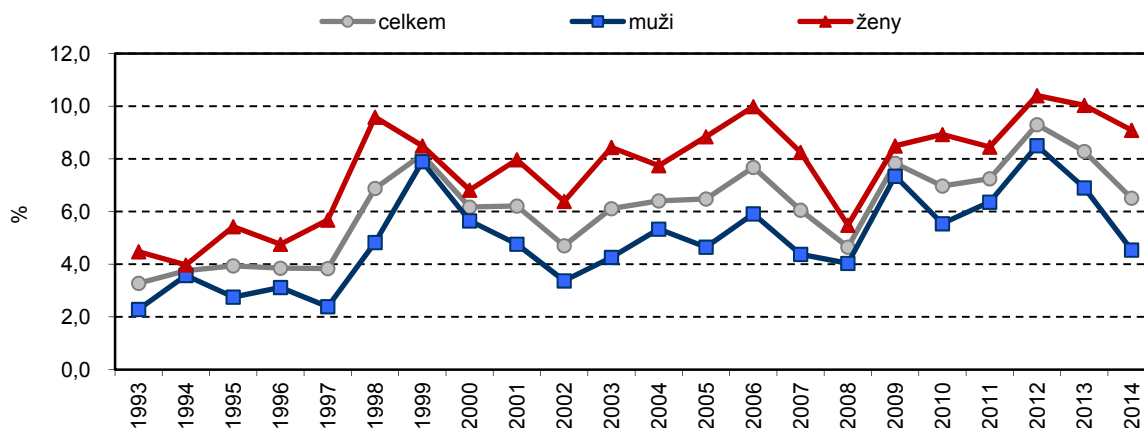
**Ve struktuře  
nezaměstnaných  
převládaly ženy**

Mezi nezaměstnané v roce 2014 patřilo 8,5 tis. žen (60,5 % z celkového počtu a 5,5 tis. mužů (39,5 %). Celkový počet nezaměstnaných meziročně poklesl o 21,0 %, počet nezaměstnaných mužů se snížil o jednu třetinu a nezaměstnaných žen ubylo o 10,6 %.

**Pátá nejvyšší obecná  
míra nezaměstnanosti**

V návaznosti na snížení počtu nezaměstnaných se ve srovnání s rokem 2013 snížila i obecná míra nezaměstnanosti, a to o 1,8 procentních bodů na 6,5 %. O 0,4 procentní body převyšovala průměr České republiky a mezi kraji byla 5. nejvyšší. Nezaměstnanost mužů zaznamenala meziroční pokles o 2,4 procentní body na 4,5 % (v mezikrajském srovnání 6. nejnižší), nezaměstnanost žen poklesla o 0,9 procentních bodů na 9,1 % (5. nejvyšší hodnota mezi kraji).

**Graf 35 Obecná míra nezaměstnanosti podle pohlaví v Libereckém kraji (VŠPS)**



## 2.2 Nezaměstnanost (podle MPSV)

### Počet uchazečů o zaměstnání se meziročně snížil

Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) úřady práce v Libereckém kraji k 31. 12. 2014 evidovaly 23 496 neumístěných uchazečů o zaměstnání. Ve srovnání s koncem roku 2013 se jejich počet snížil o 2 413 osob (9,3 %). Na uvedeném výsledku se podílela obě pohlaví – počet žen se snížil o 7,3 %, počet mužů však poklesl dynamičtěji, a to o 11,4 %. Nejvyšší údaj byl vykázán v lednu (27 068 uchazečů) a od tohoto měsíce se hodnoty s výjimkou července a prosince meziměsíčně snižují. Nejnižší hodnota byla vykázána v listopadu (22 831 uchazečů).

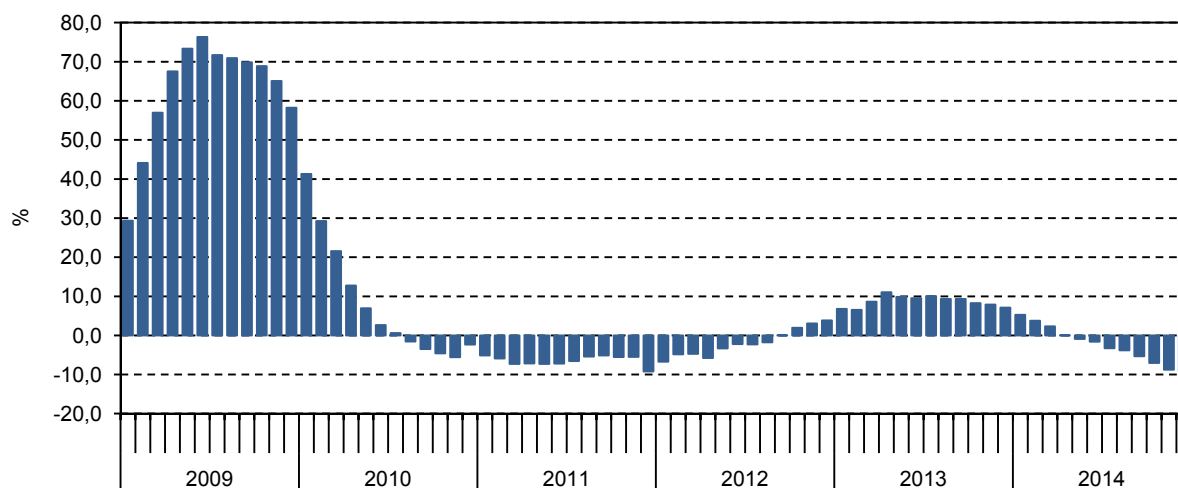
Porovnáme-li však stav s koncem roku 2008, v jehož průběhu vývoj začala ovlivňovat hospodářská recese, došlo k navýšení počtu nezaměstnaných o 6 891 osob (41,0 %).

### Ženy mezi uchazeči o práci převažovaly

Mezi uchazeči převažovaly z 52,4 % ženy, osoby se zdravotním postižením tvořily 11,7 % a absolventi a mladiství představovali 5,3 % uchazečů. Do skupiny dosažitelných ve věku 15–64 let (tzn. těch, kteří splňují podmínku bezprostředního nastoupení do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa) patřilo 22 620 uchazečů (96,3 % z úhrnu).

Podporu v nezaměstnanosti pobíralo 4 888 uchazečů (20,8 %). Nejnižší částku do 1 500 Kč pobíralo pouze 9 uchazečů (0,2 % z celkového počtu pobírajících podporu), nejvyšší ve výši 11 501 a více Kč pak 390 uchazečů (8,0 %). Nejvíce uchazečů (1 239, tj. 25,3 %) pobíralo částku v rozmezí od 2 501 Kč do 3 500 Kč. Průměrná výše měsíční dávky v nezaměstnanosti činila 5 884 Kč, která se o 155 Kč pohybovala pod republikovým průměrem (6 039 Kč).

Graf 36 Meziroční změna počtu uchazečů o zaměstnání v Libereckém kraji (MPSV)



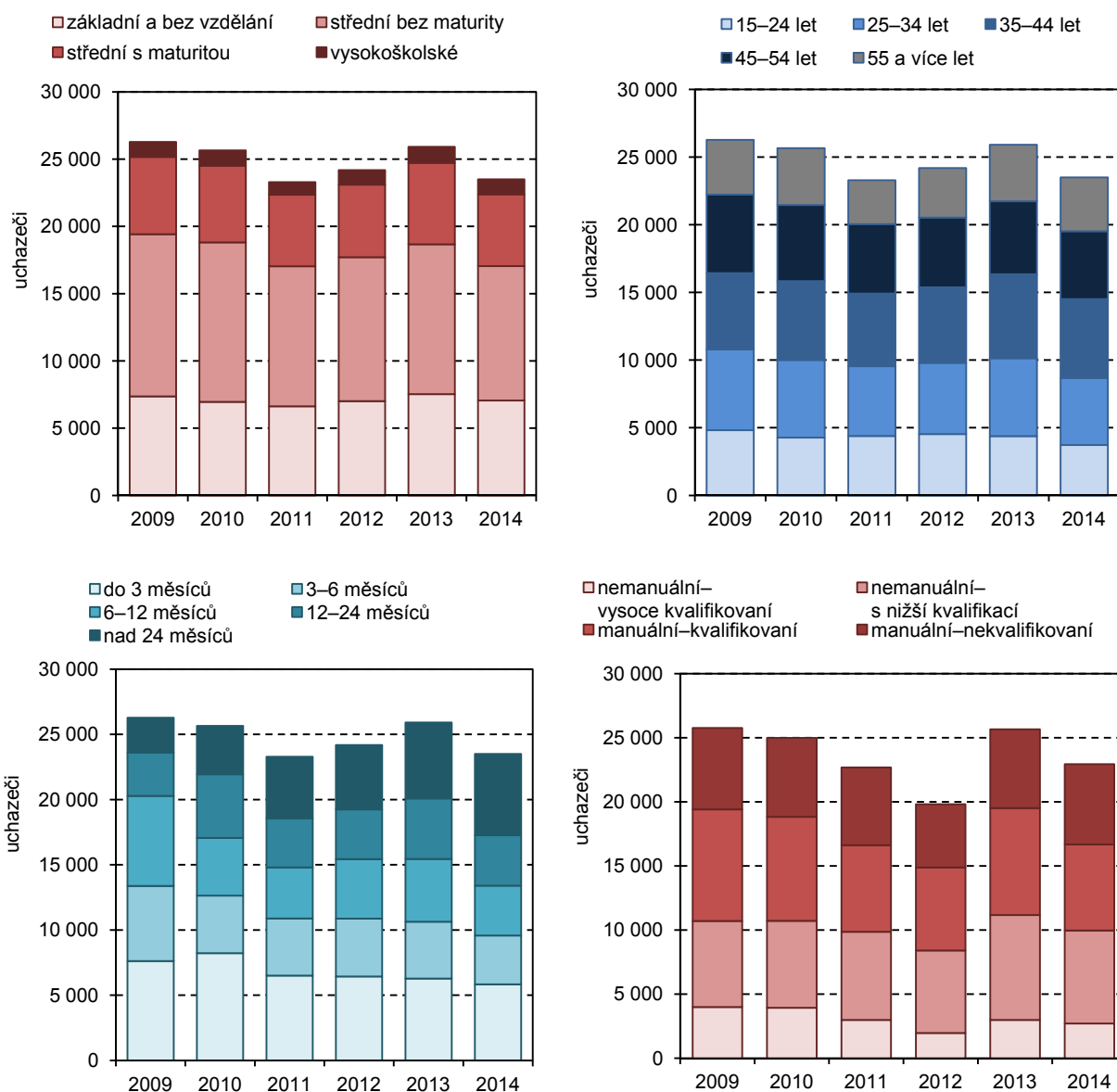
### Nejvíce uchazečů o práci uvádí střední vzdělání bez maturity

V souvislosti s celkovým poklesem počtu uchazečů došlo také k poklesu u čtyř základních skupin podle vzdělání. Nejvýraznější meziroční snížení bylo vykázáno u uchazečů se středním vzděláním s maturitou (o 11,9 %). Více než 10% snížení vykázaly také osoby se středním vzděláním bez maturity, přesto však tvoří nejsilněji zastoupenou skupinu (42,5 % z celkového počtu uchazečů). Druhou problematickou skupinou na trhu práce jsou osoby se základním vzděláním s 30,0% zastoupením. Ve struktuře podle věku nepatrně převažují osoby ve věku 35 až 44 let (24,8 %) a rozhodně pozitivním jevem je,



že nejvyšší 15,1% meziroční pokles zaznamenala nejmladší věková skupina ve věku 15 až 24 let. Průměrný věk nezaměstnaného dosáhl 40,3 let, tj. o 1 rok více než v roce 2013. Z hlediska kvalifikace jsou nejpočetnější skupinou nemanuální pracovníci s nižší kvalifikací zařazení do 4. a 5. třídy (30,9%), o jednu pětinu se meziročně snížil počet manuálních kvalifikovaných pracovníků v 6. až 8. třídě.

**Graf 37 Uchazeči o zaměstnání podle vzdělání, kvalifikace, věku a délky evidence v Libereckém kraji (MPSV)**

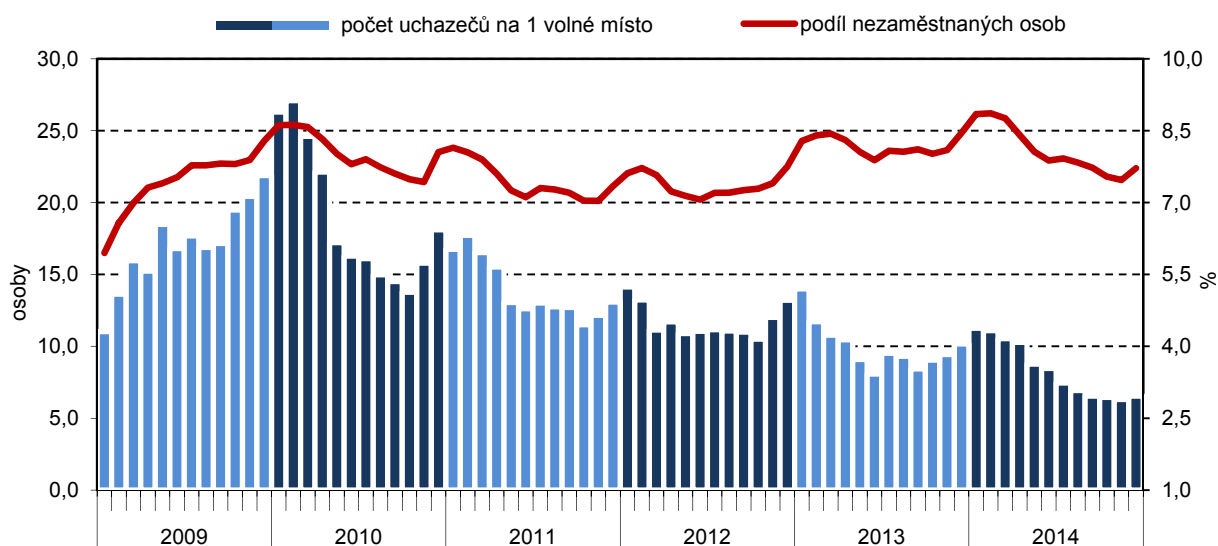


**Podíl dlouhodobě nezaměstnaných překročil 40% hranici**

Nepříznivou skutečností je, že jedinou skupinou uchazečů podle délky evidence, která objemově ve srovnání s koncem roku 2013 vzrostla, je skupina uchazečů registrovaných více než 2 roky, a to o 7,0%. Zároveň představuje nejčetněji zastoupenou skupinu (26,5% podíl na celkovém počtu uchazečů). Pokud k této skupině přiřadíme ještě nezaměstnané, kteří jsou v evidencích od 1 roku do 2 let, hovoříme o dlouhodobé nezaměstnanosti. V této složité situaci se nachází 40,3% nezaměstnaných.

### Graf 38 Nezaměstnanost v Libereckém kraji v jednotlivých měsících (MPSV)

(stav ke konci sledovaného období)



Pozn.: Podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu = podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let k obyvatelstvu ve stejném věku (v %)

#### Podíl nezaměstnaných osob mezi kraji 6. nejvyšší

Podíl nezaměstnaných osob (vyjadřující podíl dosažitelných nezaměstnaných ve věku 15–64 let na všech obyvatelích ve stejném věku) dosáhl v Libereckém kraji k 31. 12. 2014 hodnoty 7,72 %, tj. o 0,26 procentních bodů více než činí republikový průměr (7,46 %). V porovnání s ostatními kraji České republiky náš kraj vykázal 6. nejvyšší nezaměstnanost. Nejnižší podíl nezaměstnaných vykázalo Hlavní město Praha (5,03 %), nejvyšší hodnota byla vykázána v Ústeckém kraji (10,67 %).

Od začátku roku až do konce května sledovaného roku se podíl v našem kraji pohyboval nad 8% hranicí, v červnu nastal zlom a měsíční hodnoty se až do konce roku nacházely pod uvedenou úrovní. Roční průměr i přes tento pozitivní vývoj dosáhl 8,12 %.

Mezi okresy Libereckého kraje ke konci roku 2014 vykázal nejnižší nezaměstnanost okres Jablonec nad Nisou (6,73 %), následoval okres Česká Lípa (7,80 %) a okres Semily (7,83 %). Nejvyšší meziokresní hodnota byla zjištěna v okrese Liberec (8,13 %).



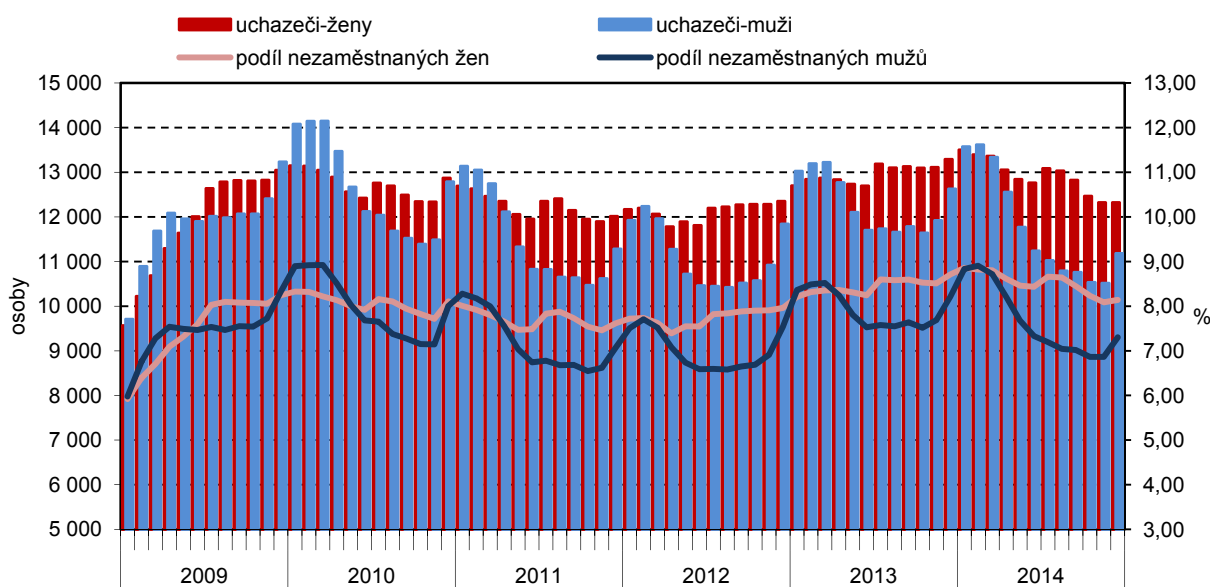
### Také mezi dlouhodobě nezaměstnanými uchazeči převažovaly ženy

Jak již bylo zmíněno, ke konci roku 2014 mezi uchazeči o zaměstnání z hlediska pohlaví převažovaly ženy. Počet nezaměstnaných žen dosáhl 12 317 osob, počet nezaměstnaných mužů 11 179 osob. Ženy převýšily muže ve věkových kategoriích od 30 do 59 let, ve vzdělanostních skupinách se základním vzděláním, se středním vzděláním s maturitou a s vysokoškolským vzděláním. Z hlediska délky nezaměstnanosti muži dominovali pouze u evidovaných uchazečů do 3 měsíců, především žen se dotýkala dlouhodobá nezaměstnanost.

Podíl nezaměstnaných žen k 31. 12. 2014 v Libereckém kraji dosáhl 8,14 % (meziročně o 0,57 procentních bodů méně), v případě mužů byla hodnota tohoto ukazatele o 0,84 procentních bodů nižší a činila 7,30 % (meziročně méně o 0,91 procentních bodů).

### Graf 39 Nezaměstnanost podle pohlaví v Libereckém kraji (MPSV)

(stav ke konci sledovaného období)

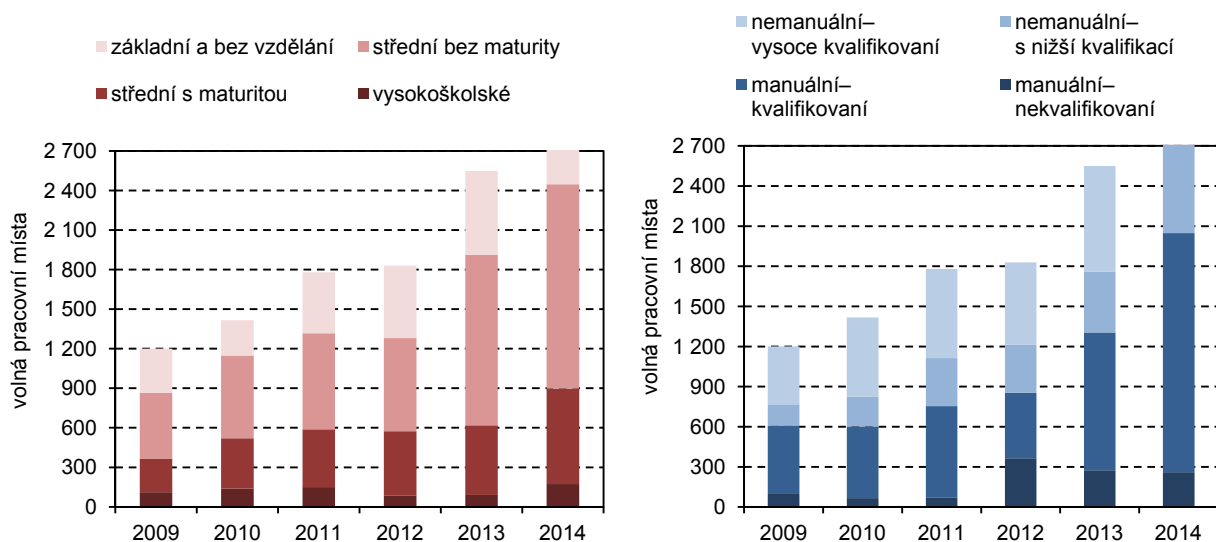


### Počet volných pracovních míst se meziročně zvýšil

Nabídka práce je vyjádřena počtem volných pracovních míst, ta byla ke konci roku 2014 reprezentována 3 596 pozicemi (meziroční nárůst o 41,1 %). Osobám se zdravotním postižením vyhovovalo 334 míst (tj. 9,3 % z celkového počtu volných míst), pro absolventy a mladistvé bylo určeno 736 míst (20,5 %). V přepočtu na jedno volné pracovní místo v kraji pak připadlo 6,53 uchazečů o zaměstnání (4. nejnižší hodnota v mezikrajském srovnání), průměr za celou Českou republiku představoval 9,23 uchazečů. Nejlepší situace byla k 31. 12. 2014 v Plzeňském kraji (4,60 uchazečů na 1 volné místo), nejhorší v Ústeckém kraji (17,44 uchazečů na jedno volné pracovní místo). V rámci okresů Libereckého kraje nejméně uchazečů na jedno volné místo připadlo v okrese Liberec (5,19 uchazečů), nejvíce v okrese Jablonec nad Nisou (10,34 uchazečů).

## Graf 40 Struktura volných pracovních míst v Libereckém kraji (MPSV)

(stav ke konci sledovaného období)



### 2.3 Mzdy

#### Podle podnikového výkaznictví mzda v kraji pátá nejvyšší

Průměrná hrubá měsíční nominální mzda<sup>1</sup> (v přepočtu na plně zaměstnané) získaná z podnikového výkaznictví v Libereckém kraji v roce 2014 dosáhla částky 23 730 Kč, tj. o 698 Kč (3,0 %) více než v roce předchozím. V relaci k republikovému průměru, který meziročně vzrostl o 608 Kč (2,4 %) na 25 686 Kč, byla krajská mzda o 1 956 Kč nižší. V mezikrajském srovnání prvenství dlouhodobě patří Hlavnímu městu Praze s průměrnou mzdou ve výši 33 347 Kč. Průměrná mzda zaměstnanců našeho kraje za ní zaostávala o 9 617 Kč a byla v porovnání s ostatními kraji pátá nejvyšší. Nejnižší mzda pak byla vykázána v Karlovarském kraji (22 060 Kč).

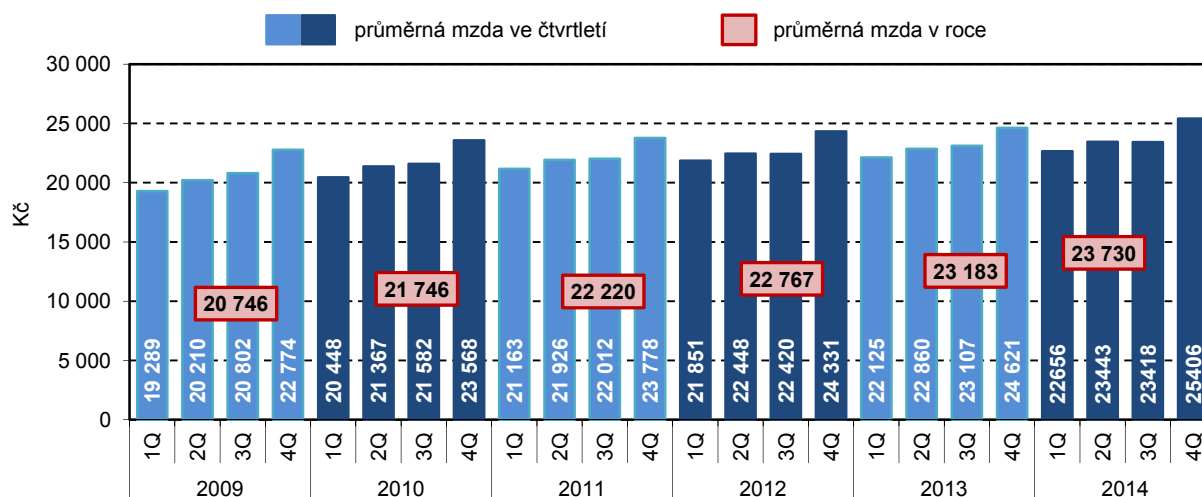
Vzhledem k nízkému růstu spotřebitelských cen v roce 2014 o 0,4 %, došlo k reálnému zvýšení mzdy za celou Českou republiku o 2,0 %, v případě Libereckého kraje reálný nárůst představoval 2,6 %.

V oblasti zaměstnanosti došlo v Libereckém kraji v roce 2014 k nepatrnému nárůstu počtu zaměstnanců. Subjekty s pracovištěm na území kraje zaměstnávaly v přepočtu na plně zaměstnané 136,8 tis. osob (3,6 % z republikového úhrnu), což oproti roku 2013 to představovalo nárůst o 0,2 tis. osob (0,1 %).

<sup>1</sup> Průměrná hrubá měsíční mzda počítaná podle skutečného místa pracoviště zaměstnanců – tzv. pracovištní metodou (nikoli podle sídla podniku); za osoby přepočtené na plně zaměstnané.



**Graf 41 Průměrná hrubá měsíční mzda v jednotlivých čtvrtletích v Libereckém kraji**



Pozn.: za rok 2013 a 2014 předběžné údaje

**Podle strukturální statistiky šestá nejvyšší**

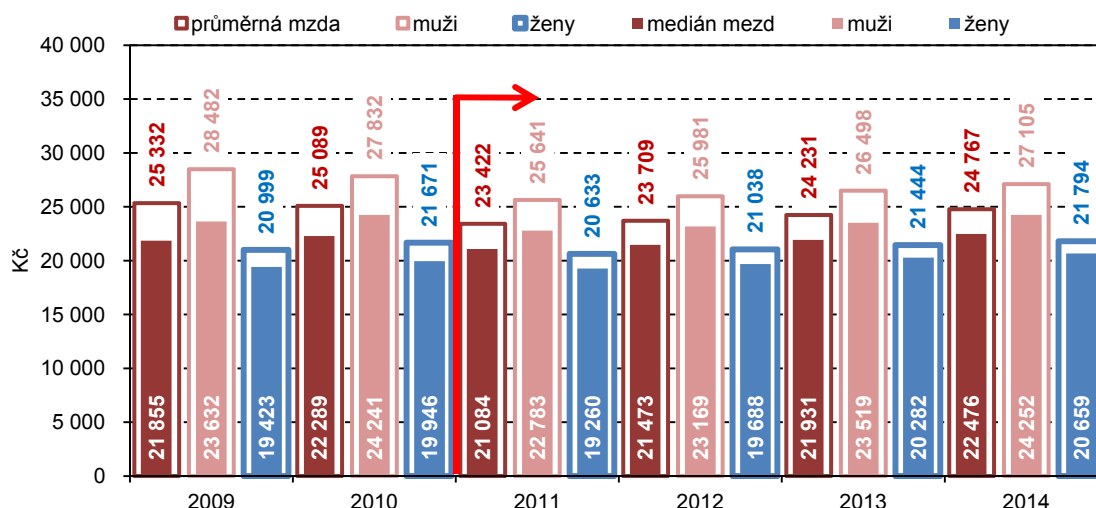
Průměrná hrubá měsíční mzda<sup>1</sup> v Libereckém kraji na základě výsledků strukturální statistiky mezd zaměstnanců dosáhla v roce 2014 částky 24 767 Kč, tzn. meziročně více o 536 Kč (2,2 %). Meziročně vzrostla průměrná mzda i ve všech ostatních krajích České republiky – absolutně nejvíce v Plzeňském kraji, a to o 870 Kč. Nejvyšší průměrný výdělek byl vykázán v Hlavním městě Praze (35 115 Kč), nejnižší v Karlovarském kraji (22 707 Kč). Ten je jediným krajem, ve kterém se úroveň mezd stále pohybuje pod 23 tisíce korun. Liberecký kraj s výše uvedenou mzdou obsadil 6. nejvyšší pozici.

**Mzda žen o téměř 20 % nižší než mzda mužů**

Průměrná mzda mužů v našem kraji činila 27 105 Kč (nárůst ve srovnání s rokem 2013 o 607 Kč), průměrná mzda žen tvořila 80,4 % mzdy mužů a představovala 21 794 Kč (nárůst o 350 Kč). Nejvíce se mzdy mužů a žen přiblížily v Karlovarském kraji – průměrná mzda žen zde představovala 81,9 % průměrné mzdy mužů. Opačně tomu bylo ve Zlínském kraji, kde podíl průměrné mzdy žen na průměrné mzdě mužů činil pouze 73,9 %.

<sup>1</sup> Údaje o průměrných mzdách jsou výsledkem výběrového šetření mezd Ministerstva práce a sociálních věcí (šetření o průměrném výděлку) a Ministerstva financí ČR (šetření o platu). Toto výběrové šetření se odlišuje od ostatních mzdových zjišťování, neboť jsou sledovány mzdy jednotlivých zaměstnanců a nikoliv celkové objemy mzdových prostředků na úrovni podniků či organizací. Od roku 2011 jsou do šetření zahrnuti dříve nesledovaní zaměstnanci z podniků s méně než 10 zaměstnanci a také zaměstnanci neziskových institucí a podnikatelů-fyzických osob. Výsledky tak nejsou s předchozími roky srovnatelné.

**Graf 42 Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy a mediánu mezd v Libereckém kraji**



➔ Pozn.: od roku 2011 nejsou údaje v důsledku metodických změn s údaji z předchozích let srovnatelné

### Zvyšuje se základní složka mzdy

Struktura průměrných mezd se dlouhodobě nemění. Klíčovou položkou je stále základní složka mzdy (66,37 % v roce 2014), následovaná prémie a odměnami (15,95 %) a poté mzdovými náhradami (10,55 %). Za posledních pět let se však zastoupení základní složky víceméně zvyšuje, a to na úkor ostatních částí mzdy (mezi roky 2010 a 2014 o 1,62 procentních bodů).

### Nejnižší mzdy ve službách a prodeji

Strukturální statistika nám dále nabízí třídění mezd podle zaměstnání – z tohoto pohledu nejvyšší průměrné mzdy v Libereckém kraji v roce 2014 pobírali řídící pracovníci (52 788 Kč). Průměrná mzda specialistů dosáhla 33 340 Kč, technických a odborných pracovníků 27 233 Kč. Nejnižší mzdy byly zjištěny u pracovníků ve službách a prodeji, když jejich průměrný měsíční výdělek činil 17 251 Kč.

### Medián mezd pod úrovní průměrného výdělku o více než 2 tisíce

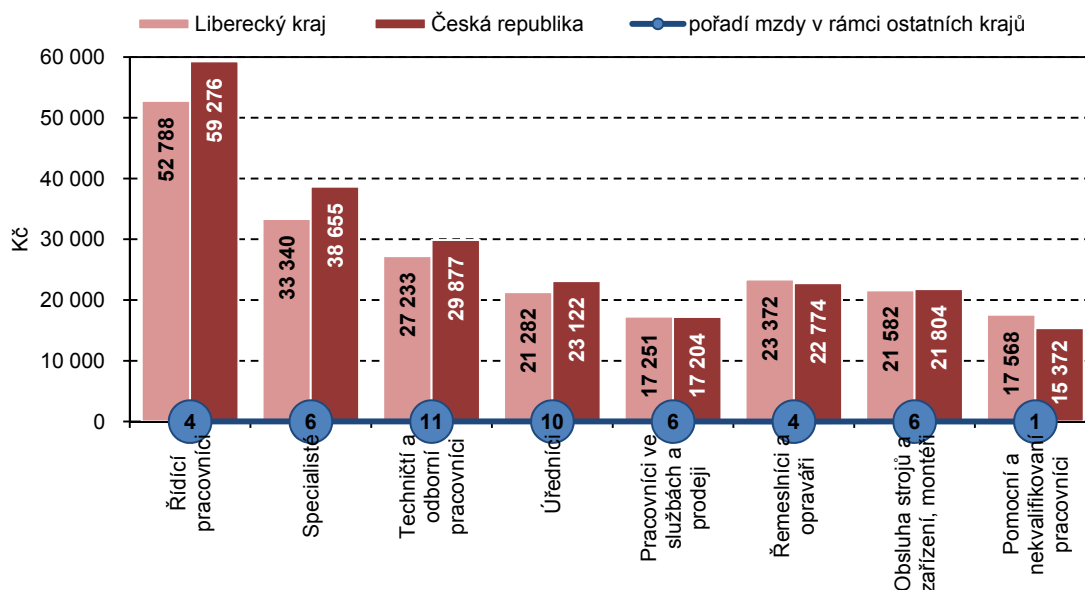
Mzdu zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení charakterizuje medián mezd. V Libereckém kraji ve sledovaném roce představoval hodnotu 22 476 Kč (o 545 Kč a 2,5 % více než v roce 2013). V případě mužů dosáhl 24 252 Kč (meziroční nárůst o 733 Kč), v případě žen 20 659 Kč (nárůst o 377 Kč). Medián mezd žen byl tedy o 3 593 Kč pod úrovní mediánu mužů a tvořil jeho 85,2 %. Z hlediska regionů byl nejvyšší mzdový medián vykázan opět v Hlavním městě Praze (28 254 Kč), nejnižší v Karlovarském kraji (20 505 Kč).

Rozdíl mezi průměrnou hrubou měsíční mzdou a mediánem mezd v Libereckém kraji v roce 2014 dosáhl 2 291 Kč. Nejmarkantnější difference pak byla zjištěna v Hlavním městě Praze (6 861 Kč), nejméně se hodnoty obou ukazatelů odlišovaly v Karlovarském kraji (2 202 Kč).





**Graf 43 Průměrná hrubá měsíční mzda podle hlavních tříd CZ-ISCO v Libereckém kraji v roce 2014**

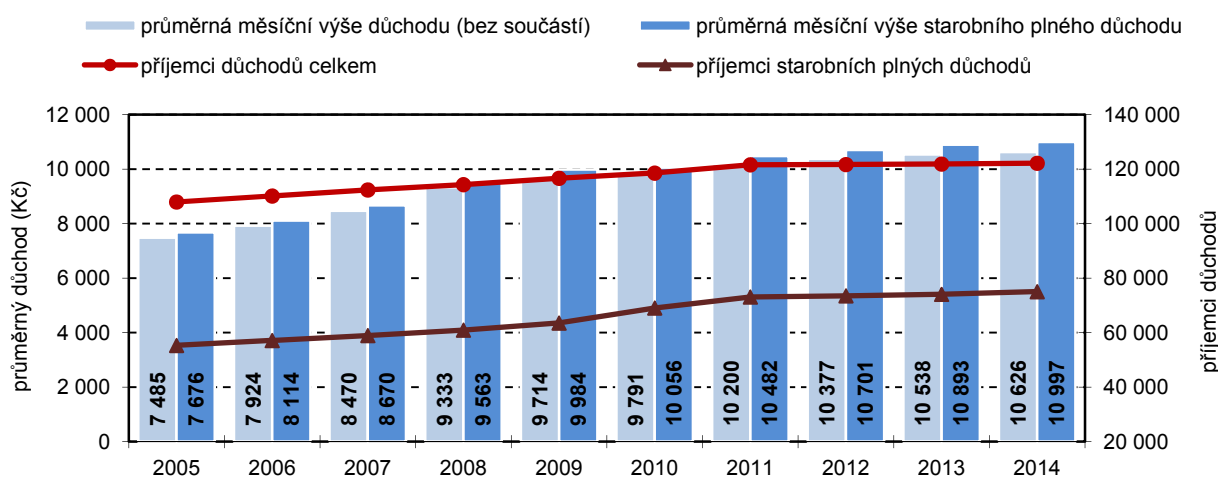


## 2.4 Důchodci a důchody

**Počet důchodců se zvýšil meziročně pouze nepatrně**

Na konci roku 2014 pobíralo v Libereckém kraji některý z důchodů celkem 122 174 osob a počet příjemců se proti konci předchozího roku zvýšil pouze nepatrně, tj. o 295 osob (0,2 %). Uvedený nárůst ovlivnili příjemci plných starobních důchodů (meziroční nárůst o 982 osob, tj. 1,3 %) a příjemci invalidních důchodů pro invaliditu 2. stupně (meziroční nárůst o 110 osob). Ve zbývajících kategoriích se počet příjemců snížil, nejvýraznější pokles byl vykázan u příjemců invalidních důchodů pro invaliditu 3. stupně (-423 osob, tj. 4,9 %). Ve srovnání s rokem 1993 se počet příjemců zvýšil o 23,7 %, a zatímco na počátku časové řady na 1 000 obyvatel Libereckého kraje připadlo 230 osob pobírajících důchod, na jejím konci to bylo 278 osob.

**Graf 44 Příjemci důchodů a průměrná výše důchodu v Libereckém kraji (stav v prosinci)**

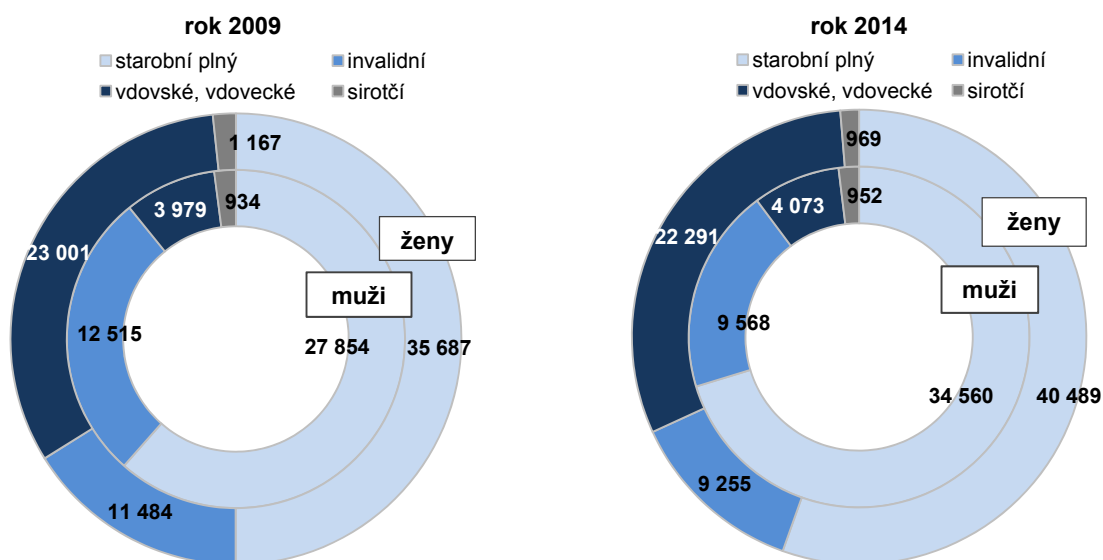


Zdroj: MPSV, Česká správa sociálního zabezpečení

### Největší část příjemců tvoří starobní důchodci

Převažující část příjemců dlouhodobě tvoří starobní důchodci, jejich zastoupení na celkovém počtu příjemců důchodů v roce 2014 činilo 61,4 %. Vývoj jejich počtu byl do jisté míry ovlivněn přijetím novely zákona v roce 2010. Od tohoto roku se invalidní důchodci po dosažení věku 65 let převádějí mezi starobní důchodce. Na konci roku 2014 pobíralo starobní důchod 75 049 osob, meziročně tedy o 1,3 % více. Druhou nejpočetnější skupinou byly příjemkyně vdovských důchodů (22 291 žen, 18,2 % všech příjemců), 6,8 % (8 276 osobám) příjemců byl vyplácen invalidní důchod pro invaliditu 3. stupně.

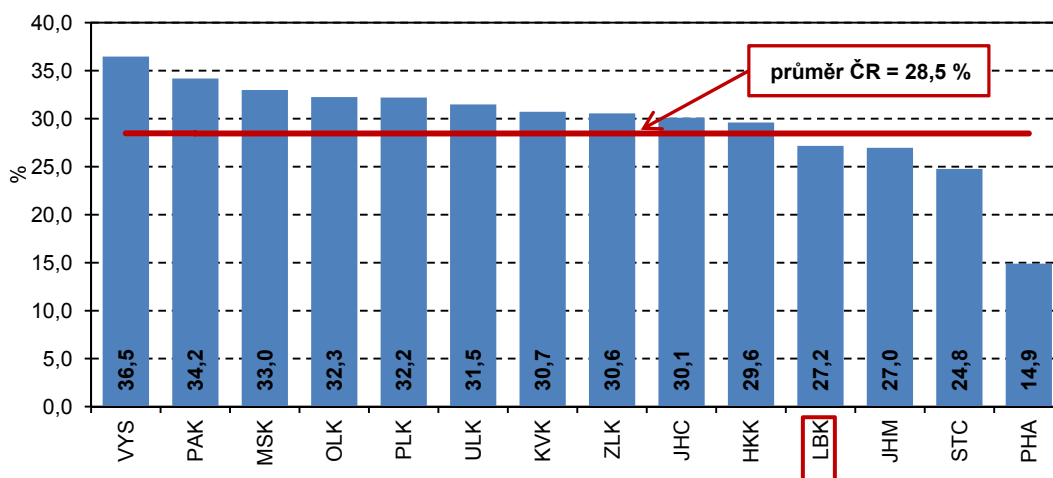
**Graf 45 Příjemci důchodů podle pohlaví v Libereckém kraji (stav v prosinci)**



Zdroj: MPSV, Česká správa sociálního zabezpečení

Mezi příjemci důchodů z pohledu pohlaví v kraji dlouhodobě převažují ženy, v roce 2014 tvořily 59,8 %. Ženy zároveň tvoří většinu příjemců plných starobních (54,0 % z celkového počtu) a poměrných starobních důchodů (76,5 %), invalidních důchodů 1. stupně (52,9 %) a důchodů sirotčích (50,4 %). V případě ostatních typů důchodů převažovali muži.

**Graf 46 Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců plného starobního důchodu podle krajů v roce 2014 (stav v prosinci)**



Zdroj: MPSV, Česká správa sociálního zabezpečení



## Počet příjemců předčasných důchodů roste

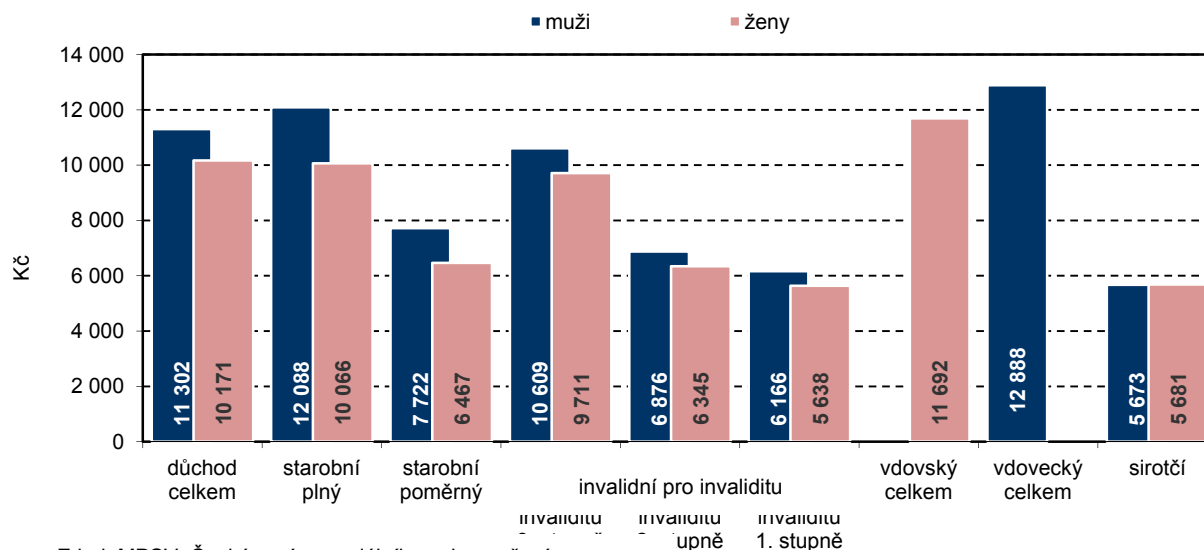
Každoročně se zvyšuje počet osob, které volí předčasný odchod do důchodu před možnou ztrátou zaměstnání a složitějším uplatněním na trhu práce. V prosinci roku 2014 počet těchto důchodců překročil 20tisícovou hranici, což představovalo 27,2 % příjemců starobního důchodu. Ve srovnání s předchozím rokem absolutní údaj vzrostl o 4,3 %, podíl se zvýšil o 0,8 procentních bodů. Mezi příjemci předčasného starobního důchodu z 54,7 % převažují ženy.

## Průměrný důchod představuje 43 % průměrné mzdy v kraji

Bez ohledu na typ důchodu činil průměrný důchod v roce 2014 v Libereckém kraji 10 626 Kč, meziročně se tedy navýšil o 88 Kč (0,8 %). Ve srovnání s průměrem České republiky byl o 115 Kč nižší a mezi kraji 6. nejvyšší. Plný starobní důchod ke konci sledovaného roku dosáhl 10 997 Kč, tzn. oproti konci roku 2013 o 104 Kč (1,0 %) více. V případě mužů pak tento důchod činil 12 088 Kč, ženy v průměru pobíraly 10 066 Kč. Ve srovnání s republikovým průměrem byl starobní důchod v našem kraji o 78 Kč nižší a v mezikrajském srovnání 6. nejvyšší. Kromě invalidních důchodů všech tří stupňů se průměrná vyplácená částka meziročně navýšila také u ostatních typů důchodů s tím, že nejvýraznější nárůst vykázaly důchody vdovecké (o 167 Kč, tj. o 1,3 %).

Uvedený celkový průměrný důchod představoval 42,9 % průměrné hrubé mzdy a 47,3 % mediánu mzdy v Libereckém kraji. Starobní důchod byl na úrovni 44,4 % průměrné hrubé mzdy a na úrovni 48,9 % mediánu.

**Graf 47 Průměrné důchody podle druhu důchodu a pohlaví v Libereckém kraji** (stav v prosinci)



Zdroj: MPSV, Česká správa sociálního zabezpečení

## Důchod mužů vyšší než důchod žen

Průměrný důchod mužů v roce 2014 dosáhl částky 11 302 Kč a o 1 132 Kč převyšoval důchod žen, který dosáhl částky 10 171 Kč. U starobních důchodů rozdíl ve výši důchodů dosáhl 2 022 Kč – zatímco muži pobírali důchod ve výši 12 088 Kč, ženy ve výši 10 066 Kč.

Ze srovnání hodnot za jednotlivé okresy Libereckého kraje vyplývá, že nejvyšší průměrný důchod pobírali příjemci v okrese Liberec (10 707 Kč), nejnižší pak v okrese Česká Lípa (10 466 Kč). Pokud jde o průměrný starobní důchod, nejvyšší částka byla vykázána v okrese Jablonec nad Nisou (11 097 Kč) a nejnižší v okrese Semily (10 843 Kč). Mezi ostatními regiony České republiky s celkovou výší důchodu dominovalo s průměrnou částkou 11 608 Kč Hlavní město Praha, naopak 10 503 Kč činil průměrný důchod v Olomouckém kraji.

Stejné pořadí krajů na prvním a posledním místě bylo platné také v případě plných starobních důchodů, které se tak v roce 2014 pohybovaly v rozmezí od 10 736 Kč (Olomoucký kraj) do 11 837 Kč (Hlavní město Praha).

## 2.5 Školství

Zásadním faktorem, který ovlivňuje rozvoj a stav školství v Libereckém kraji, je vývoj porodnosti. Počet dětí navštěvujících mateřskou školu trvale roste od školního roku 2006/2007, mezi posledními školními roky už však pouze nepatrně, a to o 0,4 % na 15 745 dětí. Síť mateřských škol se meziročně rozrostla pouze o 1 zařízení na 237 zařízení.

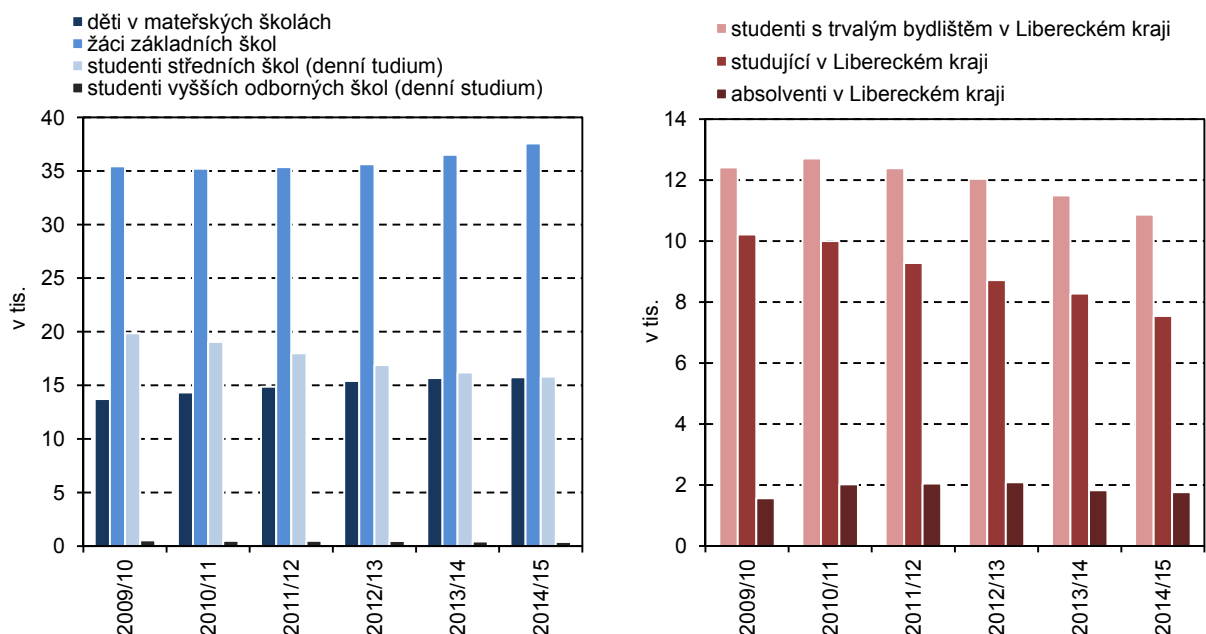
### Počet žáků základních škol se meziročně zvýšil....

Úbytek žáků základních škol se zastavil až ve školním roce 2011/2012. Ve školním roce 2014/2015 do školních lavic zasedlo 37 561 žáků, což ve srovnání s předchozím školním rokem představuje nárůst o více než 1 000 žáků (2,9 %). Počet základních škol je poslední 3 školní roky let stabilní (205 škol).

### ... počet středoškoláků naopak poklesl

Situace ve středním školství je ovlivněna nástupem slabých ročníků a počet studentů rok od roku klesá. Zatímco v roce 2009/2010 některou ze středních škol navštěvovalo 19 853 studentů v denním studiu, v roce 2014/2015 to bylo již 15 808 studentů (o 20,4 % méně). Meziročně poklesl počet „středoškoláků“ o 2,4 %. Od školního roku 2008/2009 každododoročně klesá zájem mladých lidí o studium na vyšší odborné škole. Jejich stav ve školním roce 2014/2015 představuje polovinu stavu z roku 2007/2008, meziročně pak poklesl o jednu desetinu.

**Graf 48 Vývoj počtu žáků a studentů v Libereckém kraji**



### Počet studentů vysokých škol s bydlištěm v kraji opět poklesl

Také vysoké školství zaznamenává dlouhodobější útlum. V roce 2014/2015 vysokou školu v Libereckém kraji studovalo 7 543 studentů a ve srovnání s předchozím školním rokem se po páté v řadě snížil jejich počet o 8,9 %. Na různých vysokých školách v celé České republice studovalo v uvedeném roce 10 866 studentů s trvalým bydlištěm v Libereckém kraji, tentokrát se stav ponížil již počtvrté, a to o 5,5 %.



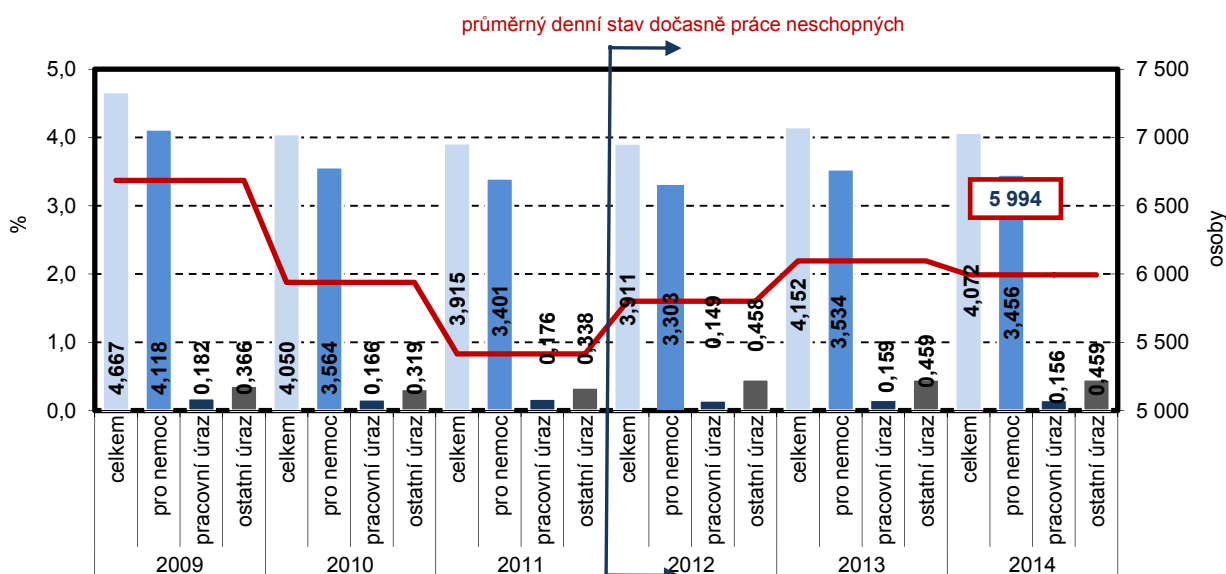
## 2.6 Pracovní neschopnost

### Změna ve vyplácení nemocenských dávek

Základní ukazatele statistiky dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz jsou zpracované z dat administrativního zdroje Informačního systému České správy sociálního zabezpečení. Legislativní změny, které započaly v roce 2007, se promítly i do výsledků v roce 2014. Nejvíce vývoj dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz ovlivnily úpravy ve stanovení výše dávek nemocenského pojištění.

Také v úvodu roku 2014 nastala zcela zásadní změna – počínaje 1. lednem 2014 končí dočasné opatření v oblasti nemocenského pojištění, kdy v letech 2011 až 2013 poskytoval zaměstnavatel po dobu prvních 21 dní dočasné pracovní neschopnosti náhradu mzdy a Okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ) vyplácely nemocenské až od 22. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti. Od tohoto data vyplácejí zaměstnavatelé náhradu mzdy za období prvních 14 dnů trvání pracovní neschopnosti a od 15. kalendářního dne nemocenské vyplácí mzdu OSSZ. Zvyšují se redukční hranice pro výpočet denního vyměřovacího základu pro určení výše dávek nemocenského pojištění.

**Graf 49 Průměrné procento pracovní neschopnosti v Libereckém kraji**



Pozn.: data od roku 2012 nejsou v důsledku změn v metodě zjišťování s daty z předešlých let srovnatelná

### Zaznamenán meziroční pokles nově hlášených případů neschopnosti

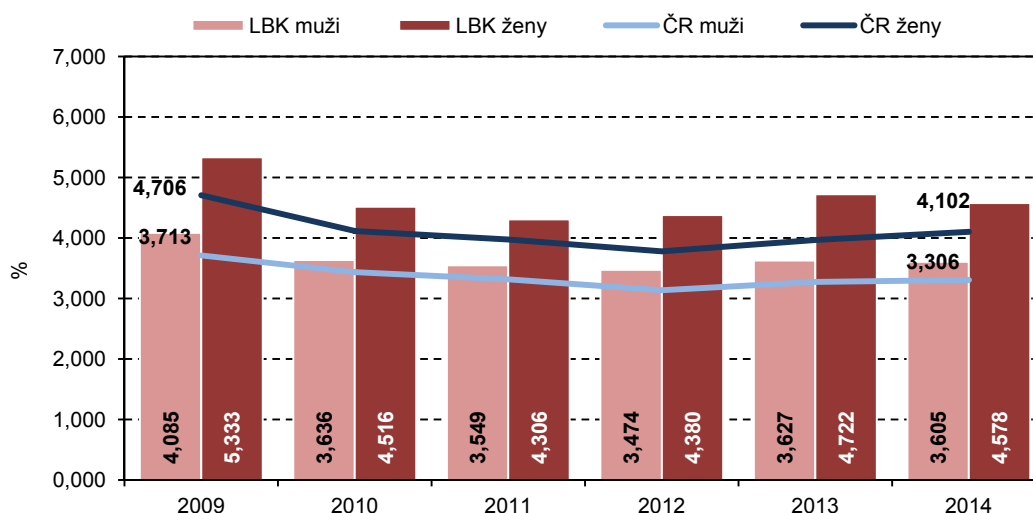
Průměrný počet nemocensky pojištěných v Libereckém kraji mezi roky 2014 a 2013 vzrostl pouze nepatrně, a to o 0,3 % (380 osob) na 147 210 osob. Počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti mezi roky 2013 a 2014 poklesl o 2,4 % (1 265 případů) na 51 154 událostí. Největší měrou se na uvedeném počtu podílela pracovní neschopnost pro nemoc (44 613 případů, tj. 87,2 %). Dočasná pracovní neschopnost v důsledku pracovního úrazu tvořila 3,4 % (1 719 případů) a v 9,4 % (4 822 případů) byly příčinou ostatní úrazy.

Ve sledovaném roce pak na 100 nemocensky pojištěných osob připadlo 34,75 nově hlášených případů (v roce 2013 to bylo 35,70 případů). Po Plzeňském kraji (35,53 nově hlášených případů na 100 nemocensky pojištěných) byla hodnota zjištěná v našem kraji druhá nejvyšší. Naopak v Hlavním městě Praze činil tento ukazatel 25,76 případů.

### Délka pracovní neschopnosti v kraji pod republikovým průměrem

Jeden nově hlášený případ dočasné pracovní neschopnosti v Libereckém kraji v průměru trval 42,77 dní (o 0,32 dne více než v roce 2013) a pohyboval se tak pod republikovým průměrem (45,81 dní). Nejdéle „marodili“ pojištěnci ve Zlínském kraji (55,52 dne), nejkratší dobu zaznamenali v Hlavním městě Praze (40,00 dní). Hodnota za Liberecký kraj byla ve srovnání krajů čtvrtá nejnižší.

**Graf 50 Průměrné procento pracovní neschopnosti podle pohlaví v Libereckém kraji**



Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti v roce 2014 (tzn. kolik ze 100 pojištěnců je průměrně každý den v dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc či úraz) v našem kraji dosáhlo 4,072 % a ve srovnání s rokem 2013 pokleslo o 0,080 procentních bodů. Vyšší procento dočasné pracovní neschopnosti pak vykázaly ženy (4,578 %) než muži (3,605 %). Nepatrný meziroční pokles zaznamenal ještě také Zlínský kraj (o 0,009 procentních bodů). V případě ostatních regionů České republiky se ukazatel meziročně navýšil – nejvýrazněji v Hlavním městě Praze (o 0,172 procentních bodů). I přes uvedené meziroční změny zůstává nejnižší hodnota průměrného procenta dočasné pracovní neschopnosti v roce 2014 na Hlavním městě Praze (2,823 %), naopak je tomu ve Zlínském kraji (4,403 %). Hodnota za Liberecký kraj byla pátá nejvyšší.

## 2.7 Kriminalita

### Pokles kriminality

Během roku 2014 bylo v Libereckém kraji zjištěno 12 504 trestných činů, tj. o jednu desetinu méně než v roce 2013. V celé České republice pak bylo vykázáno 288 600 trestných činů, podíl našeho kraje představoval 4,3 %. Z absolutního pohledu se mezi kraji jednalo o 8. nejvyšší kriminalitu, z relativního pohledu o 6. nejvyšší (28,5 trestných činů na 1 000 obyvatel). Mezi kraji České republiky byla nejvyšší kriminalita vykázána v Hlavním městě

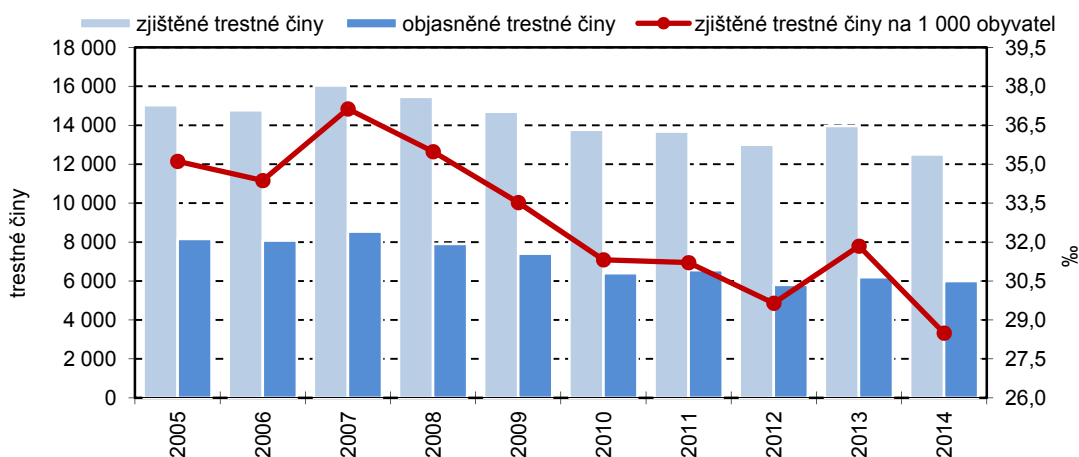


Praxe (71 828 činů, tj. 57,4 skutků na 1 000 obyvatel), nejnižší absolutně v Karlovarském kraji (6 726 činů) a relativně ve Zlínském kraji (15,0 činů na 1 000 obyvatel). Mezi okresy Libereckého kraje v negativním smyslu slova dominuje okres Liberec (5 532 činů, 32,2 činů v přepočtu na 1 000 obyvatel), jeho protipólem je okres Semily s 1 418 zjištěnými trestnými činy a 19,1 činy na 1 000 obyvatel.

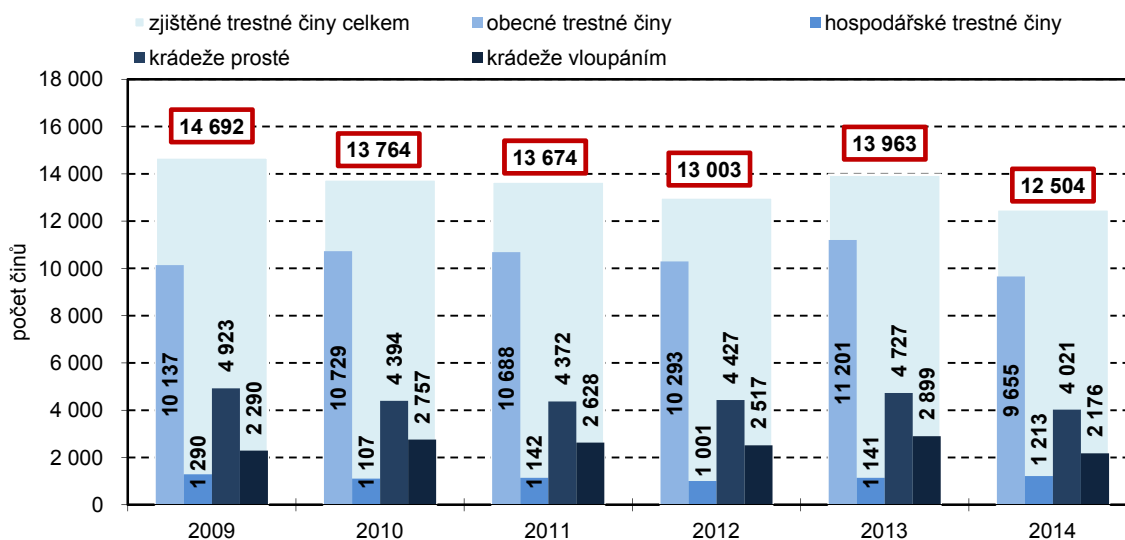
### Mezi trestnými činy převažovaly krádeže

Z hlediska klasifikace zjištěných trestných činů v Libereckém kraji i v roce 2014 převažuje obecná kriminalita (77,2 % z celkového počtu zjištěných trestných činů) a v rámci ní krádeže prosté (41,6 %) a krádeže vloupáním (22,5 %). Ve sledovaném roce byly v Libereckém kraji spáchány a objasněny 2 vraždy. Hospodářská kriminalita tvořila pouze 12,6 % zjištěných trestných činů a v její struktuře jsou nejčastěji zastoupeny úvěrové podvody (25,3 % hospodářských trestných činů) a neoprávněné držení platebních karet (17,5 %). Celkově bylo v roce 2014 v Libereckém kraji objasněno 5 999 trestných činů.

**Graf 51 Kriminalita v Libereckém kraji**



**Graf 52 Struktura zjištěných trestných činů v Libereckém kraji**





## 2.8 Dopravní nehody

### Počet nehod meziročně poklesl,.....

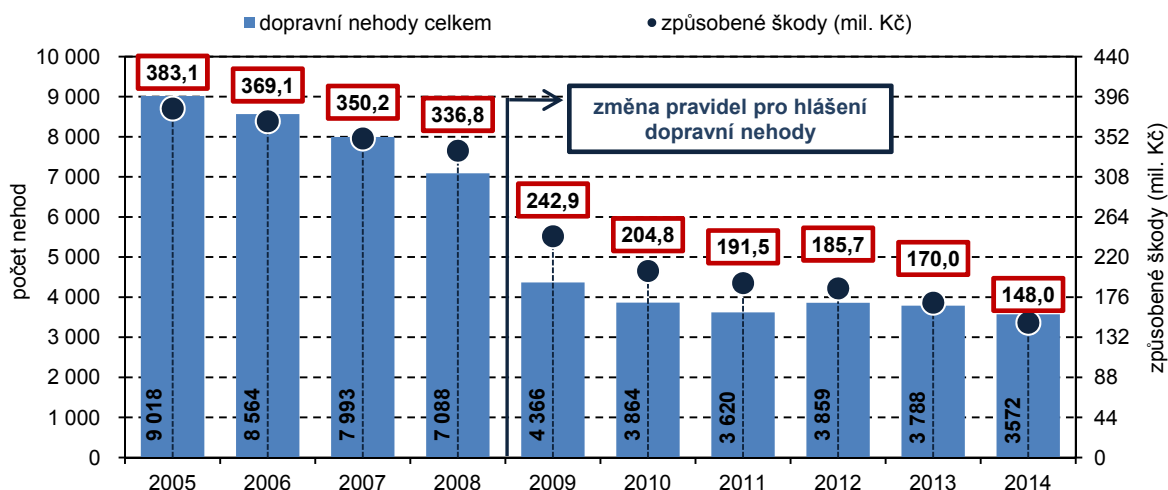
V roce 2014 bylo na silnicích Libereckého kraje způsobeno 3 572 dopravních nehod (o 216 událostí, tj. 5,7 % méně než v předchozím roce), přičemž u více než 51 % nehod byl příčinou nesprávný způsob jízdy. Pod vlivem alkoholu bylo zapříčiněno 239 nehod (6,7 % z jejich celkového počtu). Při srovnání s rokem 2009, od kterého jsou Policii České republiky povinně hlášeny pouze nehody se zraněním nebo škodou nad 100 tis. Kč, nehodovost poklesla o 18,2 %. V přepočtu na 1 000 obyvatel našeho kraje připadlo 8,1 nehod, což představuje čtvrtou nejhorší pozici mezi kraji České republiky. Nejvyšší nehodovost z tohoto pohledu vykázalo Hlavní město Praha (15,4 dopravních nehod na 1 000 obyvatel), nejnižší Plzeňský (5,1 nehod).

### ...ale na silnicích zemřelo více osob

Při 999 dopravních nehodách došlo ke zranění nebo usmrcení účastníků dopravních nehod, počet těchto událostí meziročně poklesl o 4,1 %. Do 24 hodin po nehodě zemřelo 28 osob (o 8 více než v roce 2013), 116 osob bylo zraněno těžce a 1 109 osob utrpělo lehká zranění.

Škody způsobené při dopravních nehodách v Libereckém kraji meziročně poklesly o 22. mil. na 148,1 mil. a na jednu dopravní nehodu v průměru připadla škoda ve výši více než 41 tis. Kč.

Graf 53 Dopravní nehody v Libereckém kraji





## 3. Ekonomický vývoj

### 3.1 Makroekonomika

**V prosinci 2014 došlo k revizi regionálních makroekonomických dat**

Český statistický úřad zveřejnil 15. prosince 2014 revizi regionálních účtů, která navázala na mimořádnou revizi národních účtů publikovanou v říjnu 2014. Tato revize údajů v časové řadě 1995 až 2012 souvisela s přechodem na revidovaný evropský standard národních účtů ESA 2010<sup>1</sup> a vedle metodických změn došlo k některým změnám ve zdrojích údajů a k úpravě metod propočtů vedoucí k větší harmonizaci postupů výpočtu mezi zeměmi EU. Metodické změny se promítaly v celém systému národních účtů a ovlivnily proto v určité míře strukturu i objem všech ukazatelů regionálních účtů. Dopady změn na trendy vývoje byly poměrně nevýrazné, protože ke klíčovým metodickým úpravám docházelo v celé časové řadě.

Současně se zveřejněním revidovaných údajů byly publikovány předběžné údaje za rok 2013.

#### 3.1.1 Regionální hrubý domácí produkt (HDP)

**Za období 1995 až 2012 byl HDP kraje o téměř 5 % vyšší**

Vzhledem k metodickým změnám, které souvisely s revizí národních účtů, měla na strukturu regionálního hrubého domácího produktu nejvýraznější vliv kapitalizace výzkumu a vývoje. Regionální hrubý domácí produkt se v absolutní výši v běžných cenách zvýšil v průměru v období let 1995–2012 u jednotlivých krajů v rozmezí od 2,5 % (shodně kraj Zlínský a Kraj Vysočina) do 7,3 % (Středočeský kraj). Více než 5% průměrné přírůstky hrubého domácího produktu v uvedeném období zaznamenal také kraj Plzeňský (5,3 %) a Hlavní město Praha (5,1 %). Průměr za Liberecký kraj dosáhl 4,9 %, což je 4. nejvyšší hodnota.

**Dynamika růstu HDP od roku 2010 klesala, v roce 2013 zaznamenán meziroční pokles**

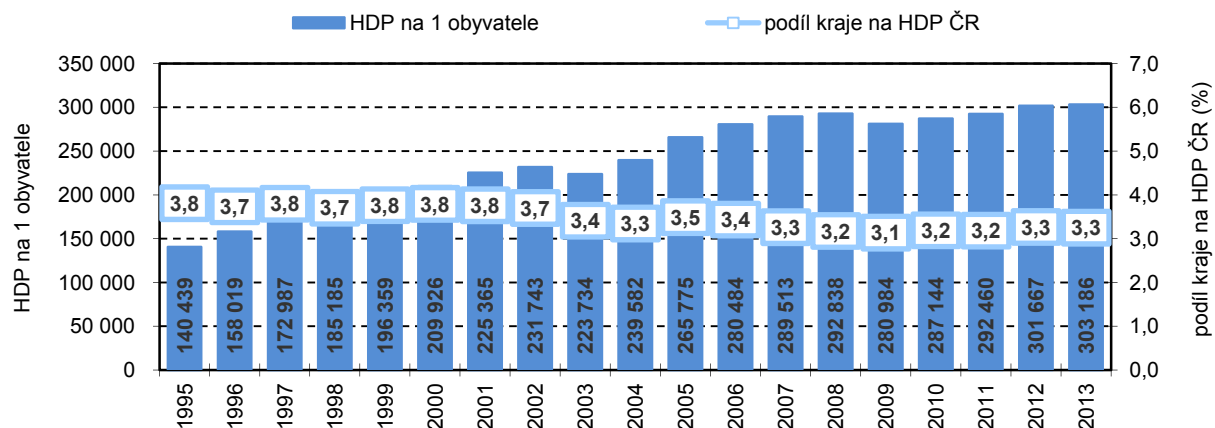
Hrubý domácí produkt představuje na regionální úrovni základní ukazatel produkce lokální ekonomiky (ukazatel výroby). Od roku 2010 se meziroční přírůstky hrubého domácího produktu ve stálých cenách (reálný růst či pokles) v Libereckém kraji postupně snižují (nárůst o 4,7 % v roce 2010, nárůst o 2,8 % v roce 2011 a nárůst o 0,9 % v roce 2012) a v roce 2013 dokonce došlo k meziročnímu poklesu (o 1,8 %).

**Každoroční růst HDP v posledních čtyřech letech vykázal pouze Jihomoravský kraj**

Meziroční zvýšení hrubého domácího produktu ve stálých cenách bylo v roce 2013 zaznamenáno pouze ve 4 krajích, tj. v Plzeňském (o 2,0 %), Jihomoravském (o 1,7 %), v Hlavním městě Praze (o 1,2 %) a v Karlovarském kraji (o 0,7 %). Pokud jde o „krizový rok“, tj. rok 2009, je patrné, že meziroční pokles hrubého domácího produktu vykázaly všechny kraje, nejvýraznější pak Moravskoslezský kraj (-7,6 %). Jednoznačně pozitivní vývoj v následujících čtyřech letech zaregistroval pouze Jihomoravský kraj, naopak Ústecký kraj byl jediným regionem, ve kterém byl evidován konstantní meziroční pokles.

<sup>1</sup> Podrobné informace a popisy změn provedených v revizi jsou součástí internetové prezentace ročních národních účtů, viz: [http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hdp\\_narodni\\_ucty](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hdp_narodni_ucty).

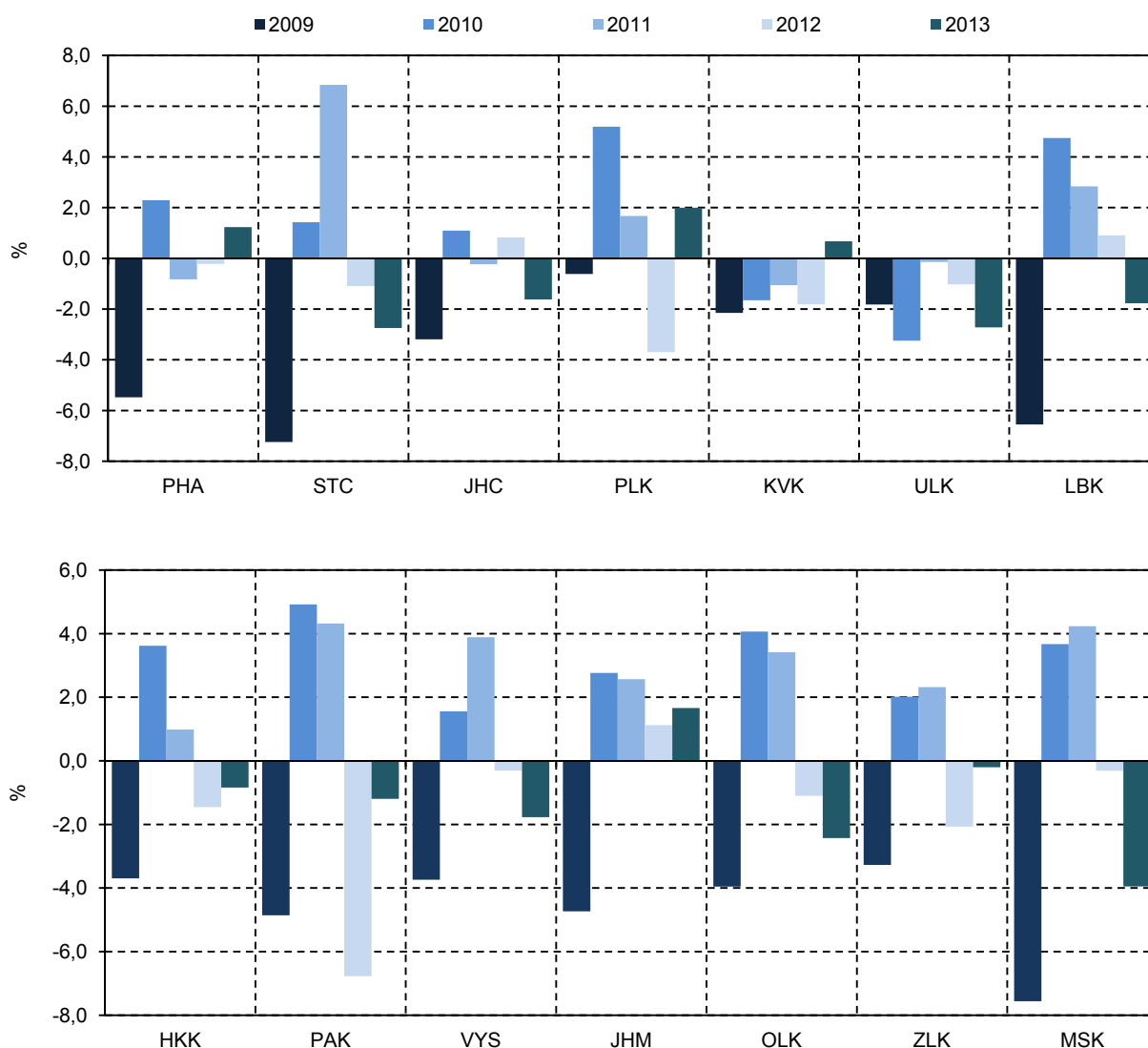
**Graf 54 Hrubý domácí produkt v Libereckém kraji (běžné ceny)**



**Podíl kraje na republikovém HDP pozvolna klesá**

Objem hrubého domácího produktu Libereckého kraje v roce 2013 činil 132,9 mil. Kč (běžné ceny), tj. 3,3 % republikové hodnoty. Z dlouhodobého pohledu se podíl hrubého domácího produktu našeho kraje na celostátním úhrnu pozvolna snižuje (v roce 1995 podíl dosahoval 3,8 %).

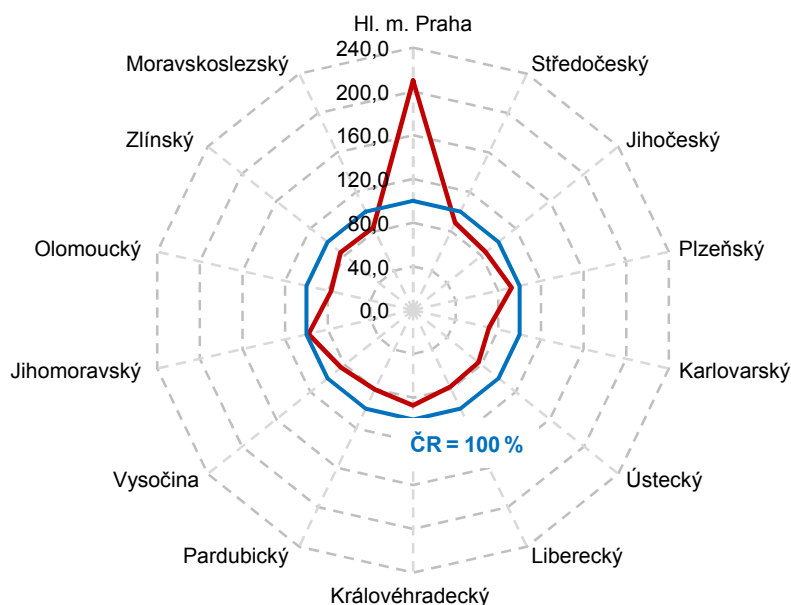
**Graf 55 Vývoj regionálního hrubého domácího produktu ve stálých cenách (předchozí rok = 100 %)**



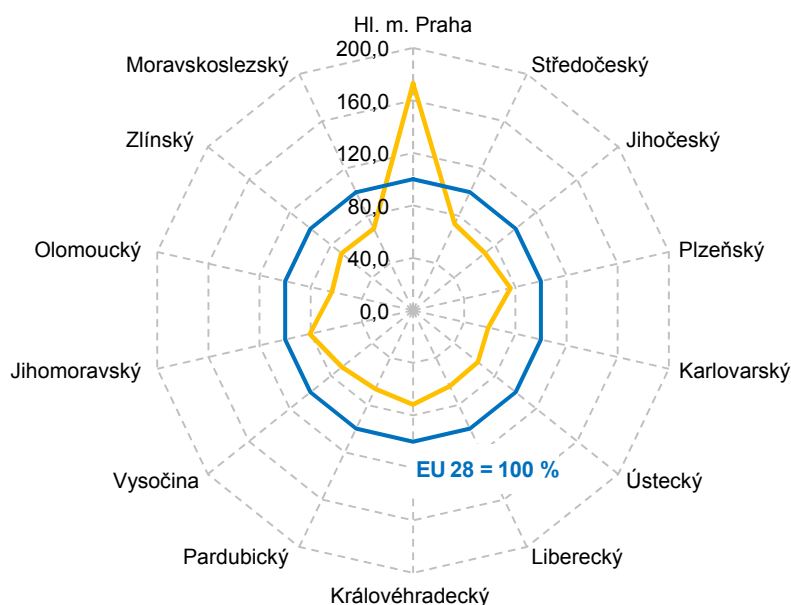
**HDP na 1 obyvatele  
je v kraji 4. nejnižší...**

V přepočtu na 1 obyvatele Libereckého kraje pak hrubý domácí produkt představoval 303,2 tis. Kč a tato hodnota pro náš region znamená 4. nejhorší pozici. Hrubý domácí produkt v tomto vyjádření nepřetržitě rostl až do roku 2002, v roce 2003 dochází k meziročnímu 3,5% poklesu. V následujících letech až do roku 2008 hodnota ukazatele opět narůstá. Po dalším poklesu v roce 2009 (meziročně o 4,0 %) následuje opětovný růst. V roce 2012 byla dokonce překonána tzv. „předkrizová“ hodnota a meziroční zvýšení bylo zaznamenáno i v roce 2013.

**Graf 56 HDP na 1 obyvatele v Kč podle krajů v roce 2013 (ČR = 100)**



**Graf 57 HDP na 1 obyvatele v PPS podle krajů v roce 2013 (EU 28 = 100)**



**...a podprůměrný.**

Hrubý domácí produkt na obyvatele se v našem kraji po celé sledované období pohyboval pod republikovým průměrem, v roce 2013 představoval 78,0 % průměru. V roce 2009 činila jeho hodnota dokonce pouze 75,2 % průměru České republiky, naopak nejvíce se obě hodnoty přiblížily v roce 1995

(91,8 %). Republikový průměr (388,8 tis. Kč v roce 2013) však ovlivňuje především produkce Hlavního města Prahy (816,4 tis. Kč v roce 2013), která jej významně překračuje, zatímco ostatní kraje daného průměru vůbec nedosahují. Nejvíce se průměrné hodnotě v roce 2013 přiblížil Jihomoravský kraj (98,0 %), naopak tomu bylo v kraji Karlovarském (71,3 %).

**Podobně je na tom také produktivita práce**

Produktivitu práce ve sledovaném regionu popisuje přepočtení regionálního hrubého domácího produktu na jednoho zaměstnaného (podle místa pracoviště včetně sebezaměstnaných). Podle nejnovějších údajů dosahuje regionální hrubý domácí produkt na zaměstnaného v Libereckém kraji hodnoty 708,1 tis. Kč (běžné ceny), tedy meziročně o 0,7 % více. Ve srovnání s „předkrizovým“ rokem 2008 se jedná o 9,7% růst. Snížení produktivity práce v roce 2009 (meziročně o 1,3 %) ovlivnil jednak pokles hrubého domácího produktu v běžných cenách (meziročně o 3,5 %) a dále také pokles počtu zaměstnaných (meziročně o 2,2 %). V mezikrajském kontextu je hodnota v roce 2013 čtvrtá nejnižší a představuje 88,1 % republikového průměru. Průměr za Českou republiku (803,8 tis. Kč) však opět ovlivnilo Hlavní město Praha (1 112,3 tis. Kč), ve kterém je hodnota produktu výrazně nadprůměrná. Naopak nejnižší úroveň takto vyjádřené produktivity práce zaznamenal Karlovarský kraj (621,6 tis. Kč).

### 3.1.2 Hrubá přidaná hodnota (HPH)

**Hrubou přidanou hodnotu ovlivnil růst v oblasti peněžnictví a pojišťovnictví**

Hrubá přidaná hodnota, představující rozdíl mezi celkovou produkcí v základních cenách a mezispotřebou v kupních cenách, dosáhla v našem kraji v roce 2013 objemu 119 225 mil. Kč v běžných cenách a ve srovnání s předchozím rokem došlo pouze k nepatrnému nárůstu o 0,1 %. Na pozitivním výsledku se jednoznačně podílelo peněžnictví a pojišťovnictví (index 2013/2012 118,3 %), mírný meziroční nárůst vykazalo odvětví veřejné správy, vzdělání, zdravotní a sociální péče (o 2,2 %), průmysl a stavebnictví (shodně o 0,6 %). Největší propad vykazalo odvětví informační a komunikační činnosti (index 88,8 %), pokles zaznamenalo i odvětví činnosti v oblasti nemovitostí (o 3,0 %), obchod, doprava, ubytování a stravování (o 2,4 %), zemědělství, lesnictví a rybářství (o 1,9 %).

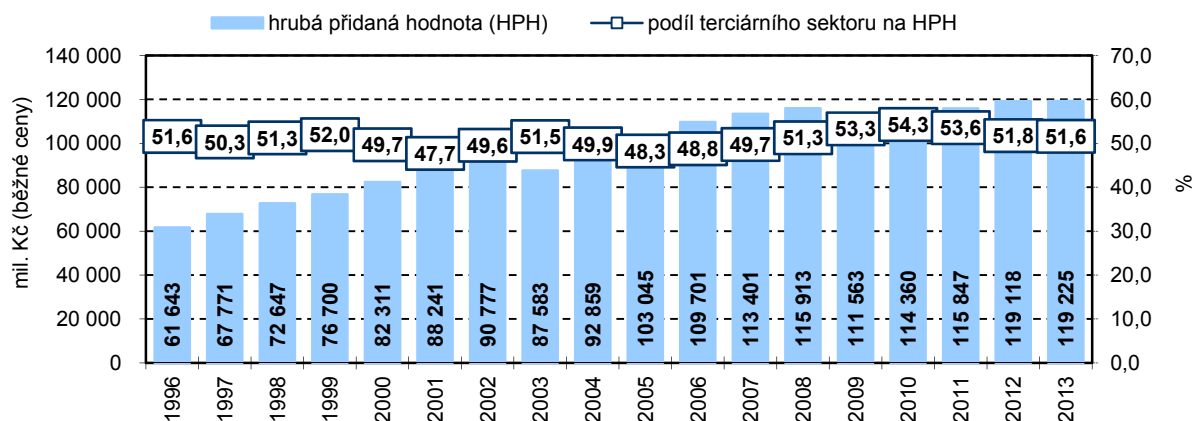
**Hrubou přidanou hodnotu tvoří především terciární sféra**

Podíl primárního sektoru na tvorbě hrubé přidané hodnoty se v Libereckém kraji snižoval až do roku 2008, v roce 2009 a 2010 stagnoval na hodnotě 1,46 % a od roku 2011 se jeho zastoupení pozvolna zvyšuje. V roce 2013 tak zaujímal 2,12 % hrubé přidané hodnoty kraje a ve srovnání s úrovní za celou Českou republiku byl o 0,49 procentních bodů nižší. Tento stav byl však příznačný po celé období let 1995–2013, nejvyšší rozdíl byl vykázan v roce 1995 (o 1,43 procentních bodů). Sekundární sektor v roce 2013 v Libereckém kraji tvořil 46,28 % HPH, což je o 9,59 procentních bodů více než tomu bylo v případě České republiky a nadprůměrný byl po celé sledované období, v roce 2005 dokonce o 12,30 procentních bodů, kdy dosáhl svého maxima 50,01 %. Hlavním odvětvím sekundárního sektoru je zpracovatelský průmysl. Podíl terciárního sektoru v Libereckém kraji v roce 2013 dosáhl 51,60 %, zastoupení sekundárního sektoru převážil o 5,32 procentních bodů a po celé sledované období se pohyboval pod úrovní za celou Českou republiku.

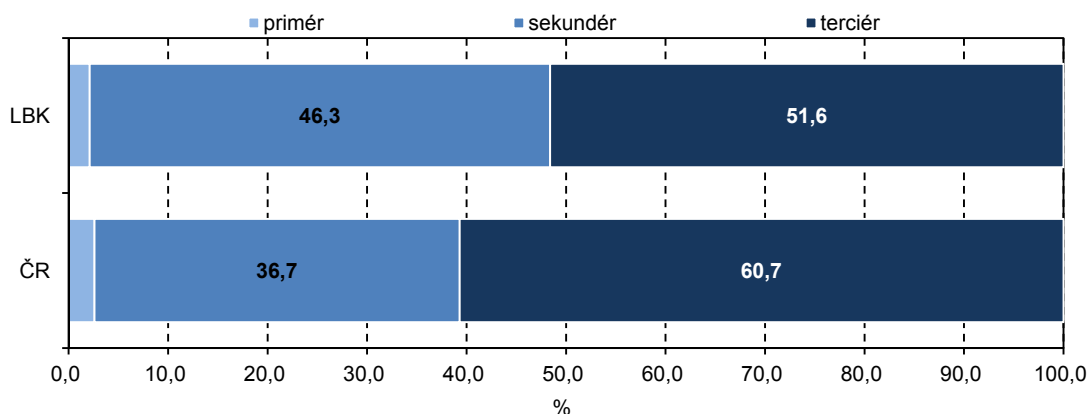
**Podíl sekundárního sektoru je v kraji dlouhodobě nadprůměrný**



**Graf 58 Hrubá přidaná hodnota v Libereckém kraji (běžné ceny)**



**Graf 59 Podíl sektorů na tvorbě hrubé přidané hodnoty v Libereckém kraji a České republice v roce 2013**



### 3.1.3 Tvorba hrubého fixního kapitálu

**Nejvyšší míra investování v kraji zaznamenaná v roce 2008**

Investiční aktivita (tj. tvorba hrubého fixního kapitálu) v Libereckém kraji byla v roce 2012 vyjádřena částkou 34,6 mld. Kč (běžné ceny) a jednalo se tak o 3,3 % z celorepublikového objemu prostředků určeného na tento druh investic. V období 1995–2012 byla nejvyšší míra investování v našem kraji zaznamenaná v roce 2008 (35,1 mld. Kč), opačně tomu bylo v roce 1996 (16,7 mld. Kč). Úroveň tvorby hrubého fixního kapitálu se pak v rámci sledovaného období vyvíjela spíše kolísavě, v posledních dvou letech však pozvolna narůstá.

**Investice použité na pořízení fixního kapitálu byly v kraji 3. nejnižší**

Ve srovnání s ostatními kraji České republiky obsadil v roce 2012 náš kraj co do objemu prostředků investovaných do pořízení fixního kapitálu 3. nejhorší pozici. Méně finančních prostředků tak bylo v této souvislosti proinvestováno již jen v kraji Karlovarském (24,7 mld. Kč) a Královéhradeckém (32,8 mld. Kč). První místa žebříčku pak tradičně patřila Hlavnímu městu Praze (268,6 mld. Kč), následoval kraj Středočeský (téměř 133,0 mld. Kč) a Jihomoravský (117,7 mld. Kč).

**Nadprůměrné investice plynuly do pořízení fixního kapitálu v Hlavním městě Praze**

V přepočtu na 1 obyvatele Libereckého kraje bylo v roce 2012 vytvořeno 78 952 Kč hrubého fixního kapitálu, tedy o 21 425 Kč méně než na 1 obyvatele České republiky. Objem prostředků investovaných v našem kraji tak tvořil 78,7 % republikového objemu a z tohoto pohledu Liberecký kraj obsadil

9. příčku pomyslného mezikrajského žebříčku. Nadprůměrný objem investic do tvorby hrubého fixního kapitálu přepočtený na 1 obyvatele vykázalo v roce 2012 Hlavní město Praha (216 001 Kč, což je více než dvojnásobek republikového průměru), ale také kraj Středočeský (103 409 Kč) a Jihomoravský (100 827 Kč).

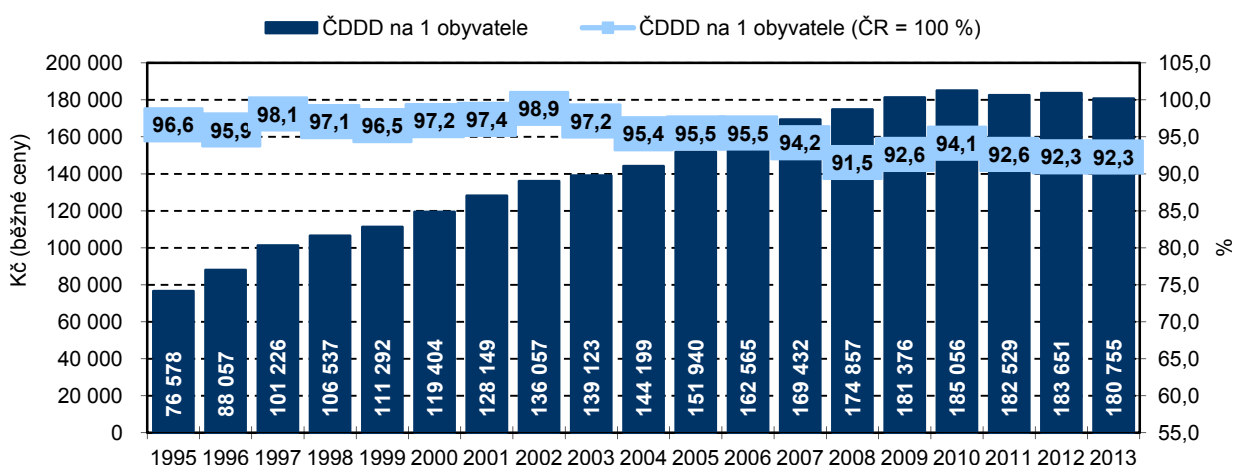
### 3.1.4 Čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD)

#### Čistý disponibilní důchod domácností v roce 2013 v kraji meziročně poklesl

Ukazatel čistý disponibilní důchod domácností je využíván k hodnocení materiálního bohatství domácností trvale bydlících na území daného regionu. Hodnota čistého disponibilního důchodu domácností dosáhla v roce 2013 v Libereckém kraji 79,3 mld. Kč běžných cen, což v přepočtu na 1 obyvatele znamenalo 180,8 tis. Kč. Tento ukazatel, přestože je vyjádřen v běžných cenách a tudíž není očištěný o inflaci, se až do roku 2010 zvyšoval (v tomto roce dosáhl svého maxima), a to jak v absolutním vyjádření, tak v přepočtu na 1 obyvatele. V roce 2011 došlo k meziročnímu poklesu ČDDD ve výši 1,7 % (o 1,4 % na 1 obyvatele), rok 2012 znamenal mírné oživení v podobě nárůstu absolutní hodnoty o 0,7 % (o 0,6 % na 1 obyvatele). Naopak v roce 2013 došlo k opětovnému meziročnímu propadu v obou případech (absolutně i v přepočtu na 1 obyvatele) o 1,6 %. Meziroční pokles v roce 2013 zaznamenala také většina krajů České republiky. Disponibilní důchod domácností tak vzrostl pouze v Kraji Vysočina (o 0,5 %) a v Jihomoravském kraji (o 0,3 %).

Podíl Libereckého kraje na republikovém čistém disponibilním důchodu domácností v roce 2013 činil 3,8 % a byl tak druhý nejnižší (po kraji Karlovarském – 2,6 %). Ačkoliv podíl našeho kraje v posledních letech v podstatě stagnuje, z dlouhodobého pohledu je patrný jeho mírný pokles.

Graf 60 Čistý disponibilní důchod domácností v Libereckém kraji (běžné ceny)



#### Hodnota čistého disponibilního důchodu domácností v přepočtu na 1 obyvatele je v kraji pátou nejnižší

Příjmová situace domácností v našem kraji není z pohledu mezikrajského srovnání příliš příznivá. Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele byl v našem kraji v roce 2013 pátý nejnižší. Liberecký kraj za republikovým průměrem (195 859 Kč na 1 obyvatele) zaostával o 15 104 Kč, tedy o 7,7 %. Tradičně nejlépe se umístilo Hlavní město Praha (257 725 Kč na 1 obyvatele), na opačném konci žebříčku se umístil Ústecký kraj (170 906 Kč na 1 obyvatele).

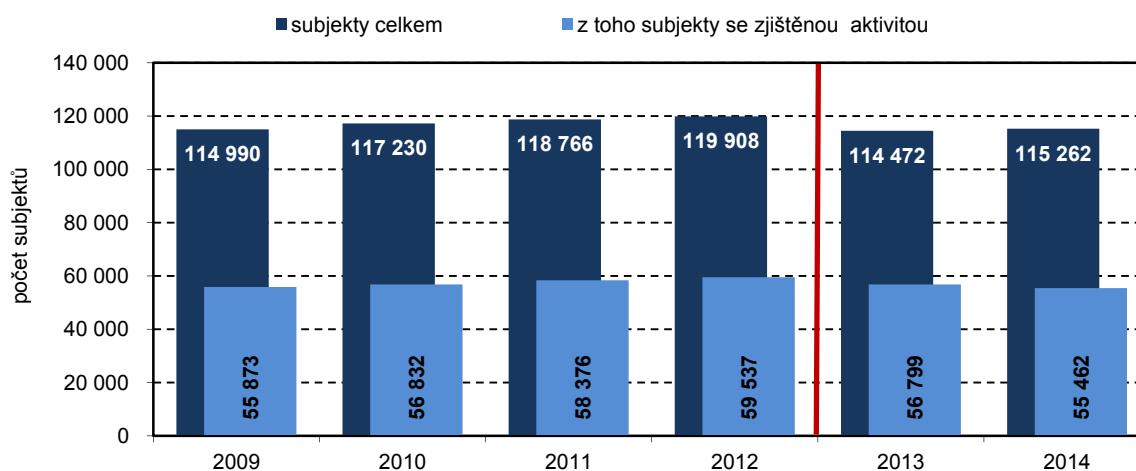


### 3.2 Organizační statistika

Informačním zdrojem pro sestavení organizační statistiky je Registr ekonomických subjektů (RES), který eviduje všechny právnické osoby, fyzické osoby s postavením podnikatele a organizační složky státu, které jsou účetní jednotkou. Vzhledem k zpřesnění dat podle Registru osob není zcela možné údaje z konce roku 2013 a 2014 srovnávat s daty z minulých let.

Podle Registru ekonomických subjektů mělo k 31. 12. 2014 na území Libereckého kraje sídlo 115 262 podnikatelských jednotek, což bylo o 790 subjektů (0,7 %) více než v roce 2013. Aktivita však byla zjištěna pouze u 48,1 % z nich.

**Graf 61 Ekonomické subjekty v Libereckém kraji (stav k 31. 12.)**



vlivem zpřesnění dat podle Registru osob (ROS) nejsou údaje od roku 2013 plně srovnatelné s předchozími roky

#### **Mezi ekonomickými subjekty převažují fyzické osoby**

Z hlediska právního statutu se z 81,4 % jednalo o fyzické osoby (93 868 subjektů), zejména živnostníky (90,3 % fyzických osob). Zbývajících 18,6 % tvořily osoby právnické (21 394 subjektů). V jejich struktuře z téměř 52 % převažovaly obchodní společnosti (především společnosti s ručením omezeným), dalších 16,2 % tvořily spolky. Jak fyzické tak právnické osoby zaznamenaly meziroční nárůst svého počtu, a to v případě prvně uvedených o 0,5 % a druhých o 1,4 %.

#### **Nově vznikly téměř tři tisíce subjektů**

V průběhu roku 2014 nově vzniklo 2 959 subjektů se sídlem v Libereckém kraji, zaniklo 2 326 subjektů. Mezi vzniklými a zaniklými subjekty převažovaly fyzické osoby (76,7 %, resp. 88,0 %).

V sektoru služeb působilo 74 417 subjektů (64,6 % všech registrovaných subjektů), dominantní postavení pak mělo odvětví „velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel“ (25 036 subjektů). Mezi průmyslové a stavební podniky tvořící sekundární sektor patřilo 32 794 subjektů (28,5 % všech registrovaných subjektů), z toho zpracovatelským průmyslem se zabývalo 16 250 a stavebnictvím 15 471 subjektů. Primární sféru (tedy zemědělství, lesnictví nebo rybářství) jako svůj hlavní obor činnosti uvedlo 4 534 subjektů, což představovalo 3,9 % všech registrovaných.

Údaje týkající se velikosti subjektů se ve významné míře odvíjejí od skutečnosti, zda ekonomický subjekt tento údaj uvede či nikoliv. Možnost



neuvést počet svých zaměstnanců v roce 2014 v našem kraji využilo téměř 62 % subjektů. Necelá třetina subjektů pak uvedla, že nezaměstnává žádné pracovníky. Do kategorie malých podniků a mikropodniků s 1–49 zaměstnanci k poslednímu dni roku 2014 spadalo 8 956 subjektů (7,8 % všech subjektů) – o 48 méně než v roce 2013. Střední podniky s 50–249 zaměstnanci reprezentovalo 379 firem (0,3 %) – o 6 více než v roce 2013 a více než 250 osob zaměstnávalo stejně jako loni 69 subjektů (0,06 %).

### 3.3 Zemědělství

#### **Produkce zemědělských subjektů se zvýšila**

Celková produkce subjektů vykonávajících zemědělskou činnost na území Libereckého kraje dosáhla v roce 2013 podle dosud zveřejněných výsledků objemu 2 389,9 mil. Kč (běžné ceny). Ve srovnání s její definitivní hodnotou za rok 2012 se jedná o nárůst ve výši 5,0 %. Pro Liberecký kraj typičtější rostlinná produkce tvořila z výše uvedeného objemu 55,8 %, živočišná výroba představovala 41,2 %. Oba typy produkce pak zaznamenaly meziroční nárůst, dynamičtěji však vzrostla živočišná výroba (o 6,3 %) než výroba rostlinná (o 4,4 %). Mezi pěstovanými plodinami převažovaly i v roce 2013 obiloviny (34,0 % rostlinné produkce), především pšenice a špalda (61,3 % obilovin) a dále píce (31,1 %). Více než jednu pětinu tvořily také technické plodiny, mezi kterými měla téměř ze tří čtvrtin převahu semena řepky a řepice. Živočišnou produkci reprezentuje z 58,2 % výroba živočišných produktů (téměř výhradně výroba mléka) a ze 41,8 % chov zvířat, který se vzhledem k zaměření výroby orientuje především na skot (46,3 %).

#### **Výměra orné půdy opět poklesla a byla nejnižší za posledních 10 let, ...**

Podle soupisu osevních ploch zpracovaného k 31. 5. 2014 činila výměra obhospodařované zemědělské půdy v Libereckém kraji 99 735 ha s tím, že její rozloha v průběhu posledních deseti let kolísala v rozmezí od 97 498 ha (rok 2006) do 102 793 ha (rok 2008). V roce 2014 pak došlo k meziročnímu poklesu výměry ve výši 484 ha (0,5 %). Orná půda z výše uvedené rozlohy představovala 37,8 % a její výměra meziročně poklesla o 497 ha (1,3 %) na 37 691 ha. Liberecký kraj tak v roce 2014 evidoval nejnižší plochu orné půdy za uplynulou dekádu. Většinu zemědělské půdy v kraji dlouhodobě tvoří trvalé travní porosty (61,3 % v roce 2014) a jejich výměra meziročně vzrostla o 388 ha (0,6 %) na 61 094 ha. Neoseťá orná půda a úhor v Libereckém kraji v roce 2014 zabíraly 852 ha, což je meziročně o 1,4 % půdy méně a tvořily tak 2,3 % výměry orné půdy.

#### **... snížila se i osevní plocha**

V roce 2014 bylo zemědělskými plodinami oseto 36 906 ha půdy, osevní plocha se tak v kraji meziročně snížila o 419 ha (1,1 %), ve srovnání se situací před deseti lety pak tento pokles činil 14,8 %. V horizontu deseti let se nejvýraznější omezení produkční plochy projevilo v případě brambor (pokles o 67,9 %), ječmene (pokles o 43,9 %) a žita (pokles o 41,6 %). Obiloviny se pak v současné době pěstují na ploše o 20,1 % menší, než tomu bylo v roce 2005. Expanzi je naopak možné sledovat v případě osevní výměry technické cukrovky (oproti roku 2005 o 78,7 %) a v menší míře také řepky (o 16,5 %). Pokud jde o meziroční vývoj, osevní plocha vzrostla v případě žita (o 6,6 %) a ovsy (o 4,3 %). Plocha obilovin poklesla o 1,9 %. Poklesly také osevy bramborami (o 4,6 %), technickou cukrovkou (o 3,6 %) a řepkou (o 3,4 %).

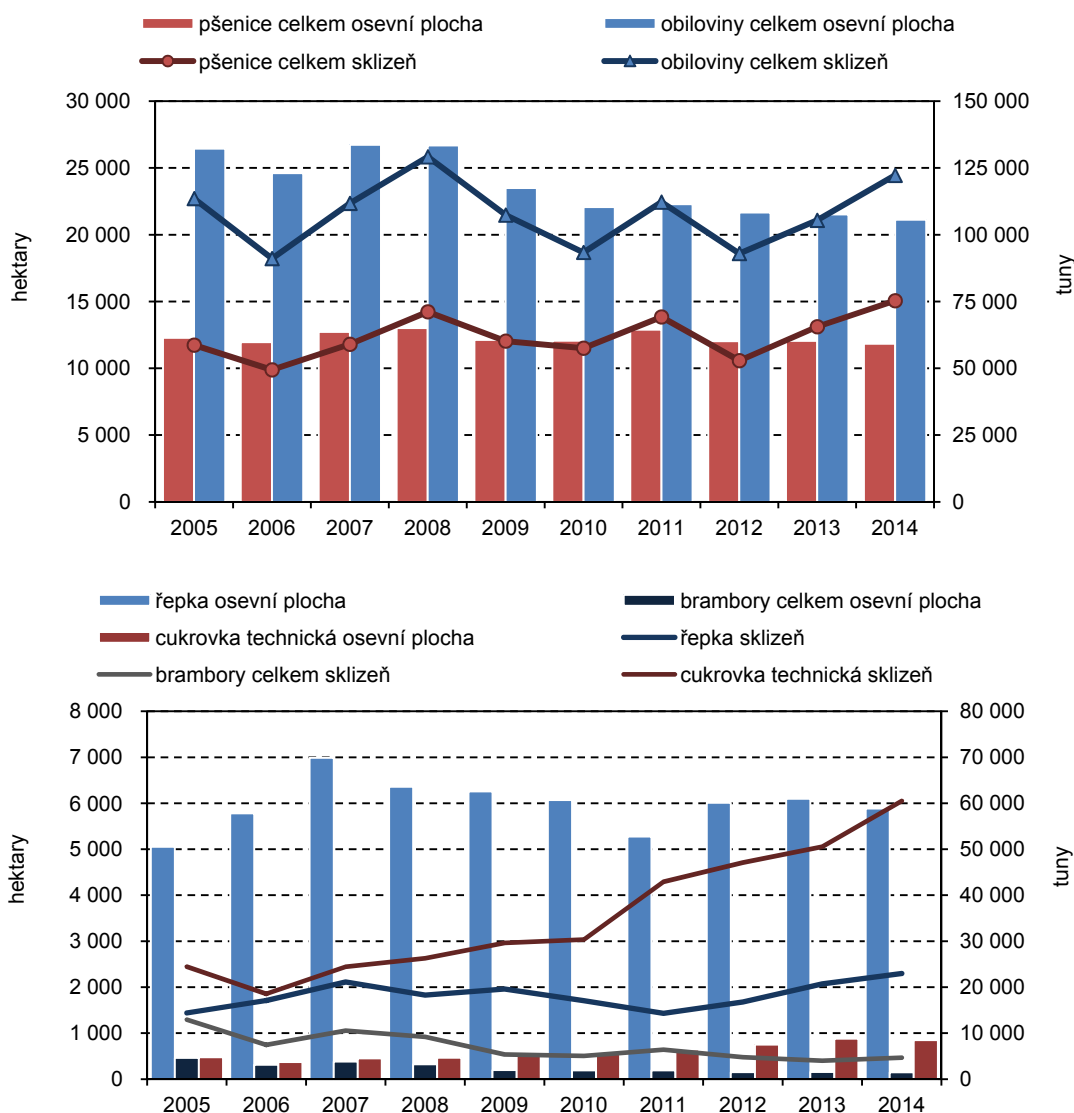




## Výsledky sklizní byly příznivé

Výsledky sklizně v roce 2014 byly ve srovnání s rokem 2013 pro většinu základních plodin velmi příznivé. I přes nepříznivý meziroční vývoj osevní plochy obilovin, vzrostla jejich sklizeň v roce 2014 meziročně o 16,0 %. Podobně tomu bylo také u produkce všech plodin spadajících do této kategorie. Nejvýrazněji sklizeň vzrostla v případě kukuřice na zrno (o 47,9 %). Ječmen vykázal 17,8% navýšení produkce, oves 16,0%, úroda žita vzrostla o 15,2 %, triticales o 14,9 % a pšenice o 14,8 %. Vyšší produkci navzdory nižším osevům zaznamenaly také další plodiny, tj. cukrovka technická o 19,7 %, brambory o 16,7 % nebo řepka o 11,0 %. Sklizeň kukuřice na zeleno a siláž se oproti roku 2013 navýšila o téměř 38 %, pícnin na orné půdě – sena bylo sklizeno o 24,7 % více a trvalých travních porostů – píče v seně o 2,5 % více.

**Graf 62 Sklizeň a osevní plochy vybraných zemědělských plodin v Libereckém kraji**



## Nižší produkce brambor, nárůst úrody řepky

V horizontu deseti let je již zřejmý vliv poklesu osevních ploch na konečnou úrodu zejména v případě brambor, kterých bylo v porovnání s rokem 2005 v kraji v roce 2014 vyprodukováno o 64,0 % méně. Naopak produkce obilovin byla o 7,6 % vyšší, ovšem zásluhu na tomto výsledku měla především pšenice (o 28,3 % více), zatímco úroda ostatních hlavních obilovin poklesla (žita

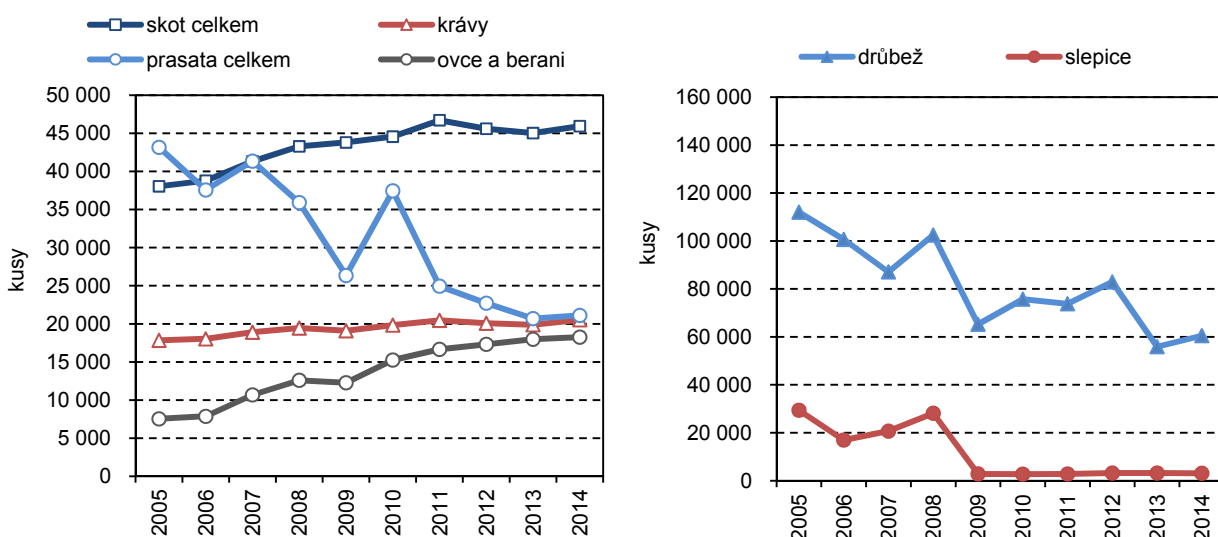
o 30,6 %, ječmene o 23,4 % a ovsu o 15,4 %). Výrazně se projevil nárůst osevní plochy v úrodě technické cukrovky, její produkce se tak mezi roky 2005 a 2014 navýšila více než 2,5krát. Nezanedbatelný je také 59,4% nárůst úrody řepky.

### Stav skotu se zvyšuje, daří se i ostatním chovům

Podle soupisu hospodářských zvířat k 1. dubnu 2014 bylo ve srovnání s 1. dubnem 2013 v Libereckém kraji chováno více skotu, prasat, ovcí, koní a drůbeže. Meziročně poklesly pouze stavy koz.

K uvedenému datu šetření stav skotu čítal 45 942 kusů, tj. o 2,0 % více než při předchozím soupisu. Po loňském poklesu se v našem kraji opět navýšil i stav krav, a to o 3,2 % na 20 528 kusů. Stavy prasat od minulého šetření zaznamenaly 2,0% nárůst na 21 108 kusů. Celkový stav drůbeže se rozšířil o 8,2 % na 60 496 kusů, i přes toto zvýšení se však jedná o nejmenší chov mezi kraji České republiky (0,3% podíl na republikovém úhrnu). Je však nutné zmínit, že počet slepic je meziročně o 3,0 % nižší. V hornatém Libereckém kraji se daří chovu ovcí. Jejich stádo se opět meziročně rozšířilo, tentokrát o 1,5 % na 18 254 kusů. Z pohledu chovu koz patří našemu kraji třetí místo, a to i přes pokles jejich stavu o 2,3 % na 2 513 kusů.

**Graf 63 Stavy vybraných hospodářských zvířat v Libereckém kraji (stav k 1. 4.)**



### Dlouhodobě poklesly stavy drůbeže a slepic

V desetiletém časovém horizontu je pak možné sledovat výrazný nárůst v chovech ovcí, které se od roku 2005 rozšířily téměř 2,5násobně. Více než dvojnásobný je také nárůst počtu koz. Zájem je patrný také v případě koní, kterých je v kraji chováno o téměř 57 % více než v roce 2005. Počty skotu v daném období vzrostly o 20,7 %. Naopak stavy drůbeže a slepic v poslední dekádě výrazně poklesly, v prvním případě o 46,0 % a ve druhém dokonce o 89,4 %. Podobně na tom jsou také chovy prasat, jejichž současné stavy jsou zhruba na polovině roku 2005.

### 3.4 Lesnictví

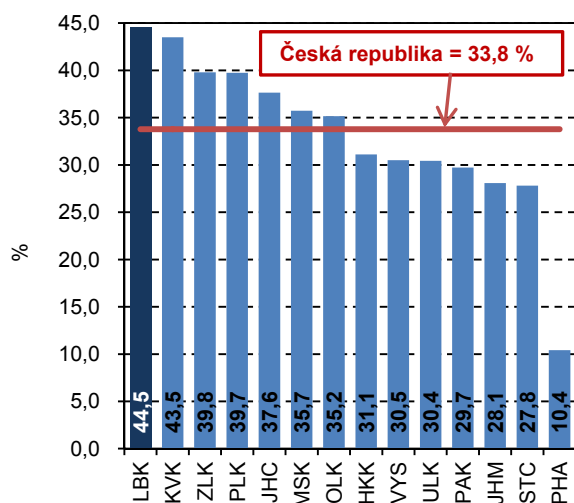
#### Prvenství kraje v podílu lesní půdy na rozloze

Lesnatost, tedy podíl lesní půdy na celkové rozloze, Libereckého kraje v roce 2014 činila 44,5 %. Mezi ostatními regiony České republiky je tedy jednoznačně nejvyšší a oproti republikové hodnotě (33,8 %) významně nadprůměrná. Lesy se tak ve sledovaném roce rozkládaly na 140 893 ha

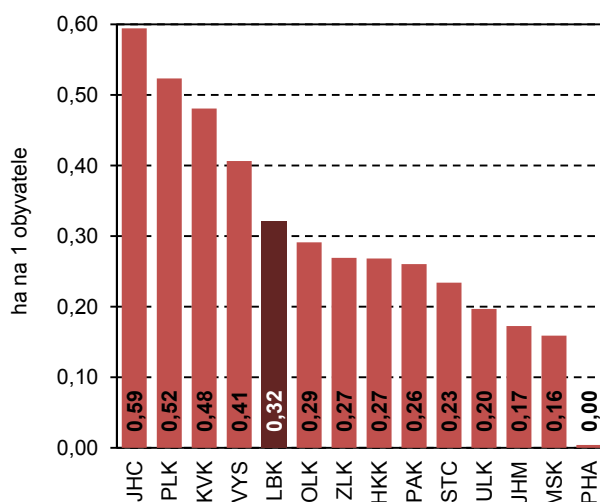


Libereckého kraje s tím, že jejich výměra se v posledních deseti letech každoročně navyšovala. Mezi roky 2005 a 2014 toto navýšení dosáhlo 970 ha, tedy 0,7 %.

**Graf 64 Podíl lesní půdy na rozloze krajů k 31. 12. 2014**



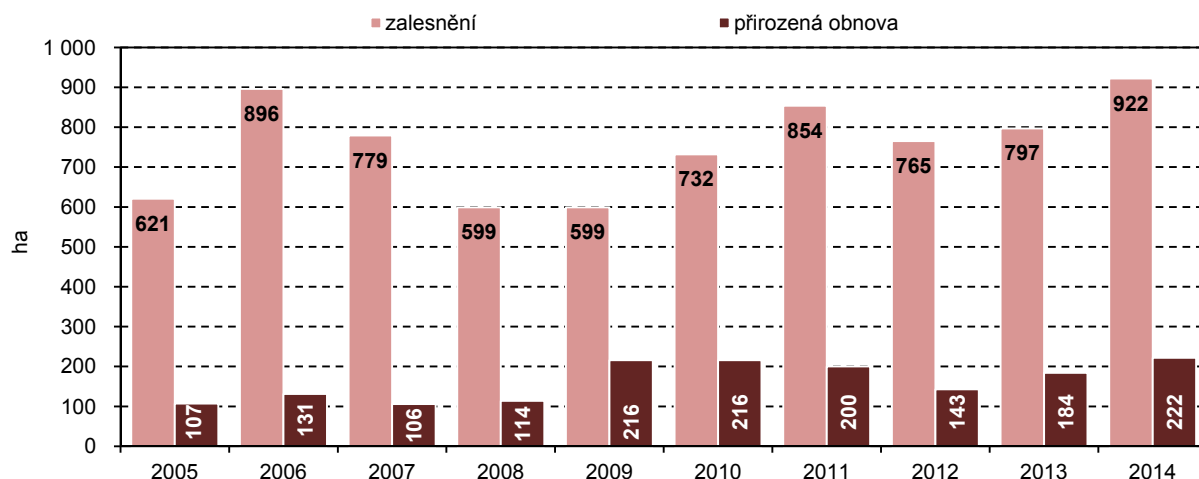
**Graf 65 Lesní půda na 1 obyvatele podle krajů k 31. 12. 2014**



**Nejčastěji vysazovanou dřevinou jsou jehličnany**

V roce 2014 se v Libereckém kraji zalesnění dočkalo 922 ha území, což bylo nejvíce za poslední desetiletí. Z hlediska druhového členění převažovaly i v tomto roce mezi vysazovanými dřevinami jehličnany (66,3 % zalesněné plochy) nad listnatými stromy (33,7 %). Jednalo se především o smrky (54,7 % území zalesněného jehličnany) a borovice (39,6 %), z listnatých dřevin převažoval buk (70,1 % území zalesněného „listnáčů“). Přirozenou obnovou bylo v roce 2014 zalesněno dalších 222 ha, i v tomto případě nejvíce od roku 2005.

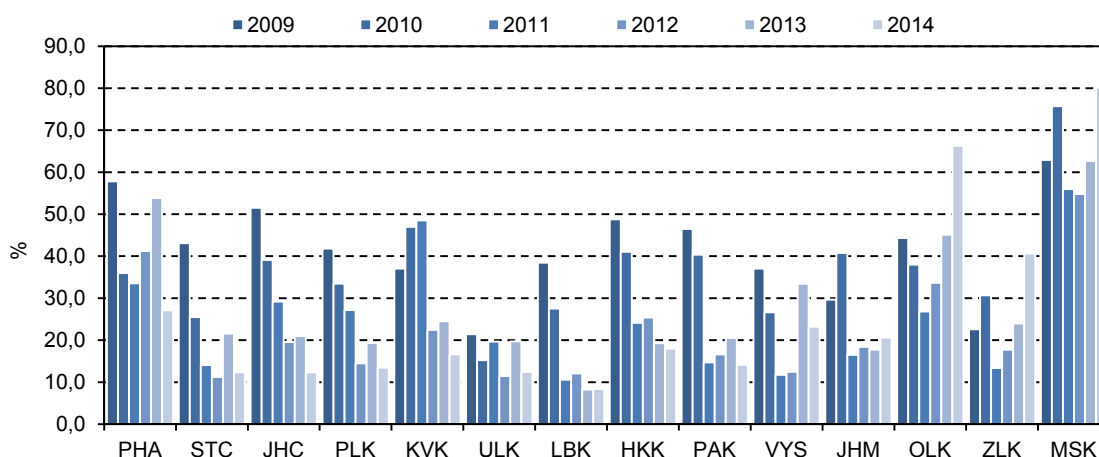
**Graf 66 Zalesňování a přirozená obnova v Libereckém kraji**



Liberecký kraj na objemu těžby dřeva v České republice v roce 2014 participoval 4,0 %. Nejvýznamnějším producentem dřeva je z tohoto pohledu dlouhodobě Jihočeský kraj, ve sledovaném roce z regionu pocházelo 13,4 % vytěžené dřevní hmoty. Alespoň 10% podíl na republikové těžbě vykázal také kraj Moravskoslezský (10,8 %), Plzeňský (10,4 %) a Olomoucký (10,0 %). Meziročně těžba dřeva v Libereckém kraji vzrostla o 4,5 % na 620 061 m<sup>3</sup> b. k. dřeva.

Z hlediska struktury těžby v našem kraji po celé sledované období převažovala těžba „úmyslná“ nad těžbou nahodilou<sup>1</sup>. V roce 2014 tvořila nahodilá těžba 8,3 % celkové těžby (tj. mezi regiony České republiky nejméně) s tím, že dřevo bylo čerpáno především v souvislosti s živelní kalamitou (59,7 % nahodilé těžby). Nejvyšší podíl nahodilé těžby pak dlouhodobě vykazuje Moravskoslezský kraj, v roce 2014 více než 80% celkové těžby. Poměrně výrazný meziroční nárůst nahodilé těžby pak zaznamenal také kraj Olomoucký (o 73,0 %) a Zlínský (o 68,1 %). Příčinou nárůstu byla ve významně vyšší míře především živelní těžba.

**Graf 67 Podíl nahodilé těžby na celkové těžbě dřeva podle krajů**



### 3.5 Průmysl

#### Oživení ekonomiky signalizuje růst tržeb velkých průmyslových podniků

Oživení ekonomiky se projevilo také v hospodářských výsledcích velkých průmyslových podniků (se 100 a více zaměstnanci) v Libereckém kraji a tržby těchto subjektů v roce 2014 meziročně vzrostly opět intenzivněji, tentokrát o 12,5 %. Pokud tento objem porovnáme s hodnotou dosaženou v roce 2009, jedná se o téměř 40% nárůst. Období krize v našem kraji, doprovázené v roce 2009 více než 11% meziročním propadem tržeb a následným zpomalením jejich tempa růstu, tak bylo patrně rokem 2013 překonáno.

Meziroční růst tržeb zaznamenaly v roce 2014 také průmyslové podniky v ostatních krajích České republiky, výjimkou bylo pouze Hlavní město Praha, kde se tyto tržby naopak o 0,3 % snížily. Nejvýrazněji pak tržby vzrostly ve Středočeském kraji o 19,7 % a dále pak v kraji Pardubickém (o 16,4 %).

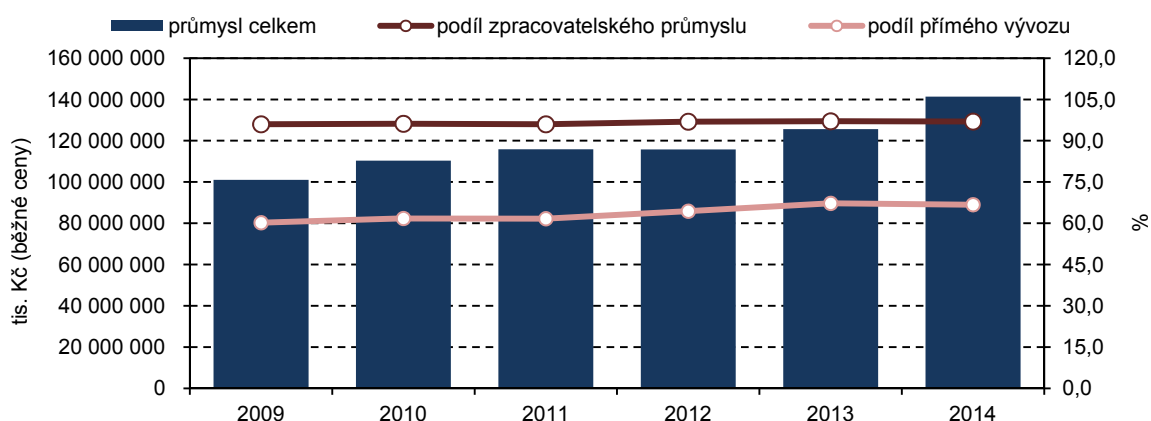
Většina tržeb realizovaná průmyslovými podniky v Libereckém kraji i v roce 2014 plynula především z přímého vývozu. Objem přímého vývozu s různě velkou intenzitou roste v kraji od roku 2010. Nejvyšší meziroční přírůstek byl v regionu zaznamenán v roce 2013 (13,3 %), nejnižší pak v roce 2012 (4,3 %) a v roce 2014 dosáhl 11,7 %. Podíl přímého vývozu na celkových tržbách

<sup>1</sup> Nahodilá těžba dřeva zahrnuje údaje za nahodilé těžby a kalamity všeho druhu (abiotické a biotické příčiny). Do celkového rozsahu se zahrnují též souše, ojedinělé polomy, vývraty, veškerá lapáková hmota položená za účelem zachycení kůrovců a jedinci, ve kterých zimuje škodlivý hmyz (kůrovci apod.). Nahodilá těžba dřeva (zpracovaná) představuje množství zpracovaného dřeva v rámci nahodilé těžby.



z průmyslové činnosti v kraji v roce 2014 dosáhl 66,8 % (v České republice je to 60,1 %) a Liberecký kraj se tak mezi ostatními regiony České republiky umístil na 6. nejnižší pozici. Ve srovnání s rokem 2013, to však pro náš kraj znamená pokles v umístění o čtyři příčky. Na tuto poměrně výraznou změnu měla vliv především meziroční změna podílu přímého vývozu v ostatních krajích – zejména se jednalo o nárůst v případě Středočeského kraje (o 13,2 procentního bodu) nebo pokles právě u Libereckého kraje (o 0,5 procentního bodu). Nižší význam přímého vývozu je patrný u průmyslových tržeb pouze u dvou krajů – u Hlavního města Prahy a Ústeckého kraje. V prvním případě se přímý vývoj na celkových průmyslových tržbách v roce 2014 podílel 40,1 % a ve druhém 36,1 %.

**Graf 68 Tržby (bez DPH) z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy v Libereckém kraji**



**V kraji dominuje zpracovatelský průmysl zaměřený na průmysl automobilový**

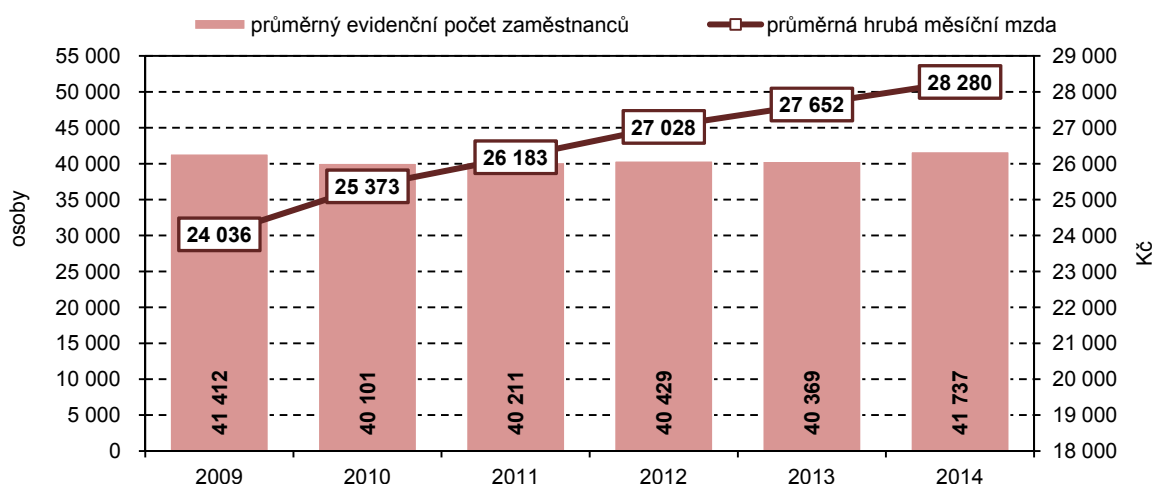
Z pohledu odvětví byla v roce 2014 většina průmyslových tržeb (97,0 %) v Libereckém kraji vytvářena obory zpracovatelského průmyslu. Klíčové odvětví, tj. výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívesů a návěsů ve sledovaném roce „přinesla“ průmyslovým podnikům téměř polovinu tržeb. Dalším významným oborem je pak výroba strojů a zařízení jinde neuvedených (13,1 % tržeb), výroba pryžových a plastových výrobků (9,1 %) nebo výroba elektrických zařízení (8,0 %). Tato struktura se v rámci sledovaného období významně nemění. Tržby vytvořené v rámci zpracovatelského průmyslu pak meziročně vzrostly o 12,4 %.

Zaměstnanost v průmyslu se v roce 2014 meziročně zvýšila o 3,3 % a v průmyslových podnicích tak bylo v uvedeném roce zaměstnáno 41 737 osob. I přes zmíněný nárůst počtu zaměstnanců, však nedosahuje zaměstnanost v tomto odvětví hodnot zjištěných před rokem 2008. Například v roce 2006 zaměstnávaly průmyslové subjekty v kraji více než 53 tis. osob.

**Průměrná měsíční mzda v průmyslu pozvolna stoupá**

Průměrná měsíční mzda zaměstnanců v průmyslu v letech 2009 až 2014 rostla. Intenzita tohoto růstu se však až na rok 2010 pozvolna snižuje. V roce 2014 pak tato mzda činila v průměru 28 280 Kč, což je meziročně o 2,3 % více. V porovnání s ostatními kraji se jedná o 3. nejvyšší mzdu. Nejvyšší mzdu vyplácely v roce 2014 průmyslové podniky v Hlavním městě Praze (35 016 Kč), nejnižší pak v Karlovarském kraji (24 191 Kč).

**Graf 69 Průměrný evidenční počet zaměstnanců a průměrná hrubá mzda v průmyslových podnicích v Libereckém kraji**

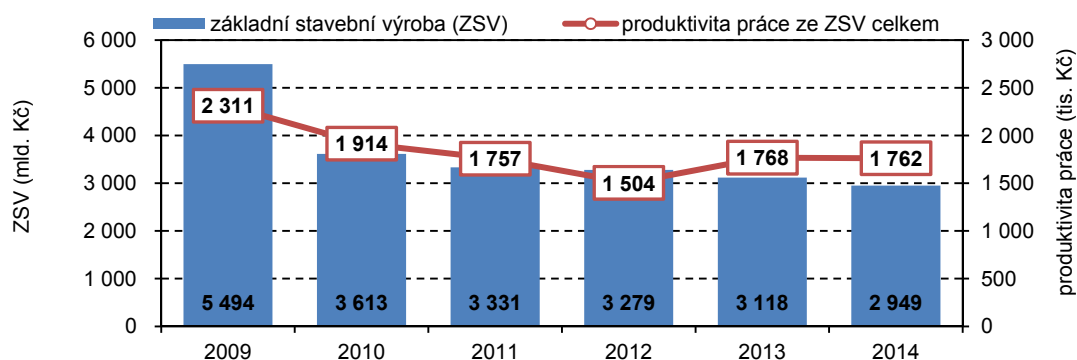


### 3.6 Stavebnictví

#### Rozsah stavební výroby stále klesá

Ačkoliv ekonomika České republiky zaznamenala po období recese oživení, v oblasti stavebnictví jej podle dostupných údajů zatím není možné pozorovat. Objem základní stavební výroby<sup>1</sup> (ZSV) velkých stavebních firem (s 50 a více zaměstnanci) v Libereckém kraji ve sledované časové řadě nadále každoročně klesá, v roce 2014 meziročně o 5,4 %, v porovnání s rokem 2009 se jedná dokonce o 46,3% pokles. Útlum výroby je patrný jak v případě pozemního, tak inženýrského stavitelství. Pozemní stavitelství však vykazuje méně intenzivní propady (v roce 2014 meziročně o 1,2 %, oproti roku 2009 o 42,8 %) než tomu je u realizace inženýrských staveb (meziročně o 3,1 %, od roku 2009 o 50,3 %).

**Graf 70 Základní stavební výroba v Libereckém kraji**



#### Počet zaměstnanců se snížil, ....

Vývoji objemu realizovaných prací ve výše uvedených stavebních podnicích v zásadě odpovídá také vývoj zaměstnanosti. Po poklesu počtu zaměstnanců v roce 2010, který pravděpodobně vyvolala hospodářská krize, se stavební společnosti v následujících dvou letech snažily znovu stavy svých zaměstnanců navýšit na „předkrizovou“ hodnotu. Pravděpodobně s ohledem na klesající objem základní stavební výroby se však tento záměr stal

<sup>1</sup> Základní stavební výroba ZSV představuje objem stavebních prací, které jednotka provedla pracovníky zahrnutými do jejího evidenčního stavu včetně produktivní práce učňů a objemu stavebních prací na vlastním hmotném investičním majetku.

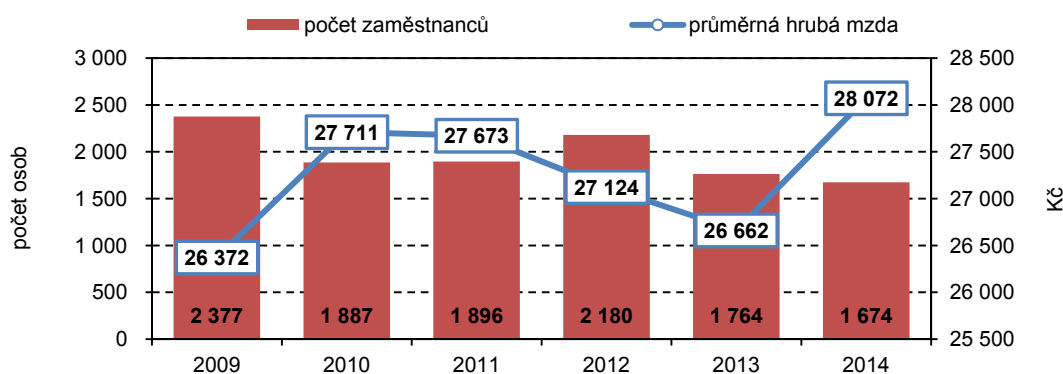


neudržitelným a firmy byly opět nuceny přistoupit ke snižování počtu svých pracovníků – v roce 2013 meziročně o 19,1 % a v roce 2014 o dalších 5,1 %.

#### .....mzdy meziročně vzrostly

V horizontu let 2009 až 2014 vykazují mzdy vyplácené ve velkých stavebních firmách spíše klesající tendenci. Výjimkou je rok 2010, kdy došlo k 5,1% meziročnímu mzdovému nárůstu a rok 2014, ve kterém se mzdy oproti roku 2013 navýšily o 5,3 %. Průměrná mzda vyplácená ve velkých stavebních firmách tak v roce 2014 činila 28 072 Kč. V kontextu s výše zmíněným snižováním počtu zaměstnanců však poslední uvedený mzdový nárůst mohl souviset právě s tímto trendem.

**Graf 71 Počet zaměstnanců a průměrná hrubá měsíční mzda ve stavebnictví v Libereckém kraji**  
(podniky s 50 a více zaměstnanci sídlící v kraji)



Podobně nepříznivý vývoj evidují také malé stavební firmy s 20 a více zaměstnanci. Stavební práce provedené těmito podniky podle dodavatelských smluv<sup>1</sup> (stavební práce „S“) v Libereckém kraji ve svém objemu nadále klesají. Meziroční pokles v roce 2014 dosáhl 7,1 %. V úhrnu jednotlivých meziročních poklesů za období 2009 až 2014 je objem stavebních prací aktuálně již o více než 44 % nižší.

### 3.7 Bytová výstavba

#### Zvýšení zájmu o bytovou výstavbu

V průběhu roku 2014 byla v Libereckém kraji zahájena výstavba 749 bytů. Ve srovnání s rokem 2013 se zájem o bytovou výstavbu v našem kraji zvýšil o 17,6 %, tedy poprvé od roku 2008. I přes zmíněný nárůst dosahuje současná zahájená výstavba zhruba poloviny výstavby započaté v roce 2008.

#### Převažuje nová výstavba

Z hlediska typu výstavby převažovala v roce 2014 v našem kraji z téměř 81 % nová výstavba nad změnou již dokončených staveb. Většina zahájených bytů pak vznikne výstavbou rodinných domů (65,7 % z celkového počtu zahájených bytů). Další necelá jedna pětina bytů se chystá v nebytových budovách, 79 bytů (10,5 %) v nástavbách, přístavbách a vestavbách k rodinným a bytovým domům, 20 bytů v bytových domech (2,7 %).

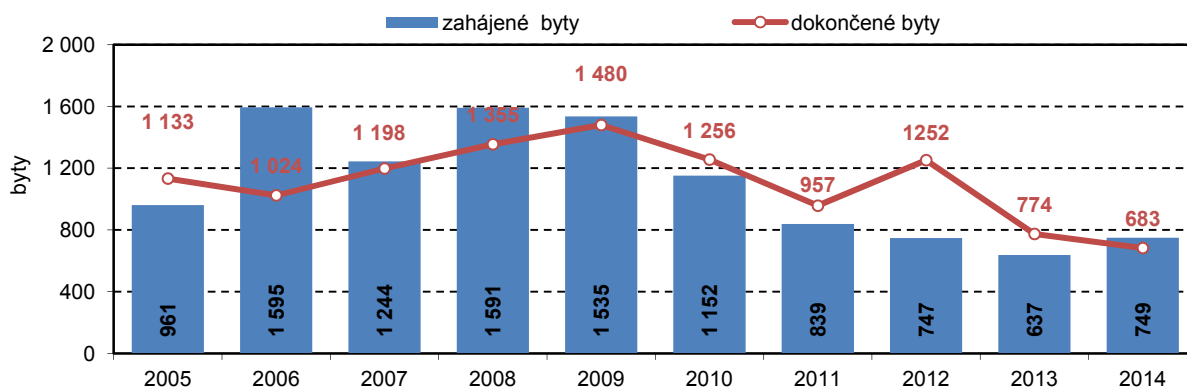
<sup>1</sup> Stavební práce „S“ (podle dodavatelských smluv) celkem vyjadřují celkovou hodnotu vlastních výkonů ze stavební činnosti vykazující jednotky (včetně zabudovaných materiálů) provedenou na základě smlouvy o dodávce pro konečného uživatele (stavebníka) včetně hodnoty eventuálních poddodávek stavebních prací přijatých od jiných dodavatelských organizací pro splnění dané smlouvy o dodávce pro konečného uživatele. (Nepatří sem poddodávky stavebních prací vykazující jednotky pro jiné dodavatele ani dodávky stavebních prací realizované mezi závodovými jednotkami vykazující jednotky). Objem skutečně provedených prací se uvádí ve fakturovaných hodnotách (hodnota výkonů, která byla provedena, ale ještě nezúčtována, se stanoví odhadem) bez daně z přidané hodnoty.



### Meziroční pokles počtu dokončených bytů

Meziročně nepříznivě se však v Libereckém kraji v roce 2014 vyvíjela dokončená bytová výstavba – počet zkolaudovaných bytů poklesl, a to o 12,0 % na 681 bytů. V časové řadě let 2009 až 2014 počet dokončených bytů kolísá, hodnota za rok 2014 však byla v tomto horizontu nejnižší.

Graf 72 Zahájená a dokončená bytová výstavba v Libereckém kraji

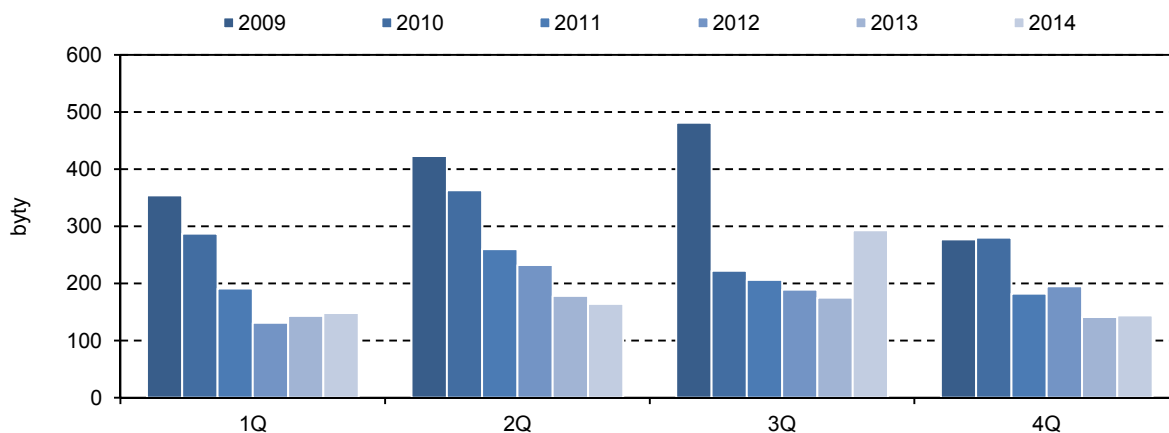


### Nejvíce dokončených bytů v rodinných domech

Struktura dokončené výstavby odpovídá struktuře výstavby zahájené. Nejvíce bytů tak bylo ve sledovaném období v Libereckém kraji dokončeno v rodinných domech (522 bytů, tj. 76,7 % dokončené výstavby). V bytových domech bylo zrealizováno 63 nových bytů (9,3 %), nástavbou, přístavbou a vestavbou k rodinným nebo bytovým domům 42 bytů (6,2 %). Po 27 bytech bylo dokončeno v nebytových stavbách a stavebně upravených nebytových prostorách.

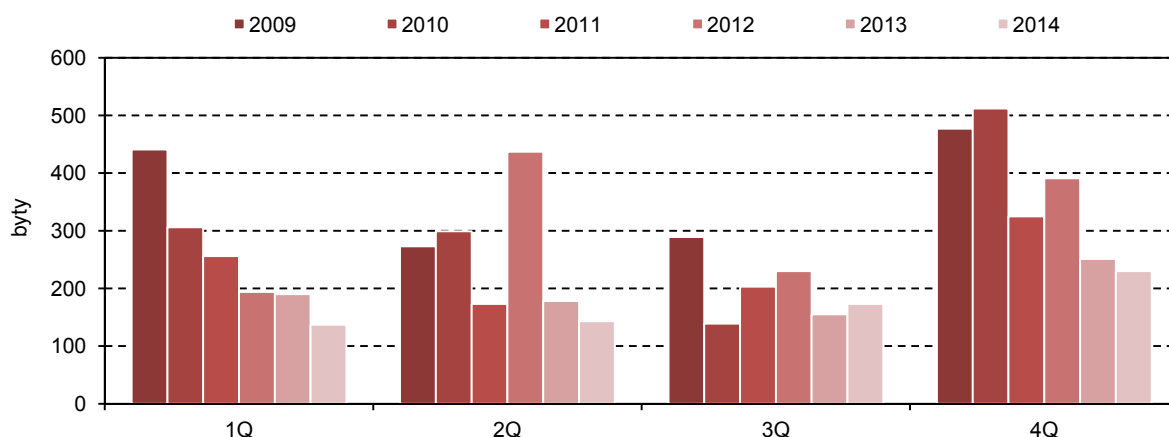
Nejvíce bytů bylo v roce 2014 dokončeno v rámci katastrálního území města Liberce (126 bytů, tj. 18,5 % všech dokončených). Druhé místo patřilo Jablonci nad Nisou (40 bytů), třetí České Lípě (35 bytů). Více než desítka bytů pak byla dokončena také ve městě Turnově (25 bytů), v obci Šimonovice (17 bytů) a Chrastavě (16 bytů). V obcích Bedřichov, Frýdlant, Lomnice nad Popelkou Studenec stavebníci dokončili shodně po 11 bytech. V 65 obcích kraje pak v roce 2014 nebyl dokončen žádný byt.

Graf 73 Zahájená bytová výstavba v Libereckém kraji v jednotlivých čtvrtletích





**Graf 74 Dokončená bytová výstavba v Libereckém kraji v jednotlivých čtvrtletích**



### **Intenzivní výstavba v obci Bedřichov**

Výstižněji o intenzitě bytové výstavby v jednotlivých obcích Libereckého kraje hovoří ukazatel počtu dokončených bytů připadajících na 1 000 obyvatel dané obce. Z tohoto pohledu byla výstavba nejdynamičtější v obci Bedřichov, kde bylo během roku 2014 na 1 000 obyvatel vystavěno 32,9 bytů. Vysoká intenzita pak byla vykázána také v obci Sychrov, tj. 24,4 bytů. Intenzita vyšší než 15 bytů na 1 000 obyvatel byla zaznamenána také v obcích Radvanec (17,1 ‰), Šimonovice (16,1 ‰) a Albrechtice v Jizerských horách (15,6 ‰).

Za období 2009 až 2014 bylo v Libereckém kraji dokončeno 6 400 bytů. Mezi obce s nejvyšším počtem dokončených bytů v tomto časovém úseku patřilo v první řadě město Liberec (1 792 bytů). Kromě dalších měst (Jablonec nad Nisou, Česká Lípa, Turnov a Nový Bor) bylo 100 a více bytů dokončeno také v obci Šimonovice (119), 100 bytů dokončili stavebníci ve Stráži nad Nisou a Frýdlantu.

### **V posledních šesti letech nebyl dokončen žádný byt v devíti obcích kraje**

Nejintenzivnější pak byla výstavba mezi roky 2009 až 2014 v obci Šimonovice, kde bylo v průměru v tomto období dokončeno 22,6 bytů na 1 000 obyvatel. Mezi další obce s vysokou intenzitou bytové výstavby patřil Svojkov (21,8 ‰), Vítkovice (21,4 ‰), Bedřichov (19,8 ‰), Bohatice (18,5 ‰), Radvanec (16,8 ‰) nebo Troskovice (15,9 ‰). Naopak v 9 obcích (Bělá, Holenice, Horní Řasnice, Chlum, Jiřetín pod Bukovou, Pertoltice, Rakousy, Velenice, Vrchovany) nebyl během posledních šesti let dokončen žádný byt.

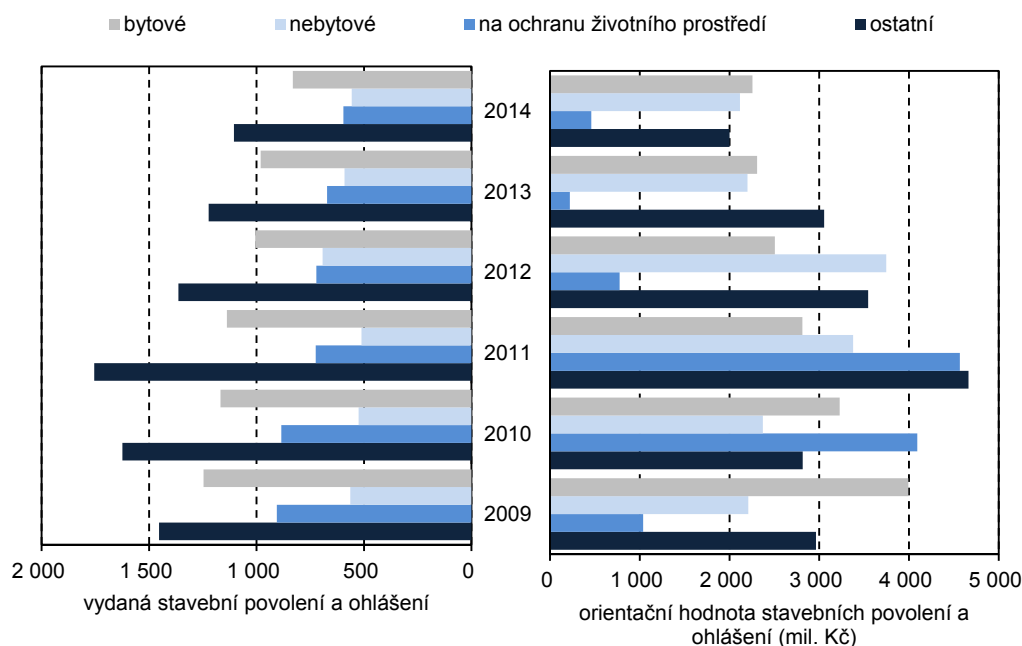
## **3.8 Stavební povolení**

### **Počet vydaných stavebních povolení klesá**

V průběhu roku 2014 bylo v Libereckém kraji vydáno 3 089 stavebních povolení, oproti roku 2013 se jejich počet snížil o 378 povolení (10,9 ‰). V rámci dostupné časové řady, tj. od roku 1994 je to nejméně vydaných úředních dokumentů. V posledních pěti letech je navíc patrný kontinuální pokles vydávaných stavebních povolení.

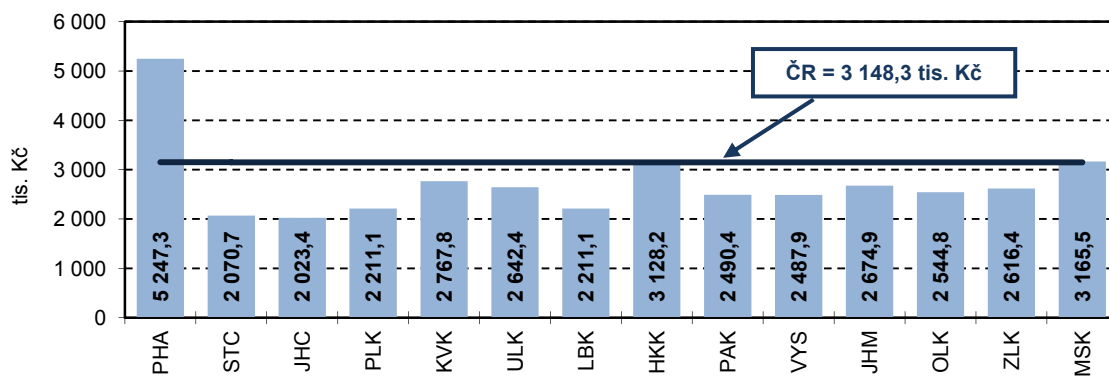
Téměř 45 % stavebních povolení v Libereckém kraji bylo vydáno na budovy, 19,3 % povolení připadlo na ochranu životního prostředí a 35,8 % na stavby ostatní. Necelých 60 % vydaných stavebních povolení na stavbu budov bylo určeno na bytové budovy (33,3 % na novou výstavbu, 26,6 % na změnu již dokončených staveb z celkového počtu povolení na stavbu budov). Na novou výstavbu nebytových budov bylo vydáno 14,7 % povolení, na změnu tohoto druhu staveb 25,4 % povolení.

**Graf 75 Počet a orientační hodnota stavebních povolení v Libereckém kraji**



Orientační hodnota staveb (tzn. hodnota nákladů vynaložených na přípravu, realizaci a uvedení stavby do provozu), na které byla ve sledovaném období vydána stavební povolení, dosáhla částky 6,8 mld. Kč. Na výstavbu budov bude vynaloženo 4,4 mld. Kč, tj. 64,0 % z celkové hodnoty, 29,3 % z celkové orientační hodnoty bude proinvestováno při výstavbě ostatních staveb, 6,7 % při výstavbě staveb na ochranu životního prostředí. Na jedno stavební povolení tak v průměru připadlo 2 211 tis. Kč.

**Graf 76 Průměrná hodnota na jedno stavební povolení podle krajů v roce 2014**



### 3.9 Doprava

**Rychlostní silnice tvoří pouhé procento ve struktuře silniční sítě, dálnice zcela schází**

Podle údajů Ředitelství silnic a dálnic České republiky činila celková délka pozemních komunikací k 31. 12. 2014 na území Libereckého kraje 2 422,3 km, silniční síť se tak meziročně rozšířila o 6,8 km. Největší část komunikací procházela okresem Liberec (29,6 %). Území okresu Česká Lípa protínalo 26,5 % komunikací, okresu Semily 25,6 % a okresu Jablonec nad Nisou 18,4 %.



Ve struktuře silniční sítě z 65,6 % převažovaly silnice III. třídy, které slouží především k propojení obcí. Nejvyšší podíl tohoto typu komunikací evidují v okrese Jablonec nad Nisou (76,6 %). Ke spojení jednotlivých okresů jsou určeny silnice II. třídy, ty v roce 2014 tvořily 20,1 % veškerých komunikací a relativně nejvíce se jich nachází v okrese Semily (30,4 % místní sítě). Pro dálkovou a mezinárodní dopravu slouží silnice I. třídy, jejich podíl v kraji dosáhl 14,3 %, v okrese Liberec tvořily 17,2 % silniční sítě. Rychlostní silnice, které se svým technicko-stavebním vybavením podobají dálnicím, tvořily necelé 1 % a jsou lokalizovány pouze v okrese Liberec a Semily. Ve struktuře komunikací Libereckého kraje chybí dálnice.

Hustota silniční sítě v Libereckém kraji 76,6 km na 100 km<sup>2</sup> území převyšuje průměr České republiky (70,7 km na 100 km<sup>2</sup>). Nej hustší silniční síť vykazuje zalidněný okres Jablonec nad Nisou (110,6 % km na 100 km<sup>2</sup>), a to i přesto, že značnou část jeho území zabírají Jizerské hory. Naopak nejnižší hustotou silniční sítě se vyznačuje okres Česká Lípa (59,9 km na 100 km<sup>2</sup>), na jehož teritoriu se nachází bývalý Vojenský újezd Ralsko.

### 3.10 Věda, IT

**Počet vědeckých pracovišť meziročně vzrostl,...**

V Libereckém kraji v roce 2013 působilo 99 pracovišť (o 9 více než v roce 2012) zabývajících se vědou a výzkumem. Většina z nich byla součástí podnikatelského sektoru (84 pracovišť). Po 7 pracovištích fungovalo pod vládními a vysokoškolskými organizacemi a 1 v neziskovém sektoru.

**....zvýšil se i počet zaměstnanců**

Vědeckovýzkumný obor v našem kraji zaměstnával 2 787 osob (meziročně o 21,9 % více), v přepočtu na plně zaměstnané pak 2 063 osob (o 8,7 % více). Přímou výzkumem se pak zabývalo 1 244 pracovníků (o 19,2 % více), resp. po přepočtu 975 pracovníků (o 4,5 % více).

**Výdaje na vědu a výzkum se snížily**

Ačkoliv se počet pracovníků ve vědě a výzkumu meziročně navýšil, výdaje na vědu a výzkum se v našem kraji naopak snížily, a to o 17,0 % na 2 365,0 mil. Kč. V dostupné časové řadě (od roku 2001) tyto výdaje spíše rostly, výjimkou byly roky 2007, 2009 a již zmíněný rok 2013. Poslední meziroční pokles byl však nejvyšší. V porovnání úrovní výdajů v rámci jednotlivých regionů České republiky, byla vydání v našem kraji 6. nejnižší a představovala 3,0 % jejich republikového úhrnu.

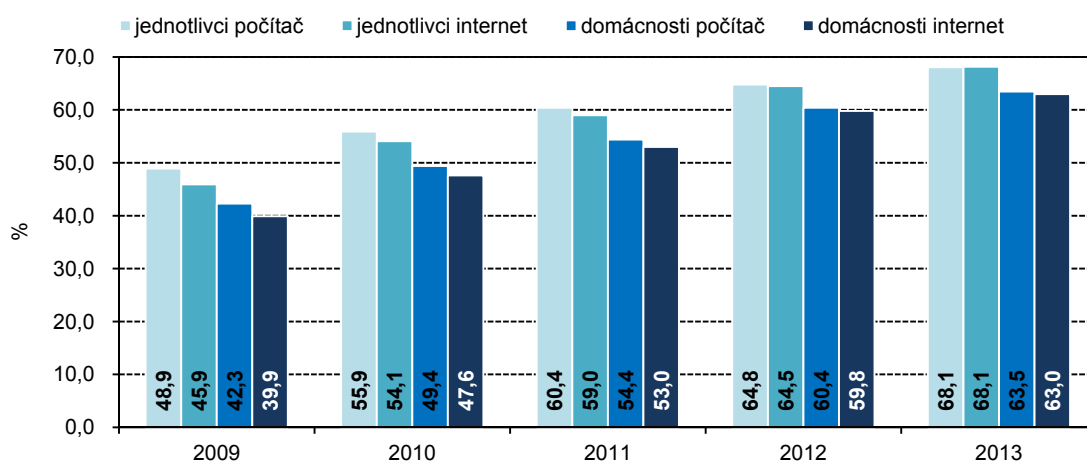
Hlavním zdrojem výdajů ve sledovaném roce byl podnikatelský (soukromý) sektor, který poskytl 55,0 % prostředků. Více než čtvrtina finančních prostředků pocházela z vládních zdrojů a poskytovatelem 19,0 % výdajů pak byly zahraniční subjekty. V dlouhodobém pohledu ve struktuře výdajů podle jejich zdroje převažuje podnikatelský sektor, výjimkou byl pouze rok 2012, kdy největší část prostředků investovaly zahraniční subjekty. Význam zahraničních subjektů jako poskytovatele výdajů na výzkum a vývoj se však v posledních pěti letech v zásadě významně zvyšoval. V roce 2013 meziročně vzrostl objem výdajů pocházejících z podnikatelského (o 24,0 %) a veřejného (o 8,0 %) sektoru. Naopak účast zahraničního sektoru na této investici poklesla o téměř 64 %. Více než trojnásobně se zvýšil objem prostředků poskytnutých od ostatních národních subjektů.

Z více než 44 % byly celkové výdaje plynoucí do vědy a výzkumu určeny na aplikovaný výzkum<sup>1</sup>. Význam tohoto typu výzkumu však vzrostl především v posledních čtyřech letech. Do té doby byla většina výdajů určena na experimentální druhy výzkumných činností.

### Převažovaly neinvestiční výdaje

Z hlediska druhového členění výdajů na vědu a výzkum dlouhodobě převažují neinvestiční výdaje (z 83,6 % celkových výdajů v roce 2013) nad výdaji investičními. Nejvyšší podíl zaznamenaly investiční výdaje v roce 2012 (39,8 %). Více než polovinu neinvestičních výdajů pak v roce 2013 představovaly mzdy, zbývajících 45,7 % tvořily ostatní (běžné) výdaje. Mzdové výdaje však v rámci neinvestičních výdajů převažují až od roku 2009.

**Graf 77 Informační technologie v domácnostech a u jednotlivců v Libereckém kraji**



Využívání moderních informačních a komunikačních technologií se snaží zachytit Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci.

### Ačkoli vybavení domácností počítačem vzrostlo, .....

Z výsledků tohoto šetření vyplývá, že v roce 2013 bylo v Libereckém kraji vybaveno osobním počítačem 63,5 % z celkového počtu domácností. Meziročně je to o 3,1 procentní bod více s tím, že vybavenost roste každoročně. Roste také podíl domácností s internetovým připojením, v roce 2013 meziročně o 3,2 procentního bodu na 63,0 %. Vysokorychlostní internet pak v roce 2013 využívalo 61,3 % domácností, tedy o 3,4 procentní body více než v roce 2012. Z uvedených výsledků vyplývá, že téměř všechny domácnosti vlastní počítač jsou zároveň připojené na internet, a to především vysokorychlostní.

### .....jsou domácnosti kraje vybaveny touto technologií podprůměrně

Srovnáme-li výše uvedenou vybavenost Libereckého kraje s celorepublikovým průměrem a s ostatními regiony České republiky, je patrné, že domácnosti v našem kraji jsou informačními a komunikačními technologiemi vybaveny podprůměrně. Z pohledu vybavení osobním počítačem obsadil náš kraj

<sup>1</sup>Aplikovaným výzkumem se rozumí plánovitý výzkum nebo kritické šetření zaměřené na získání nových poznatků a dovedností pro vývoj nových výrobků, postupů nebo služeb nebo ke značnému zdokonalení stávajících výrobků, postupů nebo služeb; zahrnuje vytváření dílčích částí složitých systémů nezbytných pro průmyslový výzkum, zejména pro obecné ověřování technologie, kromě prototypů. Výsledky aplikovaného výzkumu jsou směřovány ke specifickému a praktickému cíli.



předposlední příčku, úroveň připojení k internetu je pak v kraji třetí nejnižší. Nejvyšší podíl domácností vybavených osobním počítačem (75,4 %) i internetem (74,2 %, vysokorychlostním pak 73,2 %) vykázalo Hlavní město Praha, na opačném konci pomyslného žebříčku obsadil Ústecký kraj (osobní počítač vlastnilo 61,9 % domácností, připojení k internetu 61,9 % a k vysokorychlostnímu internetu 59,5 % domácností).

### 3.11 Cestovní ruch

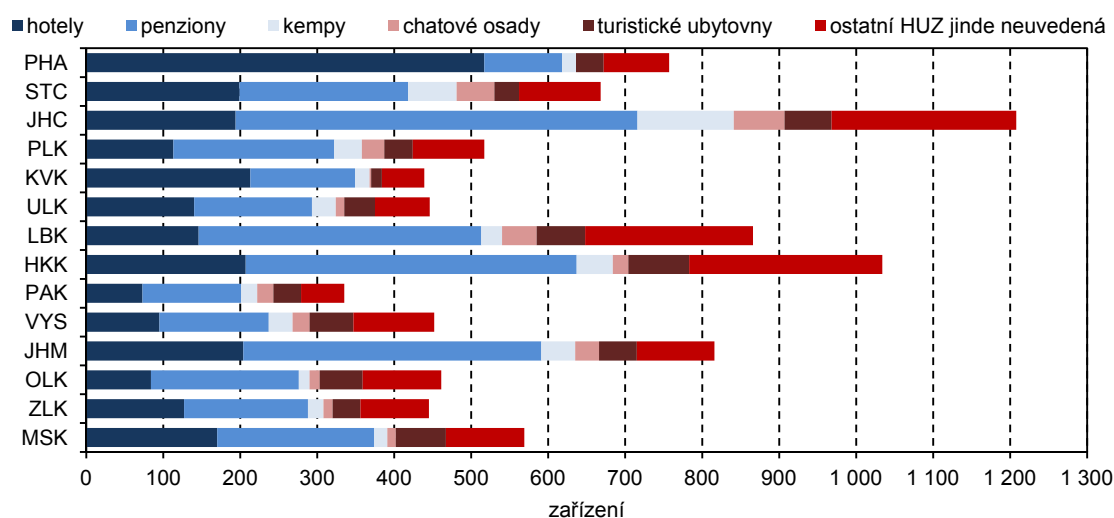
#### V přepočtu na 1 000 obyvatel nejvíce ubytovacích zařízení

Liberecký kraj má z pohledu počtu hromadných ubytovacích zařízení a jejich kapacit mezi kraji České republiky významné postavení. Ke konci roku 2014 bylo návštěvníkům kraje k dispozici 866 ubytovacích zařízení, což představuje 9,6 % z nabídky zařízení České republiky. Z absolutního pohledu to v rámci mezikrajského srovnání znamená třetí místo – více zařízení má již jen Jihočeský (1 208 zařízení, 13,4 %) a Královéhradecký kraj (1 034 zařízení, 11,5 %). V přepočtu na 1 000 obyvatel však prvenství patří právě našemu kraji (1,97 zařízení na 1 000 obyvatel).

#### Ve struktuře ubytovacích zařízení převažují penziony

Ve struktuře hromadných ubytovacích zařízení Libereckého kraje chybí pětihvězdičkový hotel, k dispozici je však 146 hotelů, hotelů, motelů a hotelů garni ve čtyřech kategoriích. Více než 42 % hromadných ubytovacích zařízení spadá do kategorie penzionů, dále je možné se ubytovat v 27 kempech, 45 chatových osadách a 63 turistických ubytovnách. Nabídku dotváří 218 ostatních ubytovacích zařízení, mezi které patří např. léčebné lázně, rekreační zařízení podniků (odborových svazů), školicí střediska podniků (odborových svazů) a jiná ubytovací zařízení vyčleňující lůžkovou kapacitu pro cestovní ruch (např. domovy mládeže, vysokoškolské koleje, podnikové ubytovny apod.) Hromadná ubytovací zařízení v Libereckém kraji ke konci roku 2014 nabízela 14 066 pokojů (6,9 % kapacity České republiky a mezi kraji 6. nejvyšší údaj) s 42 607 lůžky (8,2 % kapacity ČR, 5. nejvyšší údaj).

**Graf 78 Hromadná ubytovací zařízení podle kategorie a krajů k 31. 12. 2014**



#### Ubylo zahraničních i domácích návštěvníků

V průběhu roku 2014 do hromadných ubytovacích zařízení v Libereckém kraji přicestovalo celkem 700 144 hostů, což meziročně představovalo snížení o 7,0 % (52 588 hostů). Výraznější úbytek o 10,3 % byl vykázán u zahraničních hostů, počet domácích hostů se snížil o 6,1 %. Meziroční pokles návštěvnosti

zaznamenalo také dalších 6 krajů České republiky. Nejvýraznější snížení vykázal právě náš kraj. Mezi 7 krajů s meziročním přírůstkem dominoval Jihomoravský kraj s 5,1% navýšením.

Více než 6 mil. hostů navštívilo ubytovací zařízení v Hlavním městě Praze (tj. 39,1 % z republikového úhrnu 15,6 mil. hostů), miliónová hranice hostů byla překročena ještě v Jihomoravském (1 499 974 hostů, 9,6 %) a Jihočeském kraji (1 176 046 hostů, tj. 7,5 %). Podíl Libereckého kraje dosáhl 4,5 %, což mu zajistilo 8. místo pomyslného mezikrajského žebříčku.

### Domácí hosté převažovali

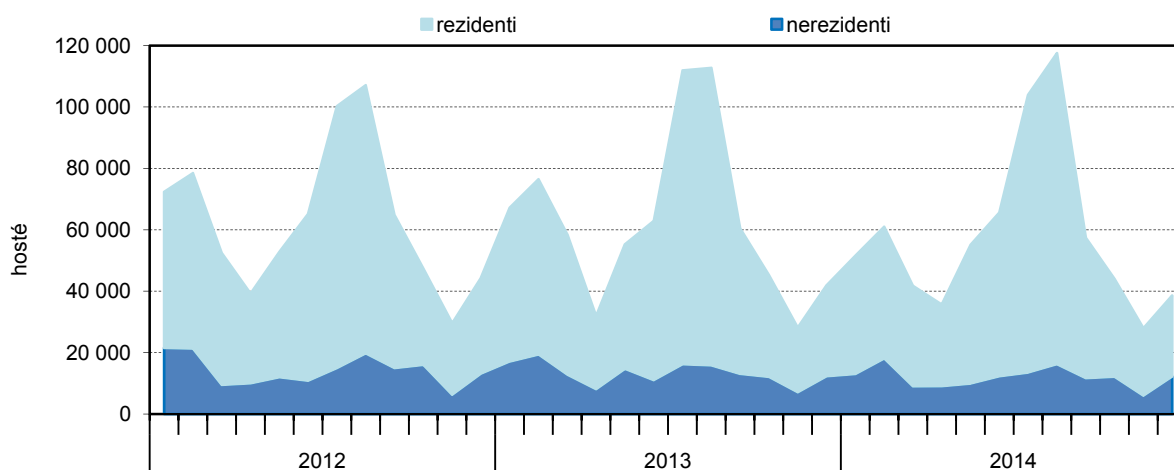
Většinu návštěvníků Libereckého kraje tvořili ve sledovaném období domácí hosté (79,5 % z celkového počtu). Mezi zahraničními hosty převažovali hosté z Německa – tvořili 50,6 % zahraniční klientely a přijelo jich o 7,6 % méně než v roce 2013. Druhou nejčetnější skupinou byli turisté z Polska (19 082 příjezdů a meziroční pokles o 6,5 %), třetí hosté z Nizozemska (9 360 příjezdů a meziroční pokles o 9,2 %).

### Také počet přenocování meziročně poklesl

Počet přenocování hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v Libereckém kraji v roce 2014 dosáhl 2 234 287 nocí (z toho 1 746 112 nocí domácích hosté), tedy o 12,5 % méně než v předcházejícím roce. U zahraničních hostů se počet nocí snížil o 13,4 %, u domácích hostů pokles dosáhl 12,2 %. Také v případě tohoto ukazatele byl u dalších 8 krajů vykázán meziroční pokles, avšak nižší než v případě našeho kraje. Mezi 6 krajů s meziročním nárůstem vynikal s 4,7 % Jihomoravský kraj.

Všichni návštěvníci v hromadných ubytovacích zařízeních Libereckého kraje strávili 3,2 noci a průměrná doba pobytu tak činila 4,2 dny. V případě zahraničních hostů byly hodnoty ukazatelů nepatrně vyšší – průměrný počet přenocování činil 3,4 noci, průměrná doba pobytu 4,4 dny.

**Graf 79 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních Libereckého kraje v jednotlivých měsících**



Čisté využití lůžek u hotelů a podobných ubytovacích zařízení v Libereckém kraji dosáhlo 23,5 %, pokoje byly využity z 31,4 %. Nejvyšší hodnoty byly v uplynulém roce vykázány v únoru (36,1 %, resp. 46,2 %), nejnižší v listopadu (13,0 %, resp. 20,8 %). Z regionálního pohledu si nejlépe vedly hotely a podobná ubytovací zařízení v Hlavním městě Praze, čisté využití lůžek představovalo 54,3 %, využití pokojů 64,6 %.





## 4. Životní prostředí

### 4.1 Půda

#### Zemědělská půda ubývá, nejvíce pak orná

Výměra zemědělské půdy se v Libereckém kraji nadále postupně snižuje. K 31. 12. 2014 její rozloha činila 139 690 ha, což je meziročně o 0,04 % méně a ve srovnání s rokem 2009 pak o 0,3 % méně. Nejvýrazněji se na úbytku zemědělské půdy podílí půda orná. Mezi roky 2009 a 2014 se její výměra v kraji snížila o 2,7 % na 64 708 ha. V rámci okresů kraje byl pak pokles rozlohy orné půdy nejintenzivnější na Liberecku (mezi roky 2009 a 2014 o 5,4 %). Na úkor orné půdy se v Libereckém kraji rozšiřovaly plochy především trvalých travních porostů (mezi roky 2009 a 2014 o 2,1 %) a ovocných sadů (v uvedeném období o 1,9 %), plochy zahrad vzrostly o 0,5 %. Pokud jde o jednotlivé okresy kraje, v porovnání roku 2009 a 2014 vzrostla výměra trvalých travních porostů nejvýrazněji v okrese Liberec (o 4,6 %), naopak plochy ovocných sadů v této části regionu o 2,3 % poklesly. Naopak zbývající okresy zaznamenaly v daném období nejvyšší nárůst právě v případě ploch ovocných sadů, v okrese Česká Lípa dokonce o 8,6 %.

#### Vzrostly plochy lesních pozemků, zastavěných i vodních ploch

V souvislosti s poklesem výměry zemědělské půdy se v Libereckém kraji navyšovala výměra půdy nezemědělské. V roce 2014 byla její rozloha o 0,3 % vyšší než v roce 2009. Zvýšila se rozloha lesních pozemků (o 0,4 %), zastavěných (o 0,4 %) i vodních ploch (o 0,5 %). K největšímu nárůstu zastavěných ploch mezi sledovanými roky došlo v okrese Jablonec nad Nisou (o 2,5 %).

### 4.2 Vodovody, kanalizace

#### Změna vyhlášky o vodovodech a kanalizacích

*Do výsledků zpracování se za rok 2014 promítla změna související s širším pojetím splaškových vod a vody fakturované domácnostem (změna vyhlášky č. 428/2001 Sb. kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích). U řady provozovatelů tak došlo ke změně struktury vod fakturovaných, vypouštěných do kanalizace a čištěných. To ovlivnilo proporce v krajích mezi domácnostmi a ostatními spotřebiteli.*

#### Na veřejný vodovod bylo napojeno téměř 92 % obyvatelstva kraje

Na veřejný vodovod bylo v roce 2014 napojeno 402,7 tis. obyvatel Libereckého kraje, tedy o 103 obyvatel více než v roce 2013. Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů se tak prakticky nezměnil a dosáhl 91,8 %. Sto procentní napojení obyvatel vykázaly v roce 2014 pouze dva regiony, a to Hlavní město Praha a Karlovarský kraj. Naopak nejnižší podíl byl vykázán v kraji Plzeňském (84,1 %). Vodovodní síť se během sledovaného roku v našem kraji rozšířila pouze nepatrně (o 12 km na 3 815 km), počet vodovodních přípojek vzrostl o 1 170 kusů na 86 583 kusů.

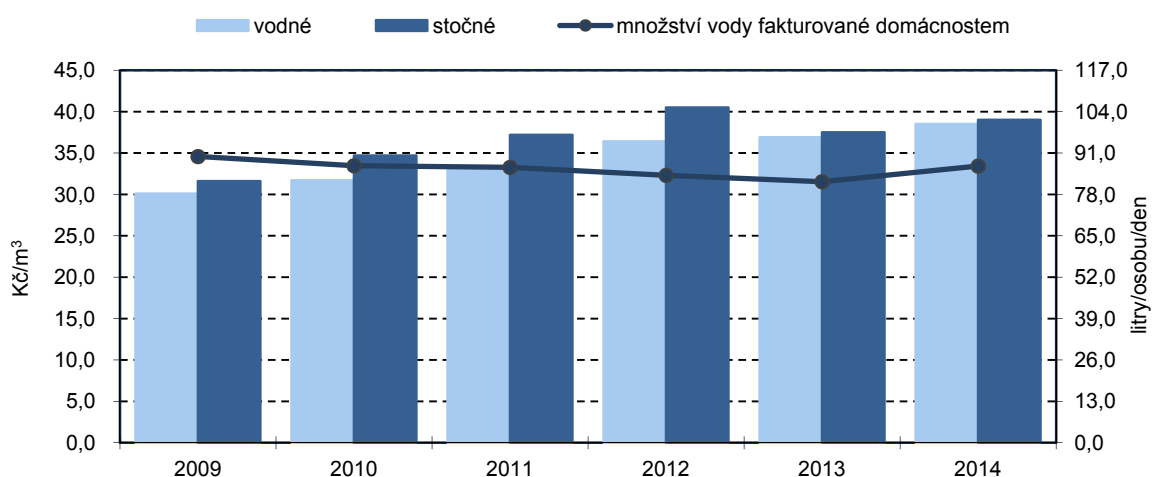
#### Spotřeba vody domácnostmi meziročně vzrostla

Výroba vody určené k realizaci v roce 2014 meziročně poklesla o 774 tis. m<sup>3</sup> (2,9 %) a dosáhla tak 26 178 tis. m<sup>3</sup>. Pokleslo i množství vody fakturované celkem, a to o 0,8 % na 18 876 tis. m<sup>3</sup>. Domácnosti z tohoto objemu odebraly 12 777 tis. m<sup>3</sup> (meziročně o 6,1 % více) a ostatní odběratelé 6 099 tis. m<sup>3</sup> (o 12,8 % méně).

Specifické množství vody fakturované celkem v roce 2014 meziročně pokleslo o 1,1 litr na 128,4 litrů na osobu a den. Nejvyšší celková spotřeba byla vykázána v Hlavním městě Praze (167,4 litrů na osobu a den), nejnižší ve Zlínském kraji (113,4 litrů na osobu a den). Průměr za Českou republiku pak činil 129,5 litrů na osobu a den. V případě vody fakturované domácnostem došlo naopak k navýšení spotřeby, a to o 4,9 litrů na 86,9 litrů na osobu a den. Nejvyšší spotřebu dlouhodobě vykazují domácnosti v Hlavním městě Praze (106,0 litrů na osobu a den), opačně je tomu v Pardubickém a Zlínském kraji (shodně 75,7 litrů). Spotřeba domácností v našem kraji je 6. nejvyšší, průměr za Českou republiku dosáhl 87,3 litrů na osobu a den.

### Graf 80 Specifické množství vody fakturované domácnostem, vodné a stočné v Libereckém kraji

(ceny vodného a stočného jsou uvedeny bez DPH)



Zdroj: Vodovody, kanalizace a vodní toky - 2014

#### Cena vody v Libereckém kraji byla mezi kraji druhá nejvyšší

Tržby za vodné v Libereckém kraji v roce 2014 dosáhly 727,2 mil. Kč (bez DPH; meziročně o 3,6 % více), vodné v tomto roce činilo 38,50 Kč za 1 m<sup>3</sup> vody a ve srovnání s rokem 2013 se jeho cena zvýšila o 1,60 Kč. V rámci regionů České republiky se cena 1 m<sup>3</sup> vody v roce 2014 pohybovala v rozmezí od 30,80 Kč (shodně Pardubický a Jihomoravský kraj) do 40,90 Kč (Ústecký kraj). Republikový průměr dosáhl 34,80 Kč, cena vody účtovaná v Libereckém kraji byla z pohledu mezikrajského srovnání 2. nejvyšší.

#### V kraji byly zaznamenány vysoké ztráty vody

Objem nefakturované vody představoval v našem kraji 7,3 mil. m<sup>3</sup> (meziročně o 7,8 % méně). Většinou se jednalo o ztráty v rámci trubní sítě (82,6 % nefakturované vody). Podíl ztrát z vody vyrobené určené k realizaci v našem kraji dosáhl 23,0 %, což po Ústeckém kraji (24,0 %) znamenalo nejvyšší hodnotu.

#### Na veřejnou kanalizaci bylo napojeno přes 68 % obyvatel

V domech napojených na kanalizaci v roce 2014 žilo 68,5 % (meziročně o 0,3 procentní body více) obyvatel Libereckého kraje. Stejnou měrou se navýšil také podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci končící čističkou odpadních vod a činil 66,5 %. Kanalizační síť se v našem kraji prodloužila o 22 km a měřila 1 526 km. Počet kanalizačních přípojek vzrostl o 509 kusů na 44 646 kusů.





**Snížilo se množství vypouštěných odpadních vod**

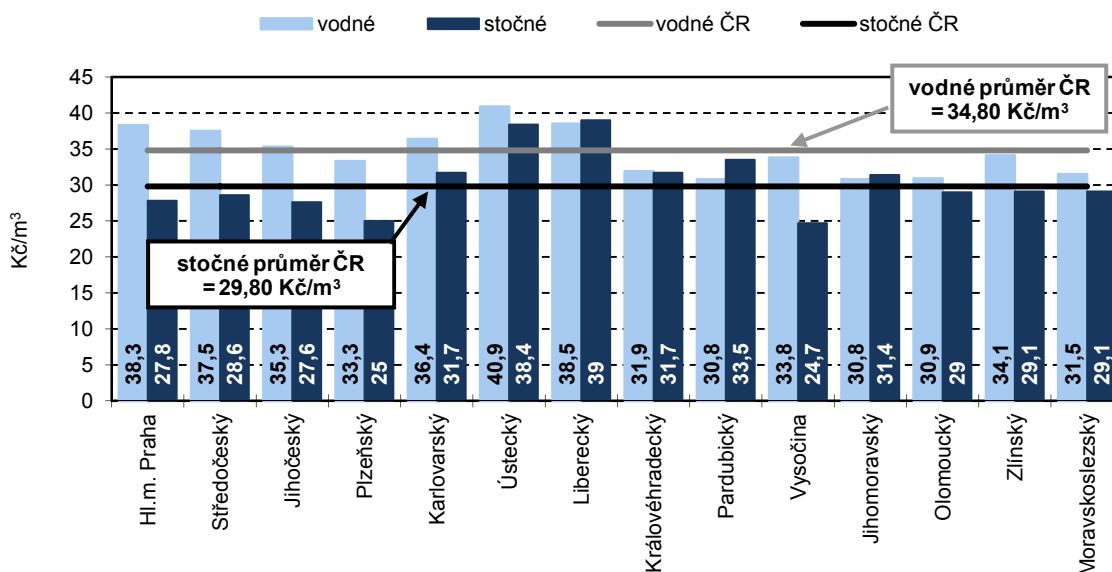
Do kanalizace bylo ve sledovaném roce vypuštěno o 1,2 % odpadních vod méně než v roce 2013 a tímto způsobem tak odteklo 16 302 tis. m<sup>3</sup> odpadních vod. Meziročně se snížil také objem čištěných vod (o 15,6 %) a podíl čištěných odpadních vod vypouštěných do kanalizace dosáhl 97,2 % (o 1,8 procentních bodů méně). Do vodních toků bylo v roce 2014 vypuštěno 36 631 tis. m<sup>3</sup> vody, což je o 15,6 % méně než v roce minulém.

**Cena stočného nejvyšší v republice**

Cena za odvádění odpadních vod (tedy stočné) se v roce 2014 v Libereckém kraji meziročně zvýšila o 1,50 Kč na 39,00 Kč za m<sup>3</sup>. Mezi ostatními kraji byla tato částka nejvyšší a republikový průměr převyšovala o více než 9 Kč. Nejnižší průměrná platba stočného (24,70 Kč) byla vykázána v Kraji Vysočina.

**Graf 81 Vodné a stočné podle krajů v roce 2014**

(ceny jsou uvedeny bez DPH)



**Kapacita čistíren odpadních vod poklesla**

Počet čistíren odpadních vod se v roce 2014 oproti roku minulému nezměnil a v provozu bylo 79 zařízení s převážně mechanicko-biologickým principem čištění. Ačkoliv počet čistíren zůstal zachován, kapacita těchto zařízení meziročně o 2,8 % poklesla. Naopak množství vyprodukovaných kalů vzrostlo o 9,1 % na 5 917 tun sušiny s tím, že 94,8 % tohoto objemu bylo zlikvidováno přímou aplikací a rekultivací.

## 4.3 Emise

Do skupiny základních znečišťujících látek patří tuhé emise v ovzduší, oxid siřičitý (SO<sub>2</sub>), oxidy dusíku (NO<sub>x</sub>) a oxid uhelnatý (CO). Z hlediska jejich objemu v ovzduší se měří jejich celková produkce v tunách nebo měrné emise v přepočtu na kilometr čtvereční nebo v kilogramech na obyvatele. Množství znečišťujících látek vypouštěných do ovzduší a jejich zdroje eviduje Registr emisí a zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO)<sup>1</sup>.

### **Měrné emise oxidu uhelnatého postupně klesají,....**

Největším znečišťovatelem ovzduší je dlouhodobě oxid uhelnatý. V roce 2013 bylo všemi znečišťujícími zdroji (REZZO 1–4) v Libereckém kraji vyprodukováno více než 18 tisíc tun této látky. V zásadě se však objem oxidu uhelnatého vypouštěného do ovzduší postupně snižuje – mezi roky 2013 a 2012 o 1,6 %, v porovnání s rokem 2009 o 6,1 %. Klíčovým producentem oxidu uhelnatého jsou pak tzv. malé stacionární zdroje znečišťování (REZZO 3) určené ke spalování paliv. Měrné emise oxidu uhelnatého v Libereckém kraji v roce 2013 dosáhly 5,78 tun na km<sup>2</sup>.

### **...obdobně měrné emise oxidu dusíku**

Oxidy dusíku způsobily v roce 2013 v kraji znečištění ovzduší v objemu 3,2 tisíce tun. I v tomto případě emise každoročně klesají. Meziročně jejich produkce poklesla o 3,0 %, v porovnání s rokem 2009 pak došlo dokonce k více než 18% snížení. V tomto případě emise produkují především mobilní zdroje (REZZO 4).

### **Hlavním původcem oxidu siřičitého a tuhých znečišťujících látek byly malé stacionární zdroje (REZZO 3)**

Všemi znečišťujícími zdroji bylo v roce 2013 v našem kraji vyprodukováno také 1,6 tisíc tun oxidu siřičitého s tím, že hlavním původcem tohoto znečištění byly malé stacionární zdroje znečišťování (REZZO 3) určené ke spalování paliv. Objem znečišťující látky však vykazuje v časové řadě spíše klesající tendenci, mezi roky 2012 a 2013 však došlo k jeho meziročnímu 8,6% nárůstu. Oproti roku 2009 je ovšem znečištění ovzduší v Libereckém kraji touto látkou o více než 31 % nižší.

Tuhé znečišťující látky představovaly v roce 2013 v ovzduší Libereckého kraje 1,5 tisíc tun, tedy o 2,8 % méně než v roce 2012 a o téměř 10 % méně než v roce 2009. Ačkoliv jejich objem v ovzduší v dané časové řadě spíše kolísá, z dlouhodobého pohledu vykazuje klesající tendence. Producentem těchto látek jsou především malé stacionární zdroje (REZZO 3).

---

<sup>1</sup> Podle závislosti na druhu zdrojů a jejich tepelných výkonech se REZZO člení na:

REZZO 1 – zahrnuje stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu 5 MW a vyšším a zařízení zvláště závažných technologických procesů. Zařízení této skupiny jsou označována jako „velké zdroje znečišťování“.

REZZO 2 – zahrnuje technologické objekty obsahující stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu od 0,2 do 5 MW a zařízení závažných technologických procesů, jakož i uhelné lomy a obdobné plochy s možností hoření, zapaření nebo úletu znečišťujících látek. Uvedená skupina je označována jako „střední zdroje znečišťování“.

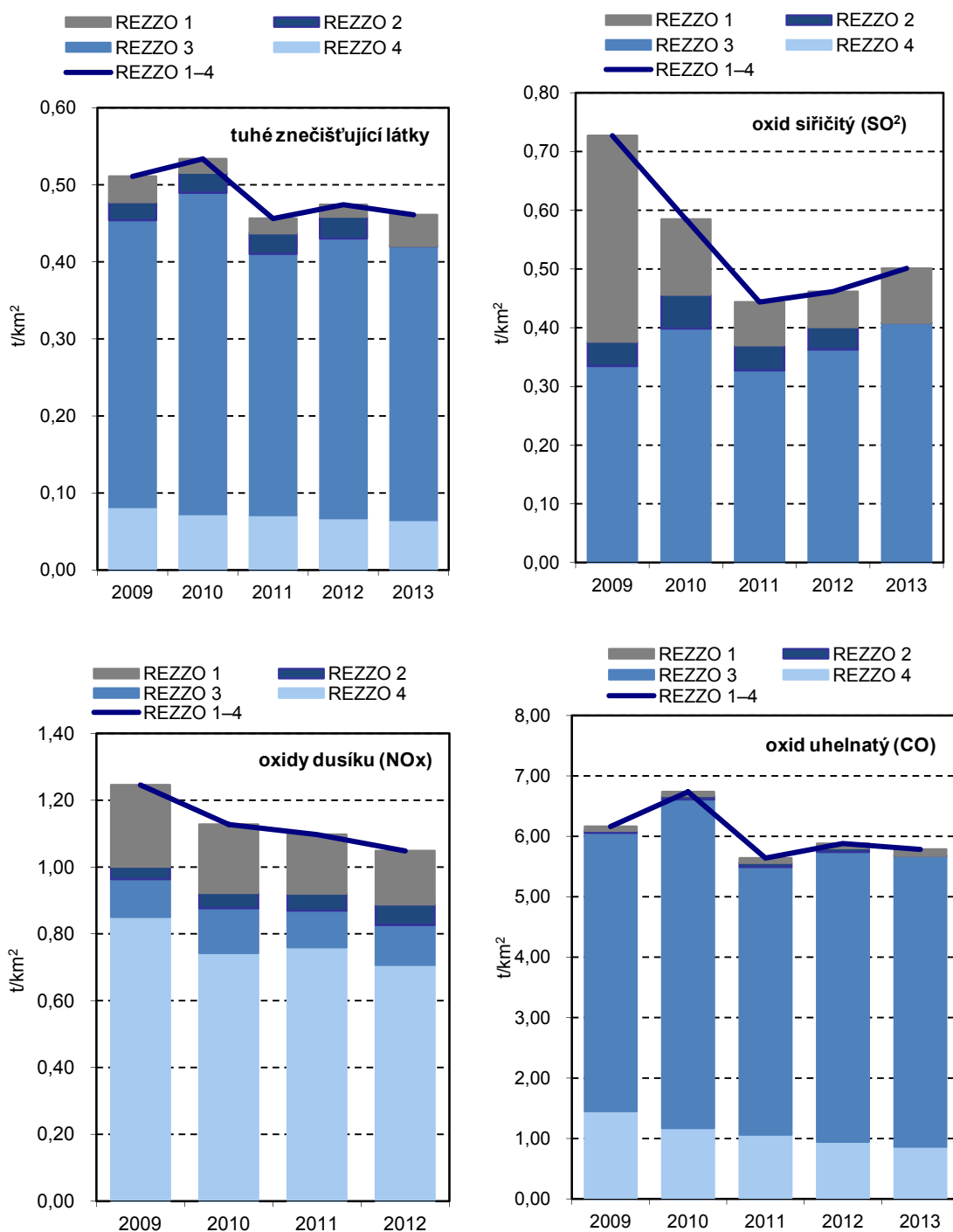
REZZO 3 – zahrnuje stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu nižším než 0,2 MW, zařízení technologických procesů nespádajících do kategorie velkých a středních zdrojů znečišťování, plochy, na kterých jsou prováděny práce, které mohou způsobovat znečišťování ovzduší, skládky paliv, surovin, produktů a odpadů a zachycených exhalátů a jiné stavby, zařízení a činnosti výrazně znečišťující ovzduší. Uvedená skupina je označována jako „malé zdroje znečišťování“.

REZZO 4 – zahrnuje mobilní zařízení se spalovacími nebo jinými motory, která znečišťují ovzduší, zejména silniční a motorová vozidla, železniční kolejová vozidla, plavidla a letadla. Uvedená skupina je označována jako „mobilní zdroje znečišťování“.



Měrné emise za všechny znečišťující zdroje (REZZO 1–4) na km<sup>2</sup> v Libereckém kraji v roce 2013 v případě oxidu uhelnatého dosáhly 5,78 tun, oxidů dusíku 1,02 tun, oxidu siřičitého 0,50 tun a tuhých znečišťujících látek 0,46 tun.

**Graf 82 Měrné emise vybraných znečišťujících látek v Libereckém kraji**



#### 4.4 Odpady

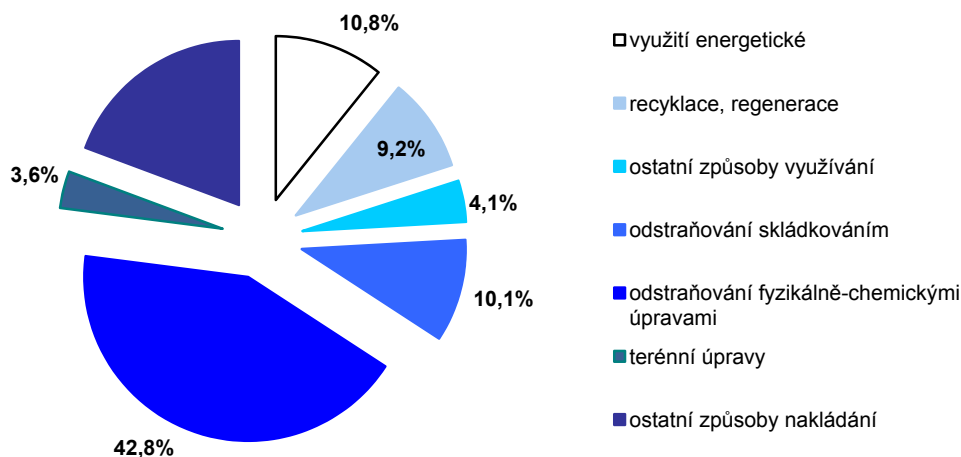
##### Produkce podnikového odpadu vzrostla

V roce 2013 vyprodukovaly podniky sídlící v Libereckém kraji 503 275 tun odpadu. Meziročně to znamená o 2,9 % (14,0 tisíc tun) více. V roce 2013 v našem kraji na 1 mil. Kč vytvořeného hrubého domácího produktu (v běžných cenách) připadlo 3,8 tun podnikového odpadu. Nejvyšší „odpadová náročnost“

pak byla v desetiletém časovém horizontu zaznamenána v roce 2008 (5,7 tun podnikového odpadu na 1 mil. Kč hrubého domácího produktu), naopak v roce 2009 to byly pouze 2,0 tuny odpadu.

Objem celkové produkce podnikového odpadu je třeba oddělit od objemu nakládání s odpady. Nakládání s odpady zahrnuje nejen podíl odpadů vyprodukovaných, ale i odpady převzaté ze skladů nebo odpady dovezené ze zahraničí. Z těchto důvodů byl v kraji po celé sledované období objem nakládání s odpady vyšší než objem produkce podnikového odpadu (v roce 2009 tvořil podnikový odpad dokonce zhruba jen jednu pětinu objemu nakládaného odpadu, v posledních třech letech je to již alespoň polovina). Zatímco produkce odpadů během posledních pěti let narůstá, objem nakládaných odpadů jednoznačnou tendenci nevykazuje a v čase spíše kolísá. Meziročně se však objem nakládaných odpadů v našem kraji snížil o 3,4 %.

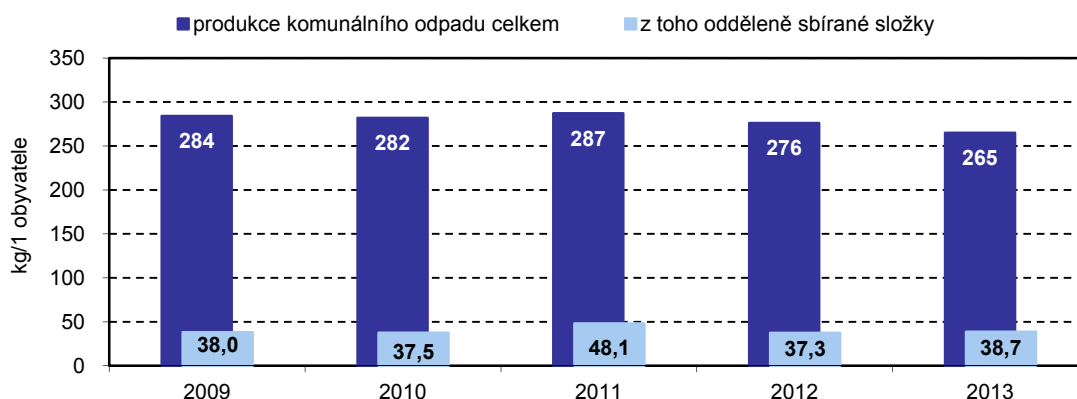
**Graf 83 Vybrané způsoby nakládání s odpady v Libereckém kraji v roce 2013**



**Zvýšil se objem využitých odpadů**

Objem využitých odpadů v roce 2013 v Libereckém kraji dosáhl 240 795 tun, podíl využitých odpadů z nakládání s odpady celkem tak činil 27,4 % (nejvyšší za posledních pět let). Meziročně pak objem využitých odpadů vzrostl o 10,5 % a podíl využitých odpadů tak byl vyšší o 3,4 procentní body. Jedním ze způsobů využití odpadů je jejich recyklace. Touto cestou bylo v roce 2013 „zlikvidováno“ 33,8 % odpadů určených k využití (resp. 9,2 % celkových odpadů). Od roku 2011 se navíc tento podíl každý rok zvyšuje.

**Graf 84 Produkce komunálního odpadu (v kg/obyvatele)**



**Produkce komunálního odpadu na obyvatele kraje poklesla a byla v mezikrajském srovnání druhá nejnižší**

Produkce komunálního odpadu v roce 2013 v Libereckém kraji činila 116,3 tisíc tun. Na jednoho obyvatele kraje tak připadlo 265 kg odpadu. Měrná produkce komunálního odpadu má od roku 2011 sestupný trend a v roce 2013 tak byla o 22 kg na osobu nižší. Z pohledu jednotlivých krajů bylo v roce 2013 nejvíce komunálního odpadu na obyvatele vyprodukováno ve Středočeském kraji (372 kg), naopak v Plzeňském kraji na osobu připadlo jen 231 kg tohoto odpadu. Hodnota zjištěná v Libereckém kraji pak byla druhou nejnižší. Umístění kraje z pohledu podílu tříděného odpadu bylo již méně příznivé. V roce 2013 bylo v Libereckém kraji tříděno 14,6 % objemu komunálního odpadu, což byla z pohledu krajů sedmá nejvyšší hodnota. Meziročně podíl tříděného komunálního odpadu v našem kraji vzrostl o 1,1 procentní bod.

**4.5 Výdaje na ochranu životního prostředí**

**Na ochranu životního prostředí bylo proinvestováno méně**

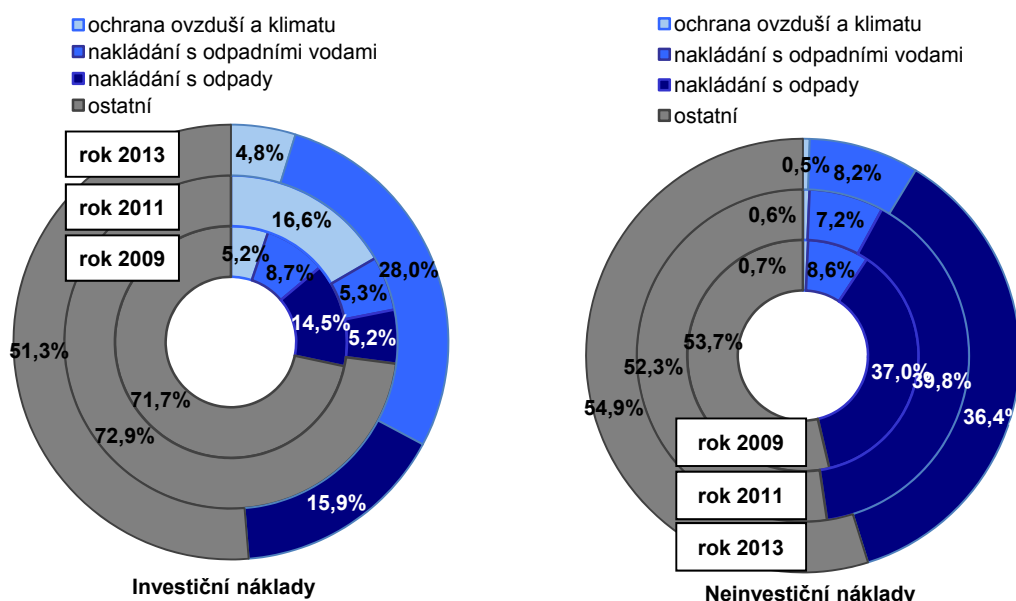
V souvislosti s ochranou životního prostředí bylo v roce 2013 na území Libereckého kraje proinvestováno 952,6 mil. Kč (v přepočtu na 1 obyvatele to znamenalo 2 173 Kč), což je o 27,0 % méně než v roce předchozím. Od roku 2009 se jedná o druhou nejnižší investovanou částku.

V roce 2013 bylo investory sídlícími v Libereckém kraji na ochranu životního prostředí vloženo 4,2 mil. Kč. Tuto částku tvořily investiční náklady ve výši 770 224 tis. Kč a neinvestiční náklady v hodnotě 3,4 mil. Kč. Celkový objem výdajů meziročně vzrostl o 1,2 % s tím, že investice o 22,2 % poklesly a neinvestiční náklady byly 8,5 % vyšší.

Téměř 28 % investičních nákladů směřovalo ve sledovaném roce na problematiku nakládání s odpadními vodami, 15,9 % na nakládání s odpady, 4,8 % byla určena na ochranu ovzduší a klimatu. Od roku 2009 se jednalo o nejnižší částku investic.

Neinvestiční výdaje byly z 36,4 % použity na projekty související s nakládání s odpady. Více než 8 % tvořily výdaje na nakládání s odpadními vodami a 0,5 % výdaje na ochranu o ovzduší a klimatu.

**Graf 85 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora a podle účelu vynaložení v Libereckém kraji**





## TABULKOVÁ PŘÍLOHA

**Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj**

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Píseňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
<b>Přirozený přírůstek na 1 000 obyvatel (‰)</b>															
2009	1,0	1,7	2,0	0,9	1,0	0,9	0,9	2,0	0,6	1,2	0,7	1,4	0,7	-0,1	-0,0
2010	1,0	2,0	2,2	0,8	0,7	0,7	0,4	2,0	0,8	0,8	0,5	1,3	0,3	0,1	-0,2
2011	0,2	1,5	1,5	0,0	-0,6	-0,2	-0,2	1,0	-0,6	-0,1	0,1	0,8	-0,4	-1,0	-1,3
2012	0,0	1,4	1,3	0,2	-0,4	-0,8	-0,9	0,5	-0,6	-0,0	-0,1	0,5	-0,6	-1,0	-1,1
2013	-0,2	1,4	1,0	-0,4	-1,0	-1,2	-1,5	0,3	-0,8	-0,6	-0,4	0,7	-0,8	-1,3	-1,4
2014	0,4	2,0	1,7	0,0	-0,2	-1,3	-0,7	0,2	-0,2	0,6	0,9	1,2	-0,1	-0,9	-0,9
<b>Přírůstek stěhováním na 1 000 obyvatel (‰)</b>															
2009	2,7	11,0	11,6	1,2	2,9	-3,4	-0,5	1,8	-0,8	1,0	-1,5	2,6	-0,8	-0,6	-2,3
2010	1,5	4,5	11,7	0,9	-0,4	-1,3	-0,6	0,1	-0,1	0,8	-1,3	1,3	-0,8	-1,2	-3,2
2011	1,6	4,6	9,8	0,6	1,4	-1,9	-0,3	0,6	-0,7	0,4	-0,7	1,5	-0,2	-0,8	-2,0
2012	1,0	2,7	8,4	0,5	2,1	-3,9	-0,6	-0,5	-1,0	0,1	-1,3	1,5	-1,0	-1,3	-2,2
2013	-0,1	-4,3	7,1	0,5	2,3	-3,5	-0,5	-0,2	-1,0	-0,3	-1,5	0,6	-1,2	-1,1	-2,5
2014	2,1	10,7	8,2	0,9	3,0	-2,1	-0,7	0,3	-0,4	0,2	-1,5	1,2	-0,9	-0,9	-2,5
<b>Živě narození mimo manželství (%)</b>															
2009	38,8	33,7	34,5	38,0	40,9	55,1	53,6	44,6	38,8	35,7	32,1	33,8	39,5	30,5	44,2
2010	40,3	35,3	36,9	40,4	41,7	58,5	54,4	45,5	40,8	38,1	33,7	35,8	39,9	31,9	44,2
2011	41,8	36,6	38,0	42,5	43,8	58,3	56,1	47,4	42,4	39,8	35,7	36,7	43,0	32,8	46,5
2012	43,4	37,4	40,5	43,7	45,9	58,7	58,0	48,4	43,8	41,6	37,7	38,4	45,1	35,6	47,7
2013	45,0	38,7	42,2	45,7	46,4	60,7	59,3	49,8	47,1	44,3	38,9	39,6	45,7	37,4	49,8
2014	46,7	40,6	44,3	48,4	49,1	61,6	61,1	52,0	47,9	45,3	41,3	41,4	47,8	39,1	50,4
<b>Index stáří (65 a více let / 0–14 let) (%)</b>															
2009	107,0	129,5	95,4	105,5	112,3	96,3	90,0	96,0	111,7	106,2	107,5	114,2	109,4	113,6	104,3
2010	107,8	127,6	94,8	106,8	113,4	98,1	91,2	97,1	113,4	107,1	109,6	114,8	110,3	115,7	105,8
2011 <sup>1)</sup>	110,4	129,7	95,9	109,8	116,6	103,4	96,0	100,7	116,5	110,0	112,6	116,1	112,9	117,8	108,6
2012	113,3	129,2	97,4	113,2	119,2	108,7	100,8	105,2	120,5	113,1	116,2	118,4	116,5	121,1	112,5
2013	115,7	128,3	98,8	116,0	121,8	113,4	105,1	109,1	123,6	116,1	119,6	120,2	119,5	123,6	116,0
2014	117,4	125,8	99,6	118,4	123,8	117,5	108,5	112,5	126,4	118,3	122,1	121,2	122,1	126,3	118,9
<b>Naděje dožití mužů při narození (roky) - dvouleté průměry</b>															
2009	74,1	76,2	74,0	74,5	74,5	72,7	72,0	73,9	75,1	74,7	74,8	74,5	73,9	73,4	72,4
2010	74,3	76,3	74,3	74,8	74,9	72,7	72,3	74,4	75,2	74,8	75,1	74,7	74,0	73,5	72,6
2011	74,5	76,5	74,6	75,0	75,1	73,2	72,8	74,8	75,5	74,8	75,5	75,1	74,1	73,7	72,7
2012	74,8	77,0	74,9	75,1	75,2	74,0	73,0	75,3	75,6	74,9	75,6	75,2	74,3	74,4	73,3
2013	75,1	77,3	75,2	75,4	75,5	74,1	73,0	75,1	75,9	75,3	75,9	75,4	74,4	74,8	73,8
2014	75,5	77,5	75,7	75,8	76,0	74,1	73,6	75,1	76,2	76,1	76,2	76,0	74,9	75,1	74,1
<b>Naděje dožití žen při narození (roky) - dvouleté průměry</b>															
2009	80,1	80,8	79,9	80,1	80,2	79,1	78,5	80,1	80,6	80,5	81,0	80,8	80,0	80,5	79,4
2010	80,4	81,2	80,2	80,4	80,1	79,3	78,6	80,1	80,8	80,5	81,1	81,1	80,3	80,9	79,7
2011	80,7	81,7	80,6	80,8	80,4	79,5	78,7	80,8	81,3	80,3	81,3	81,5	80,7	81,3	79,9
2012	80,8	81,8	80,6	81,0	80,8	79,7	79,0	80,8	81,5	80,7	81,2	81,7	81,0	81,4	79,7
2013	81,0	82,1	80,9	80,9	80,9	80,0	79,0	80,9	81,6	81,1	81,7	81,9	81,1	81,6	80,0
2014	81,4	82,5	81,3	81,2	81,3	80,3	79,3	81,5	81,8	81,6	82,4	82,0	81,9	81,5	80,6
<b>Podíl cizinců (bez azylantů) na obyvatelstvu (%)</b>															
2009	4,1	11,9	4,7	2,4	4,8	6,4	3,8	3,9	2,7	2,3	1,7	3,2	1,5	1,4	1,9
2010	4,0	11,8	4,6	2,4	4,4	6,4	3,7	3,8	2,7	2,3	1,6	3,1	1,5	1,4	1,8
2011	4,1	12,9	4,5	2,3	4,2	6,4	3,7	3,8	2,5	2,2	1,5	3,1	1,5	1,4	1,9
2012	4,1	13,1	4,4	2,3	4,2	6,1	3,7	3,8	2,4	2,2	1,5	3,1	1,5	1,4	1,9
2013	4,2	13,0	4,5	2,4	4,4	6,3	3,9	3,9	2,4	2,2	1,5	3,3	1,6	1,4	1,9
2014 <sup>2)</sup>	4,3	13,3	4,6	2,4	4,5	6,3	3,9	3,9	2,4	2,3	1,5	3,3	1,6	1,4	2,0

<sup>1)</sup> promítnuty výsledky Sčítání lidu, domů a bytů, které se uskutečnilo k 26. 3. 2011

<sup>2)</sup> předběžné údaje převzaté z internetových stránek ministerstva vnitra  
 Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Libereckého kraje v roce 2014




**Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj**

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Píseňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olomoucký	Zlínský	Moravsko-slezský
<b>Míra zaměstnanosti (%)</b>															
2009	54,8	60,7	57,0	56,3	55,8	54,5	51,5	52,8	53,5	54,1	54,6	53,5	53,0	53,0	52,0
2010	54,2	59,9	56,6	55,0	55,6	55,0	51,1	53,9	53,5	53,3	54,1	53,7	50,6	52,0	50,9
2011	54,4	59,2	56,9	55,4	56,3	54,8	51,9	53,3	53,3	54,3	53,5	53,4	51,7	53,0	51,4
2012	54,5	60,0	57,6	54,5	56,6	53,7	50,7	52,2	53,7	54,0	53,2	53,9	52,9	53,3	51,8
2013	55,2	60,2	57,6	54,6	57,3	55,0	52,2	52,9	53,7	55,0	54,3	55,8	51,2	55,0	52,1
2014	55,7	60,6	57,9	55,6	57,2	55,2	52,7	54,2	54,6	56,3	55,0	55,9	52,2	54,7	52,8
<b>Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. (%)<sup>1)</sup> (MPSV)</b>															
2009	7,1	3,2	5,5	5,9	6,5	8,7	9,9	8,3	6,0	7,3	7,7	8,1	8,9	8,0	8,9
2010	7,4	3,6	6,1	6,4	6,6	8,9	10,2	8,1	6,3	7,5	8,1	8,5	9,1	7,9	9,0
2011	6,8	3,6	5,6	5,8	5,7	8,0	9,8	7,3	5,7	6,5	7,2	7,6	8,3	7,0	8,3
2012	7,4	4,2	6,1	6,4	5,9	8,5	10,5	7,7	6,5	7,0	7,6	8,1	8,9	7,8	9,2
2013	8,2	5,1	6,9	7,1	6,4	9,3	11,5	8,5	7,3	7,4	8,1	8,9	9,8	8,3	10,5
2014	7,5	5,0	6,4	6,2	5,7	8,2	10,7	7,7	6,4	6,2	7,4	8,2	8,8	7,4	9,8
<b>Podíl dlouhodobě nezaměstnaných k 31. 12. (%)<sup>2)</sup> (MPSV)</b>															
2009	1,7	0,4	1,0	1,0	1,3	2,4	3,2	1,9	0,9	1,5	1,7	2,0	1,8	1,8	2,7
2010	2,4	0,8	1,7	1,5	1,9	3,3	4,1	2,8	1,5	2,2	2,5	2,8	3,1	2,8	3,6
2011	2,5	0,9	1,9	1,7	1,9	3,3	4,3	2,8	1,6	2,2	2,6	2,9	3,3	2,7	3,7
2012	2,7	1,1	2,1	1,8	1,9	3,3	4,6	2,9	1,9	2,2	2,6	3,0	3,5	2,7	3,8
2013	3,3	1,8	2,6	2,3	2,4	4,0	5,5	3,5	2,5	2,7	3,1	3,7	4,1	3,3	4,9
2014	3,4	2,0	2,7	2,2	2,2	4,1	5,6	3,4	2,5	2,4	3,1	3,7	4,1	3,0	5,1
<b>Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (tis. Kč)</b>															
2009	195,8	256,7	212,9	190,8	195,0	175,5	175,2	181,4	191,5	183,1	186,3	189,2	179,1	181,1	177,8
2010	196,6	264,9	216,1	185,8	194,9	173,8	174,0	185,1	189,7	180,7	185,0	193,3	174,6	178,8	176,4
2011	197,1	262,1	214,9	187,6	196,7	176,3	175,8	182,5	188,7	183,1	188,5	191,1	178,1	182,2	178,6
2012	198,9	260,5	218,5	188,2	201,4	174,7	173,6	183,7	192,6	188,6	189,2	195,6	180,7	185,1	179,5
2013	195,9	257,7	210,8	183,7	200,5	174,9	170,9	180,8	190,1	184,5	190,4	196,0	175,4	181,9	175,6
2014	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<b>Medián mezd (Kč)<sup>3)</sup> (MPSV, MF)</b>															
2009	22 229	28 386	23 158	19 984	22 191	19 875	21 487	21 855	20 670	20 828	20 435	21 621	21 296	20 017	21 144
2010	22 608	28 392	23 386	20 479	22 634	20 110	21 860	22 289	21 174	20 721	21 059	22 139	21 423	20 666	21 883
2011	21 782	27 162	22 447	20 303	21 554	19 183	20 533	21 017	20 266	20 527	20 378	21 127	20 717	20 153	21 383
2012	22 262	27 454	22 904	21 104	22 192	19 837	21 176	21 436	21 178	20 946	20 869	21 732	21 011	20 403	21 987
2013	22 493	27 685	23 128	21 306	22 476	20 240	21 417	21 711	21 372	21 160	21 243	21 924	21 276	20 775	22 110
2014	23 078	28 254	23 979	21 665	23 266	20 505	21 772	22 476	21 885	21 796	22 027	22 546	21 919	21 542	22 633
<b>Průměrná výše starobního důchodu (bez souběhu s vdovským a vdoveckým) (ČSSZ)</b>															
2009	10 045	10 730	10 101	9 942	10 009	9 855	9 968	9 984	9 932	9 835	9 771	9 941	9 766	9 833	10 084
2010	10 123	10 817	10 184	10 014	10 075	9 925	10 047	10 056	10 003	9 909	9 847	10 003	9 829	9 900	10 194
2011	10 552	11 266	10 629	10 449	10 507	10 330	10 466	10 482	10 438	10 333	10 279	10 430	10 245	10 323	10 619
2012	10 778	11 520	10 868	10 669	10 727	10 536	10 687	10 701	10 661	10 553	10 498	10 649	10 457	10 546	10 845
2013	10 970	11 726	11 074	10 861	10 920	10 707	10 871	10 893	10 848	10 740	10 689	10 832	10 636	10 739	11 035
2014	11 075	11 837	11 194	10 974	11 025	10 799	10 969	10 997	10 949	10 848	10 798	10 937	10 736	10 843	11 135
<b>Podíl příjemců předčasného starobního důchodu (bez souběhu) na počtu příjemců plného starobního důchodu (%)<sup>4)</sup> (ČSSZ)</b>															
2009 <sup>5)</sup>	23,1	12,8	20,1	23,7	27,4	25,0	26,7	21,0	23,0	27,4	30,2	21,8	24,9	23,9	27,4
2010	23,2	12,5	20,1	24,0	27,4	25,1	26,7	21,5	23,3	27,8	30,4	21,9	25,5	24,3	27,2
2011	26,0	13,8	22,8	27,2	30,1	28,4	29,5	24,7	26,5	31,2	33,4	24,7	29,1	27,6	30,1
2012	27,0	14,3	23,6	28,4	31,0	29,2	30,2	25,6	27,6	32,3	34,6	25,6	30,3	28,7	31,2
2013	27,8	14,6	24,2	29,3	31,7	30,1	30,9	26,4	28,6	33,2	35,6	26,4	31,3	29,7	32,1
2014	28,5	14,9	24,8	30,1	32,2	30,7	31,5	27,2	29,6	34,2	36,5	27,0	32,3	30,6	33,0

<sup>1)</sup> podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let na počtu obyvatel ve věku 15-64 let

<sup>2)</sup> podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15-64 let, jmenovatel v letech 2009–2012

<sup>3)</sup> od roku 2011 jsou zahrnuti dříve nesledovaní zaměstnanci podniků s 1-9 zaměstnanci, zaměstnanci neziskových institucí a podnikatelů-fyzických osob

<sup>4)</sup> předčasným důchodem se rozumí přiznání starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; stav v prosinci

**Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj**

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Píseňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Parubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
<b>Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele (tis. Kč)</b>															
2009	373,8	805,7	338,7	319,5	338,5	274,3	306,6	281,0	323,4	303,4	302,2	350,5	279,2	316,0	303,4
2010	375,9	811,8	333,7	317,1	346,5	269,2	298,6	287,1	327,4	308,8	300,5	353,2	285,6	313,1	311,6
2011	383,2	809,7	346,5	318,7	350,5	273,1	304,5	292,5	328,7	322,1	316,6	358,7	296,9	320,9	329,0
2012	385,2	804,0	346,9	328,0	345,8	271,9	302,1	301,7	332,6	309,0	323,3	369,1	300,6	323,9	332,7
2013	388,8	816,4	345,2	330,8	359,6	277,3	298,0	303,2	338,5	312,9	327,2	381,0	299,4	329,4	326,0
2014	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<b>Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele (tis. Kč)</b>															
2009	101,4	236,7	95,3	81,2	100,1	65,9	80,8	68,2	69,6	69,9	72,3	100,6	90,1	68,3	79,0
2010	101,4	222,7	92,8	89,0	87,5	79,1	98,6	66,6	66,1	82,8	70,5	100,5	82,7	74,2	79,8
2011	101,8	224,1	102,9	80,3	86,3	79,0	95,0	71,7	61,3	76,4	72,6	100,7	76,4	75,8	84,9
2012	100,4	216,0	103,4	82,2	81,4	81,7	89,6	79,0	59,4	77,5	76,5	100,8	73,2	73,7	82,5
2013	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2014	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<b>Zemědělská produkce na 1 ha obhospodařované půdy (tis. Kč)</b>															
2009	27,7	30,9	24,4	24,7	13,4	24,3	18,7	31,3	30,9	29,3	33,4	27,1	26,9	25,0	
2010	29,2	33,4	26,6	26,6	16,2	24,4	18,8	32,7	31,6	31,3	34,1	29,1	27,4	25,7	
2011	33,8	38,9	29,2	30,5	17,7	27,7	21,6	36,0	38,7	36,5	42,0	33,6	32,4	29,0	
2012	34,7	40,7	31,5	31,7	17,8	28,6	22,5	37,5	41,1	38,2	37,3	33,7	34,3	30,3	
2013 <sup>1)</sup>	36,4	42,3	31,5	32,7	17,9	30,8	23,9	38,7	43,0	40,1	42,9	35,6	36,6	31,0	
2014	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
<b>Průměrný evidenční počet zaměstnanců ve velkých průmyslových podnicích<sup>2)</sup> (tis. fyzických osob)</b>															
2009	782,8	76,3	94,0	45,7	51,5	20,6	56,0	41,4	39,2	42,6	44,4	69,1	44,3	47,0	110,6
2010	749,7	73,9	90,9	41,5	50,5	20,7	52,5	40,1	37,1	41,8	44,1	63,2	40,6	44,4	108,6
2011	775,2	80,1	86,4	43,6	53,0	20,3	52,9	40,2	40,4	43,2	47,1	70,0	41,2	46,3	110,4
2012	776,0	82,2	88,5	44,3	54,0	19,6	52,2	40,4	39,8	43,1	46,4	67,7	40,0	46,3	111,5
2013	767,8	77,9	89,5	45,5	55,3	19,5	49,5	40,4	43,0	43,1	47,0	65,3	39,1	46,3	106,3
2014	782,7	78,9	92,1	45,6	57,6	19,5	50,4	41,7	43,9	44,8	47,3	67,1	40,9	48,2	104,7
<b>Stavební práce podle místa stavby na 1 obyvatele (tis. Kč)</b>															
2009	29,3	53,5	27,0	31,0	25,1	37,7	31,3	20,5	22,9	21,6	22,0	28,8	21,1	20,9	25,7
2010	25,7	46,2	19,6	27,3	23,1	36,2	27,4	19,6	17,6	17,9	17,2	26,5	19,9	20,7	24,9
2011	24,3	43,9	18,1	35,4	22,1	24,4	27,2	18,8	15,1	16,2	19,6	22,1	16,8	16,9	25,0
2012	22,7	40,6	18,0	33,1	19,4	18,7	19,2	17,3	18,6	15,9	19,2	22,9	20,0	16,0	21,3
2013	20,9	38,0	15,5	30,4	17,5	16,7	20,3	15,3	14,0	14,5	17,4	22,0	18,7	15,8	19,0
2014	22,6	41,4	16,5	32,8	22,3	23,2	17,5	14,2	17,1	20,9	23,3	23,7	16,3	16,8	19,3
<b>Dokončené byty na 1 000 obyvatel</b>															
2009	3,7	6,0	6,0	3,4	3,6	1,7	1,3	3,4	2,7	3,1	2,7	4,3	3,2	3,2	2,4
2010	3,5	4,9	5,9	3,4	3,3	2,8	1,3	2,9	3,3	3,2	3,4	3,9	2,6	2,4	2,3
2011	2,7	2,8	5,0	3,2	2,5	2,1	1,5	2,2	2,4	2,5	2,6	3,1	2,0	1,8	2,0
2012	2,8	3,2	4,6	3,1	2,5	1,8	1,5	2,9	2,5	2,5	2,5	3,2	2,3	1,9	2,2
2013	2,4	3,1	4,1	2,1	2,5	1,4	1,1	1,8	1,9	2,0	2,3	3,0	1,9	1,4	2,0
2014	2,3	3,9	3,2	2,0	2,4	1,1	0,9	1,6	1,9	1,9	2,0	2,8	2,2	1,4	1,6
<b>Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních<sup>3)</sup> (tis.)</b>															
2009	11 986	4 347	645	917	479	666	336	653	810	321	359	1 041	377	448	586
2010	12 212	4 743	631	893	484	670	290	633	804	317	336	1 042	378	463	527
2011	12 899	5 051	695	916	496	710	337	633	826	324	358	1 115	397	469	572
2012	15 099	5 726	853	1 107	595	809	417	754	969	366	439	1 318	475	572	699
2013	15 408	5 900	820	1 139	559	787	427	753	965	369	448	1 427	512	603	698
2014	15 587	6 096	800	1 176	569	777	432	700	937	360	448	1 500	488	603	703

<sup>1)</sup> semidefinitivní údaje

<sup>2)</sup> podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem na území kraje

<sup>3)</sup> na základě výsledku projektu MMR "Zkvalitnění informací o vybraných sektorech cestovního ruchu" došlo k revizi dat o kapacitách a návštěvnosti; údaje před rokem 2012 nejsou srovnatelné



**Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – vývoj životního prostředí**

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Parubický	Kraj Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
<b>Měrné emise oxidu siřičitého REZZO 1–4 (t/km<sup>2</sup>)</b>															
2009	2,1	3,0	1,8	0,9	1,3	2,7	11,6	0,7	1,1	2,5	0,3	0,5	0,8	1,2	3,9
2010	2,0	2,7	2,0	0,9	0,9	2,8	10,8	0,6	1,2	2,7	0,3	0,4	0,7	1,1	4,0
2011	2,0	1,0	2,0	0,8	0,9	2,6	11,5	0,4	1,1	2,7	0,3	0,4	0,7	1,1	4,0
2012	2,0	0,8	1,9	0,8	0,9	2,8	10,6	0,5	1,1	2,6	0,4	0,3	0,7	1,2	3,8
2013	1,7	0,8	1,9	0,8	0,9	2,9	7,8	0,5	1,0	2,6	0,3	0,2	0,7	1,2	3,6
2014	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<b>Měrné emise oxidů dusíku REZZO 1–4 (t/km<sup>2</sup>)</b>															
2009	2,9	19,2	3,0	1,2	1,3	3,1	11,5	1,2	1,6	3,3	1,5	2,2	1,8	1,8	4,8
2010	2,8	17,2	2,9	1,1	1,3	3,0	10,6	1,1	1,4	3,4	1,4	2,0	1,7	1,7	5,1
2011	2,6	15,1	2,7	1,1	1,2	2,6	9,8	1,1	1,4	3,2	1,4	1,9	1,7	1,6	4,7
2012	2,5	13,8	2,6	1,0	1,2	2,5	8,5	1,0	1,3	3,1	1,3	1,8	1,6	1,6	4,4
2013	2,3	13,4	2,4	1,0	1,2	2,2	7,2	1,0	1,4	3,0	1,3	1,7	1,6	1,5	4,5
2014	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<b>Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele (kg)</b>															
2009	315	302	364	283	311	311	335	284	280	283	340	297	333	318	325
2010	317	297	416	342	239	301	307	282	267	.	302	296	307	298	335
2011	320	307	517	310	240	311	320	287	277	273	311	279	300	291	293
2012	308	304	375	311	243	285	318	276	274	294	326	277	318	300	318
2013	307	303	372	315	231	289	327	265	275	299	318	288	308	297	317
2014	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<b>Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu (%)</b>															
2009	13,9	15,8	11,4	16,3	16,9	11,8	10,3	13,4	19,2	14,4	16,3	11,3	12,5	16,6	14,2
2010	15,9	16,0	11,6	17,5	18,6	14,2	13,5	13,3	18,4	.	16,7	12,5	14,3	16,5	15,8
2011	14,4	15,6	9,5	18,5	20,5	11,5	13,1	16,8	19,2	15,6	16,6	12,9	14,0	18,3	14,6
2012	13,9	16,3	10,7	14,4	18,3	12,8	11,5	13,5	17,1	13,5	16,2	12,3	13,5	17,2	13,4
2013	13,9	16,8	10,9	14,0	17,8	13,1	10,7	14,6	17,1	14,1	16,9	10,9	12,0	17,4	14,9
2014	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<b>Podíl recyklovaného odpadu (vč. regenerace) z celkového nakládání s odpady (%)</b>															
2009	19,0	15,0	9,8	29,1	19,1	4,4	10,0	3,7	12,1	17,5	7,6	22,8	16,6	16,0	40,1
2010	17,6	10,0	13,0	21,9	17,1	9,1	9,7	4,3	12,0	7,9	6,2	25,3	19,4	12,2	32,7
2011	18,6	10,1	9,5	29,5	28,8	4,3	12,7	6,9	11,2	12,4	9,0	26,4	21,4	12,0	36,1
2012	20,4	12,2	13,0	26,0	26,4	38,5	13,9	7,8	10,3	13,5	11,5	25,7	17,8	14,3	39,2
2013	21,1	10,6	12,6	27,2	14,8	10,3	19,4	9,2	11,6	12,9	13,7	23,5	34,4	14,1	43,2
2014	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<b>Specifické denní množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele (l)</b>															
2009	92,5	114,1	88,5	86,8	93,1	90,7	85,0	89,9	87,7	84,3	82,4	94,1	87,2	79,6	98,3
2010	89,5	104,4	90,0	86,4	90,6	88,5	83,2	87,0	86,7	81,8	80,1	90,1	84,3	79,0	94,3
2011	88,6	105,2	89,3	85,7	83,4	84,3	81,7	86,5	82,7	80,9	79,8	91,3	83,7	78,5	94,4
2012	87,9	106,3	88,6	86,6	81,6	82,9	79,3	84,0	81,8	79,5	79,7	92,6	83,5	76,8	91,5
2013	87,2	111,4	85,5	86,2	80,5	81,8	79,0	82,0	78,1	77,1	79,0	91,2	81,7	76,2	90,7
2014	87,3	106,0	82,9	84,7	87,3	83,0	90,3	86,9	77,6	75,7	77,7	91,5	82,5	75,7	88,9
<b>Požívané investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele (Kč)</b>															
2009	2 239	1 371	1 999	2 994	5 453	1 132	1 814	3 826	1 891	2 101	1 152	2 860	1 002	2 348	2 160
2010	2 153	2 177	2 246	2 403	1 994	1 391	2 555	2 089	1 386	2 235	1 511	2 709	1 371	2 357	2 288
2011	2 364	1 598	1 965	2 330	2 678	2 255	3 009	3 445	1 959	2 283	2 518	1 607	1 423	2 207	4 056
2012	2 438	1 468	2 786	1 920	2 245	1 662	2 664	2 973	2 681	2 947	2 649	2 594	2 428	2 007	2 911
2013	2 576	1 549	2 687	2 303	2 322	1 558	4 198	2 173	2 536	3 363	2 687	2 174	1 902	2 080	3 676
2014	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

**Tab. 2.1 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj - demografický vývoj**

	Měřicí jednotka	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Obyvatelstvo k 31. 12. <sup>1)</sup>	osoby	439 027	439 942	438 600	438 594	438 609	438 851
v tom:							
muži		215 000	215 468	214 983	215 119	215 178	215 413
ženy		224 027	224 474	223 617	223 475	223 431	223 438
z toho podíl cizinců (bez azylantů)	%	3,9	3,8	3,8	3,8	3,9	
Sňatky	počet	2 094	1 928	1 954	1 929	1 877	1 849
Rozvody	počet	1 401	1 351	1 296	1 142	1 311	1 236
Rozvody na 100 sňatků	počet	66,9	70,1	66,3	59,2	69,8	66,8
Živě narození	osoby	5 206	5 120	4 654	4 592	4 535	4 435
z toho mimo manželství	%	44,6	45,5	47,4	48,4	49,8	52,0
Úhrnná plodnost <sup>2)</sup>		1,580	1,578	1,478	1,495	1,507	1,510
Potraty	počet	1 995	1 942	1 962	1 939	1 843	1 928
z toho umělá přerušeni těhotenství		1 561	1 513	1 215	1 179	1 126	1 165
Potraty na 100 narozených	počet	38,2	37,9	42,1	42,1	40,5	43,17
Zemřelí celkem	osoby	4 313	4 251	4 228	4 386	4 423	4 346
z toho podle příčin smrti:							
nemoci oběhové soustavy		2 213	2 107	2 117	2 211	2 110	2 044
novotvary		1 160	1 182	1 124	1 164	1 155	1 122
Přirozený přírůstek	osoby	893	869	426	206	112	89
Přistěhovalí celkem	osoby	5 069	4 396	3 946	3 950	4 236	4 550
z toho z ciziny		1 354	820	620	799	863	1 047
Vystěhovalí celkem	osoby	4 260	4 350	3 692	4 162	4 333	4 397
z toho do ciziny		385	643	183	616	725	584
Přírůstek stěhováním celkem	osoby	809	46	254	-212	-97	153
z toho s cizinou		969	177	437	183	138	463
Celkový přírůstek	osoby	1 702	915	680	-6	15	242
Na 1 000 obyvatel středního stavu:							
živě narození	‰	11,9	11,7	10,6	10,5	10,3	10,1
zemřelí	‰	9,8	9,7	9,7	10,0	10,1	9,9
přirozený přírůstek	‰	2,0	2,0	1,0	0,5	0,3	0,2
přistěhovalí	‰	11,6	10,0	9,0	9,0	9,7	10,4
vystěhovalí	‰	9,7	9,9	8,4	9,5	9,9	10,0
přírůstek stěhováním	‰	1,8	0,1	0,6	-0,5	-0,2	0,3
celkový přírůstek	‰	3,9	2,1	1,6	-0,0	0,0	0,6
Mrtvorozenost	‰	2,9	1,9	1,7	3,7	3,3	7,0
Kojenecká úmrtnost	‰	2,9	1,6	3,4	2,8	4,4	2,5
Novorozenecká úmrtnost	‰	2,5	1,0	1,7	1,7	2,0	1,6
Obyvatelstvo k 31. 12. ve věku <sup>1)</sup> :							
0–14 let	osoby	65 264	66 347	67 139	67 715	68 196	68 701
%		14,9	15,1	15,3	15,4	15,5	15,7
15–64 let	osoby	311 091	309 203	303 874	299 670	296 026	292 832
%		70,9	70,3	69,3	68,3	67,5	66,7
65 a více let	osoby	62 672	64 392	67 587	71 209	74 387	77 318
%		14,3	14,6	15,4	16,2	17,0	17,6
Průměrný věk k 31. 12. <sup>1)</sup>	roky	40,1	40,3	40,6	40,9	41,1	41,4
v tom:							
muži		38,7	38,9	39,2	39,4	39,7	39,9
ženy		41,6	41,8	42,0	42,3	42,5	42,8
Index stáří (65 a více let / 0–14 let) <sup>1)</sup>	%	96,0	97,1	100,7	105,2	109,1	112,5
Index ekonomického zatížení (0–14 let + 65 a více let / 15–64 let) <sup>1)</sup>	%	41,1	42,3	44,3	46,4	48,2	49,9
Naděje dožití při narození (dvouleté průměry) <sup>1)</sup>							
muži	roky	73,90	74,37	74,77	75,26	75,06	75,09
ženy	roky	80,13	80,14	80,77	80,79	80,95	81,47
Naděje dožití ve věku 60 let (dvouleté průměry) <sup>1)</sup>							
muži	roky	73,90	74,37	74,77	75,26	75,06	75,09
ženy	roky	80,13	80,14	80,77	80,79	80,95	81,47

<sup>1)</sup> v roce 2011 promítnuty výsledky Sčítání lidu, domů a bytů, které se uskutečnilo k 26. 3. 2011

<sup>2)</sup> počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15–49 let) neměnné



**Tab. 2.2 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj - sociální vývoj**

	Měřicí jednotka	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<b>VYBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL (VŠPS)<sup>1)</sup></b>							
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let							
z toho podle dosaženého vzdělání:	tis. osob	373,5	373,7	373,4	371,3	370,6	370,2
základní a bez vzdělání	%	19,0	17,1	17,7	18,9	17,5	16,5
střední bez maturity	%	41,9	40,1	40,4	39,2	38,4	37,7
střední s maturitou	%	30,1	32,4	29,8	29,7	29,4	31,8
vysokoškolské <sup>2)</sup>	%	8,9	10,3	12,0	12,1	14,7	13,9
Pracovní síla	tis. osob	214,0	216,6	214,7	213,8	213,7	214,8
v tom:							
zaměstnaní v NH		197,3	201,5	199,1	193,8	196,0	200,8
z toho ženy		83,5	83,5	83,4	82,7	84,8	84,6
nezaměstnaní		16,8	15,1	15,6	20,0	17,7	14,0
z toho ženy		7,8	8,2	7,7	9,6	9,5	8,5
Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo	tis. osob	159,5	157,1	158,7	157,5	156,9	155,4
z toho:							
studující (vč. učňů)		32,9	34,1	33,8	27,1	.	.
důchodci (starobní a invalidní)		97,4	94,8	95,4	101,0	.	.
Zaměstnaní v NH podle sektorů:							
zemědělství	%	1,9	2,0	2,1	2,4	1,4	1,4
průmysl a stavebnictví	%	48,5	47,7	49,3	46,5	47,7	47,6
služby	%	49,6	50,2	48,6	51,1	50,9	51,0
Zaměstnaní v NH podle postavení							
v zaměstnání:							
zaměstnanci <sup>3)</sup>	%	82,7	81,9	80,0	81,3	83,3	82,2
zaměstnavatelé	%	3,2	3,4	3,3	2,4	1,9	2,6
pracující na vlastní účet	%	13,4	14,0	15,3	15,6	13,7	14,5
Míra ekonomické aktivity	%	57,3	58,0	57,5	57,6	57,7	58,0
v tom:							
muži		67,6	68,8	68,2	67,3	66,3	67,6
ženy		47,5	47,7	47,4	48,4	49,5	48,9
Míra zaměstnanosti	%	52,8	53,9	53,3	52,2	52,9	54,2
v tom:							
muži		62,7	65,0	63,8	61,5	61,7	64,5
ženy		43,5	43,4	43,4	43,3	44,5	44,5
Obecná míra nezaměstnanosti	%	7,8	7,0	7,2	9,3	8,3	6,5
v tom:							
muži		7,3	5,5	6,4	8,5	6,9	4,5
ženy		8,5	8,9	8,4	10,4	10,0	9,1
<b>NEZAMĚSTNANOST k 31. 12. (MPSV)</b>							
Uchazeči o zaměstnání evidovaní úřady práce	osoby	26 273	25 653	23 286	24 185	25 909	23 496
z toho:							
ženy		13 043	12 867	12 009	12 346	13 286	12 317
absolventi škol a mladiství		1 560	1 390	1 456	1 788	1 674	1 245
osoby se zdravotním postižením		3 180	3 138	2 937	2 870	2 927	2 746
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti		8 820	7 585	5 685	4 492	4 979	4 888
dosažitelní		25 787	24 913	22 323	23 330	25 097	22 620
v tom podle věku:							
15–24 let		4 815	4 270	4 395	4 530	4 384	3 721
25–34 let		5 974	5 734	5 145	5 265	5 748	4 959
35–44 let		5 638	5 830	5 378	5 578	6 212	5 831
45–54 let		5 801	5 630	5 130	5 150	5 390	5 005
55 a více let		4 045	4 189	3 238	3 662	4 175	3 980
průměrný věk	roky	39,3	39,8	38,9	38,5	39,3	40,3
v tom podle dosaženého vzdělání:							
základní a bez vzdělání	osoby	7 359	6 959	6 627	7 012	7 526	7 056
střední bez maturity	osoby	12 059	11 849	10 412	10 693	11 141	9 995
střední s maturitou	osoby	5 743	5 701	5 315	5 398	6 052	5 329
vysokoškolské	osoby	1 112	1 144	932	1 082	1 190	1 116

**Tab. 2.2 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj - sociální vývoj**

pokračování

	Měřicí jednotka	2009	2010	2011	2012	2013	2014
z toho podle klasifikace zaměstnání:							
nemanuální pracovníci	osoby						
vysoce kvalifikovaní (třídy 1–3)		3 986	3 936	2 985	1 967	2 978	2 703
s nižší kvalifikací (třídy 4 a 5)		6 717	6 777	6 869	6 429	8 183	7 262
manuální pracovníci	osoby						
kvalifikovaní (třídy 6–8)		8 701	8 118	6 760	6 485	8 357	6 713
nekvalifikovaní (třída 9)		6 364	6 158	6 067	4 930	6 145	6 266
z toho podle délky evidence:							
do 3 měsíců	osoby	7 616	8 221	6 505	6 431	6 273	5 827
3–6 měsíců	osoby	5 761	4 409	4 376	4 446	4 362	3 751
6–12 měsíců	osoby	6 904	4 432	3 922	4 560	4 815	3 817
od 1 roku do 2 let	osoby	3 319	4 886	3 755	3 809	4 635	3 869
více než 2 roky	osoby	2 673	3 705	4 728	4 939	5 824	6 232
Průměrná měsíční podpora v nezaměstnanosti	Kč	5 624	5 786	5 448	6 002	6 200	5 884
Podíl nezaměstnaných osob <sup>4)</sup>	%	8,29	8,06	7,34	7,75	8,5	7,7
v tom:							
muži		8,33	8,00	7,07	7,55	8,2	7,3
ženy		8,24	8,11	7,62	7,97	8,7	8,1
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob <sup>5)</sup>	%	1,9	2,8	2,8	2,9	3,5	3,4
Volná pracovní místa	počet	1 201	1 417	1 780	1 831	2 549	3 596
Uchazeči na 1 volné pracovní místo	počet	21,9	18,1	13,1	13,2	10,2	6,5
<b>ZAMĚSTNANOST CIZINCŮ</b>							
Zaměstnaní cizinci k 31. 12.	osoby	11 492	11 601	11 587	.	.	.
z toho ze zemí mimo EU		5 206	5 731	6 166	.	.	.
v tom podle postavení na trhu práce:							
evidovaní na úřadech práce	osoby	7 985	7 889	8 159	.	.	.
z toho ženy		3 442	3 514	3 621	.	.	.
s platným živnostenským oprávněním	osoby	3 507	3 712	3 428	3 074	.	.
z toho ženy		976	996	1 002	913	.	.
<b>ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ</b>							
celkem	mil. Kč	79 486	81 329	79 972	80 548	79 256	.
na 1 obyvatele	Kč	181 376	185 056	182 529	183 651	180 755	.
průměr ČR = 100	%	92,6	94,1	92,6	92,3	92,3	.
<b>VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ MEZD<sup>6)</sup></b>							
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	25 332	25 089	23 240	23 634	23 972	24 767
v tom:							
muži		28 482	27 832	25 609	26 216	21 220	27 105
ženy		20 999	21 671	20 394	21 042	21 444	21 794
Medián mezd	Kč	21 855	22 289	21 017	21 436	21 711	22 476
v tom:							
muži		23 632	24 241	22 840	23 023	23 223	24 252
ženy		19 423	19 946	19 171	19 747	19 958	20 659
<b>STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA<sup>7)</sup></b>							
Počet vyplacených dávek celkem							
(vč. péstounské péče)	v tis.	700,3	639,9	550,5	526,4	529,4	534,1
z toho příspěvek na dítě		355,5	287,1	268,3	258,1	252,1	245,0
Výdaje na dávky celkem							
(vč. péstounské péče)	mil. Kč	1 829,9	1 857,2	1 626,6	1 584,8	1 641,8	1 667,6
z toho příspěvek na dítě		204,4	174,0	160,9	154,1	150,6	146,5
Výdaje na dávky státní sociální podpory							
(vč. péstounské péče) na 1 obyvatele	Kč	4 176	4 239	3 713	3 613	3 745	3 800,2
<b>DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ (stav v prosinci)</b>							
Příjemci důchodů	počet	116 664	118 567	121 604	121 696	121 879	122 174
z toho ženy		71 374	72 027	73 438	73 121	72 969	73 017
Příjemci starobního důchodu <sup>8)</sup>	počet	63 541	69 036	73 094	73 514	74 067	75 049
z toho ženy		35 687	38 117	40 153	40 072	40 113	40 489
Příjemci předčasného starobního důchodu <sup>9)</sup>	počet	13 365	14 850	18 041	18 841	19 545	20 382
z toho ženy		7 827	8 563	10 137	10 451	10 742	11 154



**Tab. 2.2 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj - sociální vývoj**

dokončení

	Měřicí jednotka	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu	%	21,0	21,5	24,7	25,6	26,4	27,2
v tom:							
muži		19,9	20,3	24,0	25,1	25,9	26,7
ženy		21,9	22,5	25,2	26,1	26,8	27,5
Průměrná měsíční výše důchodu	Kč	9 714	9 791	10 200	10 377	10 538	10 626
v tom:							
muži		10 312	10 401	10 835	11 024	11 201	11 302
ženy		9 335	9 397	9 783	9 946	10 094	10 171
Průměrná měsíční výše starobního důchodu <sup>7)</sup>	Kč	9 984	10 056	10 482	10 701	10 893	10 997
v tom:							
muži		11 017	11 077	11 538	11 775	11 978	12 088
ženy		9 179	9 227	9 616	9 804	9 975	10 066
Podíl průměrné výše starobního důchodu <sup>7)</sup> na mzdovém mediánu	%	45,7	45,1	49,9	49,9	49,7	48,9
<b>NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ</b>							
Výdaje na dávky nemocenského pojištění celkem	tis. Kč	1 039 930	836 823	776 979	682 503	712 566	754 064
z toho dávky:							
nemocenské		767 941	579 825	519 545	436 723	459 489	507 974
peněžitá pomoc v mateřství		246 233	241 178	233 006	218 805	218 867	212 448
ošetřovné		25 601	15 681	24 139	26 429	33 842	33 200
<b>ZDRAVOTNICTVÍ</b>							
Lékaři celkem (vč. smluvních)	počet	1 613	1 620	1 648	1 648	1 686	.
z toho lékaři v nestátních zařízeních		1 598	1 612	1 639	1 641	1 678	.
Lékaři na 1 000 obyvatel	počet	3,7	3,7	3,8	3,8	3,8	.
Nemocnice							
lůžka	počet	2 676	2 674	2 613	2 600	2 454	.
hospitalizovaní pacienti	tis. osob	88 876	88 376	87 535	89 859	88 601	.
průměrná ošetřovací doba	dny	7,8	7,8	7,6	7,3	7,5	.
využití lůžek	dny	260,8	257,4	250,6	254,0	268,7	.
<b>ŠKOLSTVÍ</b>							
Děti, žáci a studenti k 30. 9.	počet						
mateřských škol		13 718	14 329	14 866	15 400	15 675	15 745
základních škol		35 427	35 206	35 350	35 628	36 499	37 561
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		19 853	19 049	17 992	16 889	16 192	15 808
vyšších odborných škol (denní studium)		545	494	492	473	429	385
Studenti vysokých škol (občané ČR) k 31. 12.	počet						
s trvalým bydlištěm v kraji		12 412	12 708	12 388	12 040	11 496	10 866
s místem výuky v kraji		9 607	9 452	8 823	8 314	7 878	7 149
z toho v prezenčním studiu	%	73,2	71,6	71,0	71,7	73,4	73,6
Absolventi VŠ (občané ČR) s místem výuky v kraji	počet	1 563	2 018	2 047	2 088	1 823	1 760
<b>KRIMINALITA, NEHODY</b>							
Zjištěné trestné činy	počet	14 692	13 764	13 674	13 003	13 963	12 504
na 1000 obyvatel		34	31	31	30	32	28
Objasněné trestné činy	počet	7 407	6 403	6 559	5 801	6 195	5 999
Usmrcené osoby při dopravních nehodách	počet	25	18	26	25	20	28

<sup>1)</sup> do roku 2010 údaje vážené na data demografické statistiky před promítnutím Sčítání lidu, domů a bytů 2011

<sup>2)</sup> zahrnuje vyšší odborné vzdělání

<sup>3)</sup> zaměstnanci včetně členů produkčních družstev

<sup>4)</sup> podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

<sup>5)</sup> podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

<sup>6)</sup> Zdroj: MPSV ČR (Informační systém o průměrném výděлку) a MF ČR (Informační systém o platu a služebním příjmu); od roku 2011 jsou zahrnuti dříve nesledovaní zaměstnanci podniků s 1–9 zaměstnanci, zaměstnanci neziskových institucí

<sup>7)</sup> data do roku 2012 podle výplatního místa, od roku 2013 podle místa trvalého bydliště příjemce

<sup>8)</sup> bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; od roku 2010 se invalidní důchod vyplácený ke dni dovršení věku 65 let

<sup>9)</sup> předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu (sólo) podle § 30 a § 31 zákona č.



**Tab. 2.3 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj - ekonomický vývoj**

	Měsíční jednotka	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<b>MAKROEKONOMIKA</b>							
Hrubý domácí produkt (HDP)	mil. Kč	123 138	126 195	128 136	132 309	132 939	.
Vývoj HDP ve stálých cenách (předchozí rok = 100)	%	93,5	104,7	102,8	100,9	98,2	.
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele průměr ČR = 100	Kč	280 984	287 144	292 460	301 667	303 186	.
	%	75,2	76,4	76,3	78,3	78,0	.
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného průměr ČR = 100	Kč	636 602	649 198	660 880	703 431	708 120	.
	%	82,9	83,0	82,9	88,0	88,1	.
Hrubá přidaná hodnota (HPH)	mil. Kč	111 563	114 360	115 847	119 118	119 225	.
v tom sektory:							.
primární	%	1,5	1,5	1,9	2,2	2,1	.
sekundární	%	45,2	44,2	44,5	46,1	46,3	.
terciární	%	53,3	54,3	53,6	51,8	51,6	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	29 882	29 276	31 402	34 628	.	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele průměr ČR = 100	Kč	68 187	66 615	71 672	78 952	.	.
	%	67,3	65,7	70,4	78,7	.	.
Zaměstnaní v hlavním pracovním poměru (včetně sebezaměstnaných) podle místa pracoviště <sup>1)</sup>	osoby	193 430	194 386	193 887	188 091	187 735	.
z toho zaměstnanci		163 844	168 194	160 568	159 689	162 480	.
<b>NÁKLADY PRÁCE</b>							
Měsíční náklady práce na 1 zaměstnance	Kč	28 892	29 909	30 815	31 459	31 796	.
z toho:							.
přímé náklady		20 921	21 579	22 292	22 804	23 050	.
sociální požitky		282	348	305	294	273	.
sociální náklady a výdaje		7 526	7 782	8 003	8 167	8 265	.
personální náklady a výdaje		225	277	276	248	272	.
<b>VĚDA A VÝZKUM</b>							
Výdaje na vědu a výzkum celkem	mil. Kč	1 329	1 449	1 861	2 850	2 365	.
z toho:							.
mzdové		606	645	842	987	1 073	.
financované z veřejných zdrojů		461	457	662	568	613	.
Zaměstnanci ve vědě a výzkumu celkem	přep. os.	1 270	1 338	1 756	1 899	2 063	.
z toho výzkumní pracovníci		502	636	991	933	975	.
<b>INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE</b>							
Domácnosti používající: <sup>2)</sup>							.
osobní počítač	%	42,3	49,4	54,4	60,4	63,5	.
internet	%	39,9	47,6	53,0	59,8	63,0	.
<b>REGISTR EKONOMICKÝCH SUBJEKTŮ<sup>3)</sup></b>							
Registrované subjekty k 31. 12.	počet	114 990	117 230	118 766	119 908	114 472	115 262
z toho fyzické osoby		92 539	93 790	95 268	95 852	93 367	93 868
z toho živnostníci		87 492	89 233	90 675	91 117	82 647	84 731
z toho subjekty se zjištěnou aktivitou k 31. 12.	počet	55 873	56 832	58 376	59 537	56 799	55 462
z toho fyzické osoby		44 494	44 272	45 249	45 392	43 942	43 558
z toho živnostníci		41 285	40 900	41 814	41 895	37 628	38 402
Vzniklé subjekty	počet	4 514	4 439	3 889	3 660	3 219	2 959
z toho fyzické osoby		3 053	3 072	2 998	2 757	2 456	2 269
z toho živnostníci		2 955	2 909	2 926	2 690	2 187	2 190
<b>ZEMĚDĚLSTVÍ</b>							
Zemědělská produkce celkem <sup>4)</sup>	mil. Kč	1 842	1 846	2 163	2 277	2 390	.
z toho:							.
rostlinná produkce		916	950	1 160	1 278	1 335	.
živočišná produkce		873	849	936	925	984	.
Obhospodařovaná zemědělská půda	ha	98 552	98 208	98 323	102 113	100 219	99 735
z toho orná		39 406	38 916	38 339	40 036	38 188	37 691
Skližeň	t						
obilovin		107 348	93 375	112 212	92 967	105 398	122 216
brambor		5 380	5 058	6 392	4 774	3 991	4 659
Stavy hospodářských zvířat							
skot	počet	43 808	44 565	46 726	45 606	45 035	45 942
prasata	počet	26 340	37 459	24 942	22 712	20 689	21 108
drůbež	počet	65 245	75 732	73 799	82 893	55 917	60 496





**Tab. 2.3 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj - ekonomický vývoj**

dokončení

	Měřicí jednotka	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Výroba masa v jatečné hmotnosti celkem (bez drůbežího)	t	3 062	3 141	3 228	2 897	2 853	2 688
z toho:							
hovězí (včetně telecího)		1 896	1 776	1 594	1 349	1 189	1 142
vepřové		1 153	1 354	1 620	1 538	1 650	1 535
Výroba mléka	tis. l	65 346	70 049	69 948	69 824	70 402	73 249
Snáška vajec (komzumních)	tis. ks	1 076	1 104	1 057	1 386	1 287	1 246
<b>LESNICTVÍ</b>							
Zalesňování	ha	599	732	854	765	797	922
Těžba dřeva	m <sup>3</sup> b. k.	588 778	612 187	549 301	518 670	593 104	620 061
z toho nahodilá živelní		159 007	145 370	34 657	49 244	31 285	30 854
<b>PRŮMYSL</b> (za subjekty se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji)							
Průměrný počet subjektů	počet	120	112	104	101	99	103
Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy celkem	mil. Kč	101 071	110 372	115 867	115 768	125 623	142 784
na 1 zaměstnance	tis. Kč	2 441	2 752	2 881	2 863	3 096	3 421
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. os.	41 412	40 101	40 211	40 429	40 425	41 742
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance	Kč	24 036	25 373	26 183	27 028	27 618	28 297
<b>STAVEBNICTVÍ</b> (za subjekty s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji)							
Průměrný počet subjektů	počet	25	22	19	21	17	16
Základní stavební výroba celkem	mil. Kč	5 680	3 859	3 331	3 279	3 118	2 949
na 1 zaměstnance	tis. Kč	2 354	1 976	1 757	1 504	1 768	1 762
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. os.	2 413	1 953	1 896	2 180	1 764	1 674
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance	Kč	25 939	27 552	27 673	27 124	26 662	28 072
Stavební práce dle dodavatelských smluv v tuzemsku podle místa stavby celkem <sup>1)</sup>	mil. Kč	8 973	8 607	8 231	7 579	6 706	6 230
z toho pro veřejné zadavatele		4 604	4 698	3 836	3 461	3 672	3 175
<b>STAVEBNÍ POVOLENÍ</b>							
Orientační hodnota staveb celkem	mil. Kč	10 204	12 506	15 421	10 572	7 785	6 830
z toho:							
budov (bytových a nebytových)		6 202	5 598	6 190	6 252	4 509	4 371
na ochranu životního prostředí		1 038	4 093	4 568	775	221	459
Průměrná hodnota na 1 stavební povolení	tis. Kč	2 446	2 976	3 734	2 793	2 245	2 211
<b>BYTOVÁ VÝSTAVBA</b>							
Zahájené byty	počet	1 535	1 152	839	747	637	749
z toho v nových rodinných domech		774	669	628	571	521	492
Dokončené byty	počet	1 480	1 256	957	1 252	774	681
z toho v nových rodinných domech		824	806	646	712	619	522
Průměrná hodnota 1 m <sup>2</sup> obytné plochy dokončeného bytu							
v novém rodinném domě	Kč	32 437	32 476	32 927	34 076	34 210	32 391
v novém bytovém domě	Kč	35 080	43 821	39 078	32 771	48 531	33 845
<b>CESTOVNÍ RUCH<sup>2)</sup></b>							
Hromadná ubytovací zařízení k 31. 12.	počet	835	777	756	1 007	989	866
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	počet	41 503	37 976	36 553	46 441	45 863	42 607
Hosté celkem	osoby	652 987	632 568	632 794	753 932	752 732	700 144
z toho ze zahraničí		165 482	148 269	145 829	170 427	159 869	143 370
Průměrná doba pobytu	dny	4,6	4,5	4,4	4,4	4,4	4,2
z toho hostů ze zahraničí		4,9	4,7	4,6	4,6	4,5	4,4

<sup>1)</sup> odhad celkového počtu zaměstnaných podle metodiky ESA95 (Evropský systém účtů 1995)

<sup>2)</sup> tříleté klouzavé průměry (např. údaj roku 2011 je vypočten z dat roku 2010, 2011 a 2012)

<sup>3)</sup> vlivem zpřesnění dat podle Registru osob (ROS) nejsou údaje od roku 2013 plně srovnatelné s předchozími roky

<sup>4)</sup> v roce 2013 semidefinitivní výsledky

<sup>5)</sup> za subjekty s 20 a více zaměstnanci

<sup>6)</sup> na základě výsledků projektu MMR "Zkvalitnění informací o vybraných sektorech cestovního ruchu" došlo k revizi dat o kapacitách a návštěvnosti za roky 2012 a 2013; z toho důvodu nejsou údaje před rokem 2012 srovnatelné

**Tab. 2.4 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj - vývoj životního prostředí**

	Měřicí jednotka	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<b>PŮDA (ČÚZK)</b>							
Zemědělská půda k 31. 12.	ha	140 090	140 013	139 896	139 826	139 748	139 690
z toho:							
orná půda		66 503	66 142	65 640	65 190	64 933	64 708
zahrady a ovocné sady		8 963	8 962	8 974	9 001	9 006	9 025
trvalé travní porosty		64 600	64 882	65 254	65 607	65 782	65 929
Nezemědělská půda k 31. 12.	ha	176 203	176 291	176 442	176 516	176 598	176 652
z toho:							
lesní pozemky		140 275	140 402	140 611	140 789	140 806	140 893
zastavěné plochy a nádvoří		5 230	5 239	5 233	5 240	5 258	5 253
<b>VODOVODY A KANALIZACE</b>							
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	89,9	87,0	86,5	84,0	82,0	86,9
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci	%	67,9	68,2	68,9	66,4	68,2	68,5
z toho na kanalizaci s koncovou ČOV		66,1	66,2	67,3	64,5	66,2	66,5
Podíl čištěných odpadních vod (bez srážkových)	%	98,6	99,7	99,5	98,2	99,0	97,2
<b>OVZDUŠÍ</b>							
Měrné emise tuhých znečišťujících látek (REZZO 1–4)	t/km <sup>2</sup>	0,51	0,53	0,46	0,47	0,46	.
v tom:							.
stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,43	0,46	0,38	0,41	0,40	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,08	0,07	0,07	0,07	0,06	.
Měrné emise oxidu siřičitého (REZZO 1–4)	t/km <sup>2</sup>	0,73	0,58	0,44	0,46	0,50	.
z toho stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,73	0,58	0,44	0,46	0,50	.
Měrné emise oxidů dusíku (REZZO 1–4)	t/km <sup>2</sup>	1,25	1,13	1,10	1,05	1,02	.
v tom:							.
stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,39	0,38	0,34	0,34	0,33	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,85	0,74	0,76	0,71	0,68	.
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1–4) <sup>1)</sup>	t/km <sup>2</sup>	6,16	6,74	5,64	5,88	5,78	.
v tom:							.
stacionární zdroje (REZZO 1–3)		4,71	5,56	4,57	4,93	4,92	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,46	1,18	1,07	0,95	0,87	.
<b>ODPADY</b>							
Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele	kg	549	658	928	1 116	1 148	.
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	284	282	287	276	265	.
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu	%	13,4	13,3	16,8	13,5	14,6	.
Odděleně sbírané složky komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	38,0	37,6	48,1	37,3	38,7	.
Nakládání s odpady celkem	tis. t	1 134	825	866	912	880	.
z toho nebezpečné odpady	%	2,9	11,5	9,8	9,5	11,2	.
Podíl využitých odpadů	%	17,2	24,7	26,0	23,9	27,4	.
z toho recyklovaných (vč. regenerace)		3,7	4,3	6,9	7,8	9,2	.
Podíl odstraněných odpadů	%	12,0	14,8	19,7	22,1	55,2	.



**Tab. 2.4 Vybrané ukazatele za Liberecký kraj - vývoj životního prostředí**

dokončení

	Měřicí jednotka	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<b>VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ</b>							
Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	3 826	2 089	3 445	2 973	2 172,5	.
Investice na ochranu životního prostředí podle sídla investora	tis. Kč	1 788 351	958 179	1 500 598	989 676	770 224	.
z toho:							.
ochrana ovzduší a klimatu	%	13,2	5,2	16,6	13,7	4,8	.
nakládání s odpadními vodami	%	9,1	8,7	5,3	13,9	28,0	.
nakládání s odpady	%	3,7	14,5	5,2	8,7	15,9	.
Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle sídla investora	tis. Kč	2 664 146	3 199 050	3 466 928	3 162 947	3 430 320	.
z toho:							.
ochrana ovzduší a klimatu	%	0,9	0,7	0,6	0,8	0,5	.
nakládání s odpadními vodami	%	5,8	8,6	7,2	7,2	8,2	.
nakládání s odpady	%	35,2	37,0	39,8	33,1	36,4	.

**Tab. 3.1 Vybrané ukazatele podle okresů Libereckého kraje**

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy			
			Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily
Obyvatelstvo k 31. 12. <sup>1)</sup>	2009	439 027	104 144	90 390	169 795	74 698
	2011	438 600	103 152	89 906	170 702	74 840
	2013	438 609	102 811	90 028	171 385	74 385
	2014	438 851	102 816	90 003	171 756	74 276
z toho cizinci (bez azylantů) (%)	2009	3,9	2,7	4,2	5,3	2,3
	2011	3,8	2,8	4,2	4,8	2,3
	2013	3,9	3,0	4,4	4,8	2,3
	2014 <sup>7)</sup>	3,9	3,2	4,4	4,8	2,3
Přírůstek na 1 000 obyvatel: přirozenou měnou	2009	2,0	2,9	1,8	2,3	0,5
	2011	1,0	1,8	0,5	1,5	-0,9
	2013	0,3	0,8	0,0	0,9	-1,7
	2014	0,2	0,8	0,4	0,4	-1,4
stěhováním	2009	1,8	-1,5	1,7	5,0	-0,5
	2011	0,6	-2,7	1,1	2,3	0,6
	2013	-0,2	-3,0	0,4	1,3	-0,7
	2014	0,3	-0,7	-0,7	1,7	-0,1
Podíl obyvatel k 31. 12. ve věku (%) <sup>1)</sup> 0–14 let	2009	14,9	15,7	14,5	14,8	14,2
	2011	15,3	15,8	15,0	15,5	14,6
	2013	15,5	15,8	15,3	15,9	14,7
	2014	15,7	15,9	15,4	16,1	14,7
15–64 let	2009	70,9	72,2	70,7	70,9	69,1
	2011	69,3	70,8	68,9	69,2	67,9
	2013	67,5	68,9	67,1	67,3	66,5
	2014	66,7	68,1	66,3	66,5	65,9
65 a více let	2009	14,3	12,1	14,8	14,3	16,6
	2011	15,4	13,4	16,1	15,3	17,5
	2013	17,0	15,3	17,6	16,8	18,8
	2014	17,6	16,1	18,3	17,5	19,4
Průměrný věk k 31. 12. <sup>1)</sup>	2009	40,1	38,9	40,6	40,2	41,2
	2011	40,6	39,6	41,0	40,6	41,7
	2013	41,1	40,3	41,5	40,9	42,2
	2014	41,4	40,6	41,8	41,1	42,5
Index stáří (%) <sup>1)</sup> (65 a více let / 0–14 let)	2009	96,0	77,2	101,8	96,5	116,6
	2011	100,7	84,8	107,1	99,1	120,3
	2013	109,1	96,5	115,6	105,9	127,5
	2014	112,5	101,1	118,8	108,7	131,3
Index ekonomického zatížení (%) <sup>1)</sup> (0–14 let + 65 a více let / 15–64 let)	2009	41,1	38,5	41,3	41,1	44,6
	2011	44,3	41,3	45,1	44,5	47,3
	2013	48,2	45,1	49,0	48,6	50,4
	2014	49,9	46,9	50,8	50,4	51,7



**Tab. 3.1 Vybrané ukazatele podle okresů Libereckého kraje**

1. pokračování

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy			
			Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily
Uchazeči o zaměstnání celkem k 31. 12.	2009	26 273	7 250	5 379	9 692	3 952
	2011	23 286	6 519	4 381	8 727	3 659
	2013	25 909	6 709	4 867	9 953	4 380
	2014	23 496	5 727	4 353	9 530	3 886
z toho:						
ženy	2009	13 043	3 709	2 646	4 833	1 855
	2011	12 009	3 613	2 197	4 421	1 778
	2013	13 286	3 547	2 459	5 105	2 175
	2014	12 317	3 122	2 240	5 082	1 873
absolventi škol a mladiství	2009	1 560	449	317	544	250
	2011	1 456	429	307	452	268
	2013	1 674	436	347	537	354
	2014	1 245	323	254	443	225
osoby se zdravotním postižením	2009	3 180	1 027	684	993	476
	2011	2 937	897	634	966	440
	2013	2 927	818	576	1 026	507
	2014	2 746	750	508	1 013	475
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti	2009	8 820	2 310	1 851	3 407	1 252
	2011	5 685	1 717	1 026	2 054	888
	2013	4 979	1 224	920	1 962	873
	2014	4 888	1 283	858	1 835	912
dosažitelní	2009	25 787	7 151	5 223	9 528	3 885
	2011	22 323	6 225	4 082	8 431	3 585
	2013	25 097	6 484	4 521	9 790	4 302
	2014	22 620	5 461	4 024	9 300	3 835
Podíl uchazečů o zaměstnání z celkového počtu uchazečů k 31. 12. (%):						
ve věku 50 a více let	2009	27,6	28,7	24,8	28,0	28,1
	2011	25,1	25,6	24,9	24,8	25,5
	2013	26,4	26,2	25,0	26,6	28,0
	2014	28,1	29,2	25,7	27,5	30,5
evidovaných 12 a více měsíců	2009	22,8	22,2	22,7	22,6	24,6
	2011	36,4	35,3	36,3	37,1	36,9
	2013	40,4	40,3	41,0	40,9	38,5
	2014	43,0	41,6	42,4	44,5	41,9

**Tab. 3.1 Vybrané ukazatele podle okresů Libereckého kraje**

2. pokračování

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy			
			Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily
Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. (%) <sup>2)</sup>	2009	8,29	9,51	8,17	7,92	7,52
	2011	7,35	8,53	6,59	7,14	7,06
	2013	8,46	9,13	7,48	8,46	8,69
	2014	7,72	7,80	6,73	8,13	7,83
v tom:						
muži	2009	8,33	9,26	8,33	7,92	7,93
	2011	7,08	7,55	6,63	6,99	7,13
	2013	8,21	8,58	7,45	8,22	8,58
	2014	7,30	7,10	6,58	7,54	7,91
ženy	2009	8,25	9,76	8,00	7,92	7,11
	2011	7,62	9,52	6,55	7,29	6,98
	2013	8,71	9,69	7,50	8,71	8,80
	2014	8,14	8,52	6,88	8,73	7,75
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob k 31. 12. (%) <sup>3)</sup>	2009	1,9	2,1	1,9	1,8	1,9
	2011	2,8	3,2	2,6	2,7	2,7
	2013	3,5	3,8	3,3	3,5	3,4
	2014	3,4	3,4	3,1	3,7	3,3
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (%) <sup>4)</sup>	2011	24,7	20,3	20,4	28,5	26,2
	2013	26,4	21,9	22,0	30,3	28,4
	2014	27,2	22,5	22,8	31,0	29,3
Zjištěné trestné činy na 1 000 obyvatel	2009	33,5	42,6	32,9	33,2	22,4
	2011	31,2	39,0	29,5	33,1	18,2
	2013	31,8	37,0	28,6	36,0	19,1
	2014	28,5	29,3	28,2	32,2	19,1
z toho násilné a mravnostní	2009	2,6	3,1	2,7	2,7	1,6
	2011	3,4	4,1	3,3	3,7	1,5
	2013	2,6	2,7	3,2	2,8	1,5
	2014	2,6	2,6	2,8	2,8	1,6
Soukromí podnikatelé (živnostníci) - počet vzniklých na 1 000 obyvatel	2009	6,7	6,8	6,8	6,7	6,8
	2011	6,7	6,2	6,9	6,9	6,7
	2013	5,0	4,4	4,9	5,1	5,8
	2014	5,0	4,6	5,4	5,0	5,0
Stavební práce dle dodavatelských smluv v tuzemsku podle místa stavby na 1 obyvatele (tis. Kč) <sup>5)</sup>	2009	20,5	21,5	8,4	29,9	12,3
	2011	18,8	23,4	6,2	24,7	14,1
	2013	15,3	12,4	12,9	21,1	8,8
	2014	14,2	12,6	11,3	18,4	10,3



**Tab. 3.1 Vybrané ukazatele podle okresů Libereckého kraje**

dokončení

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy			
			Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily
Počet bytů na 1 000 obyvatel:						
zahájených	2009	3,50	1,72	4,43	2,93	6,17
	2011	1,91	1,80	1,77	1,78	2,55
	2013	1,45	0,91	1,13	1,88	1,61
	2014	1,71	1,20	1,89	1,43	2,83
dokončených	2009	3,38	1,40	2,70	5,00	3,27
	2011	2,18	1,77	1,75	2,51	2,53
	2013	1,77	1,86	1,68	1,76	1,74
	2014	1,56	1,27	1,38	1,63	2,00
Hromadná ubytovací zařízení <sup>6)</sup> :						
lůžka	2012	46 441	9 881	11 947	9 046	15 567
	2013	45 863	9 926	11 630	8 918	15 389
	2014	42 607	9 191	10 103	8 624	14 689
lůžka na 1 000 obyvatel	2012	105,9	95,9	132,9	52,9	208,5
	2013	104,6	96,5	129,3	52,1	206,5
	2014	97,1	89,3	112,3	50,3	197,6
Podíl na celkové výměře k 31. 12. (%):						
orné půdy	2009	21,0	22,3	7,7	22,4	24,7
	2011	20,7	22,3	7,6	21,7	24,6
	2013	20,5	22,1	7,5	21,4	24,4
	2014	20,5	22,0	7,5	21,2	24,4
zastavěných ploch	2009	1,7	1,5	2,0	1,8	1,5
	2011	1,7	1,5	2,0	1,8	1,5
	2013	1,7	1,5	2,0	1,8	1,5
	2014	1,7	1,5	2,0	1,8	1,5
Měrné emise (t/km <sup>2</sup> ) (REZZO 1–3):						
tuhých znečišťujících látek <sup>6)</sup>	2009	0,36	0,25	0,54	0,38	0,39
	2011	0,32	0,23	0,42	0,34	0,37
	2013	0,33	0,25	0,46	0,33	0,39
oxidu siřičitého	2009	0,73	0,39	1,45	0,96	0,48
	2011	0,44	0,35	0,58	0,46	0,48
	2013	0,50	0,41	0,68	0,50	0,53
oxidů dusíku	2009	0,39	0,22	1,04	0,44	0,22
	2011	0,34	0,25	0,69	0,37	0,22
	2013	0,33	0,28	0,62	0,34	0,24
oxidu uhelnatého	2009	4,71	3,41	6,41	4,90	5,43
	2011	4,57	3,40	5,73	4,84	5,33
	2013	4,92	3,74	6,25	5,12	5,66

<sup>1)</sup> v roce 2011 promítnuty výsledky Sčítání lidu, domů a bytů, které se uskutečnilo k 26. 3. 2011

<sup>2)</sup> podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

<sup>3)</sup> podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

<sup>4)</sup> předčasným důchodem se rozumí přiznání starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; stav v prosinci

<sup>5)</sup> za subjekty s 20 a více zaměstnanci

<sup>6)</sup> nezahrnují emise TZL, NH<sub>3</sub> a VOC ze stavebních činností, chovů hosp. zvířat, aplikace min. hnojiv a nesledovaných zdrojů

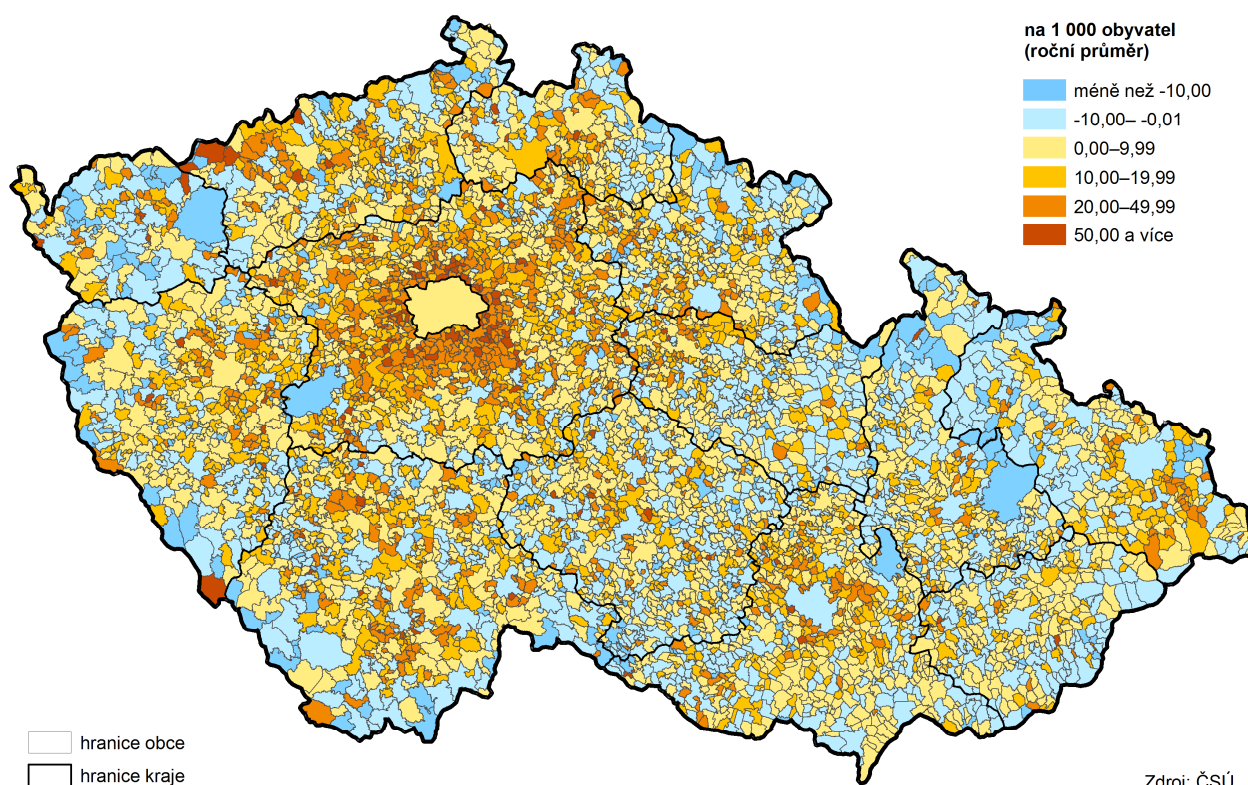
<sup>7)</sup> předběžné údaje



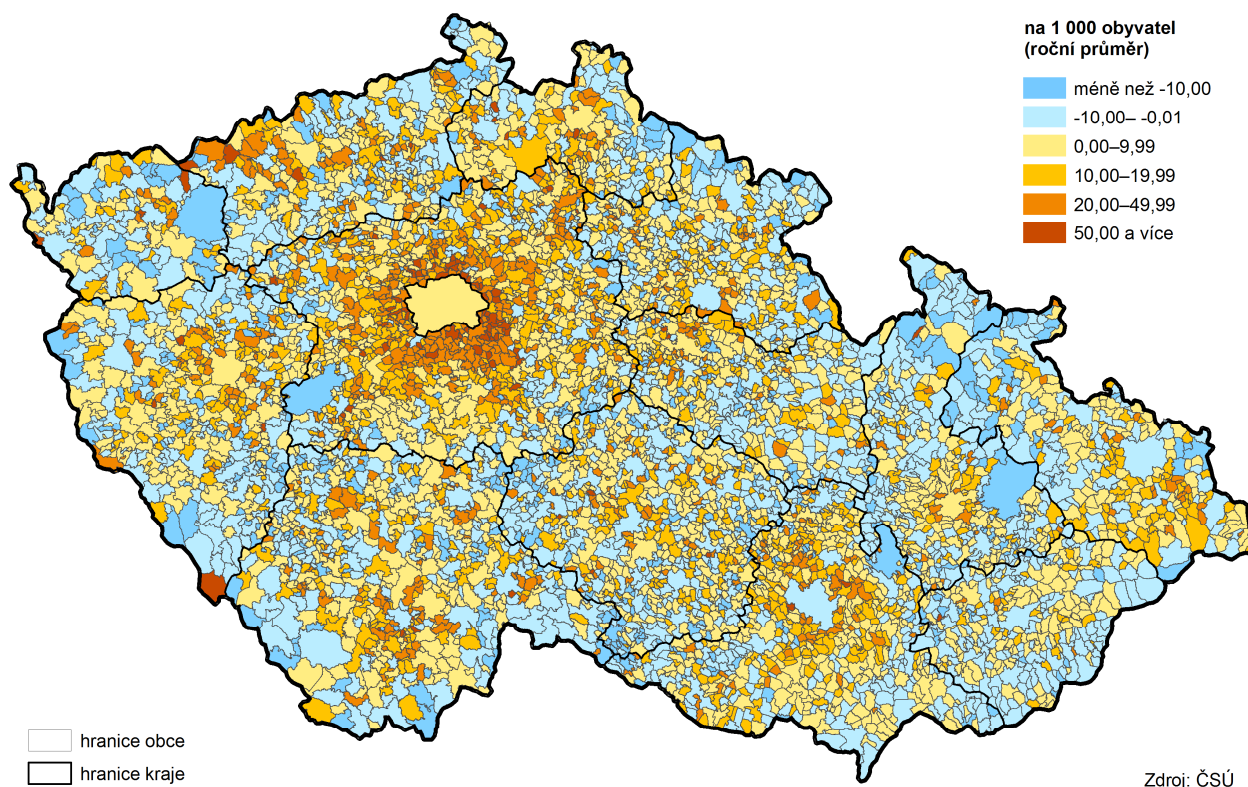


## KARTOGRAMY

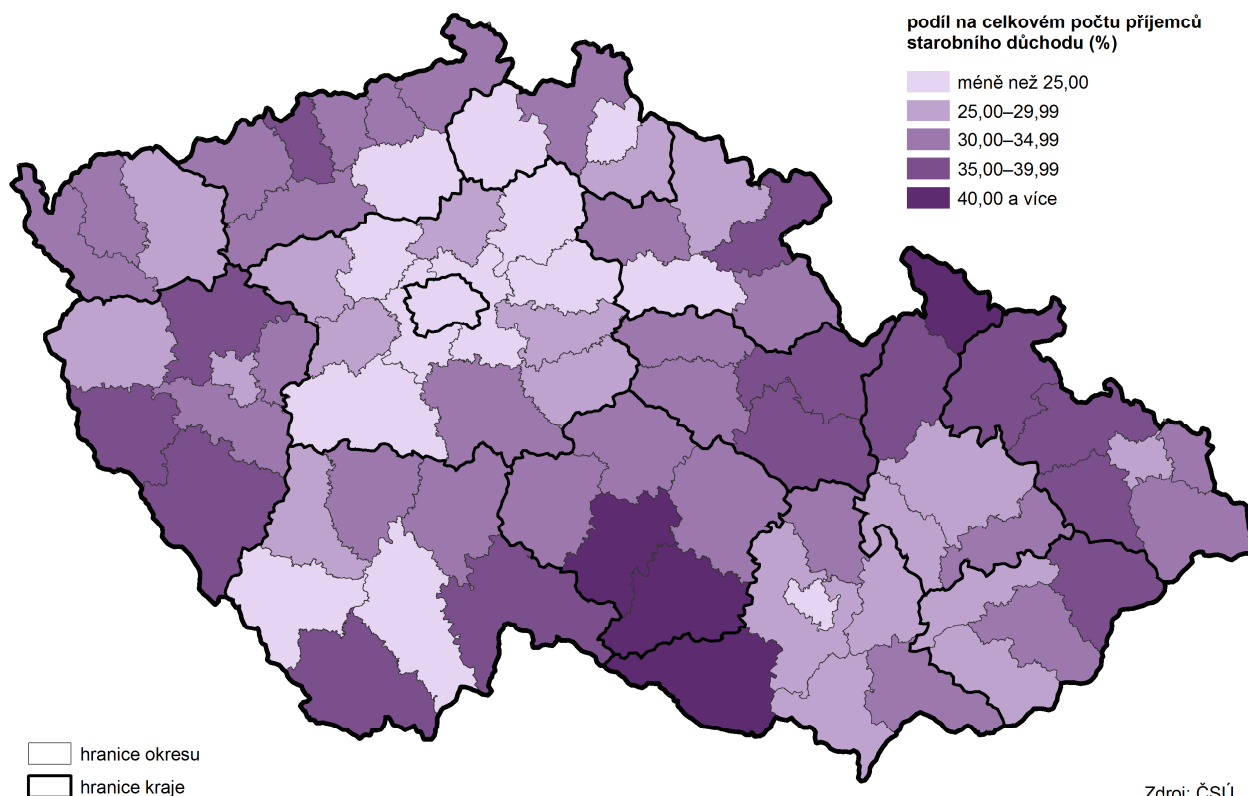
## Přírůstek obyvatel stěhováním v obcích v letech 2009 až 2014



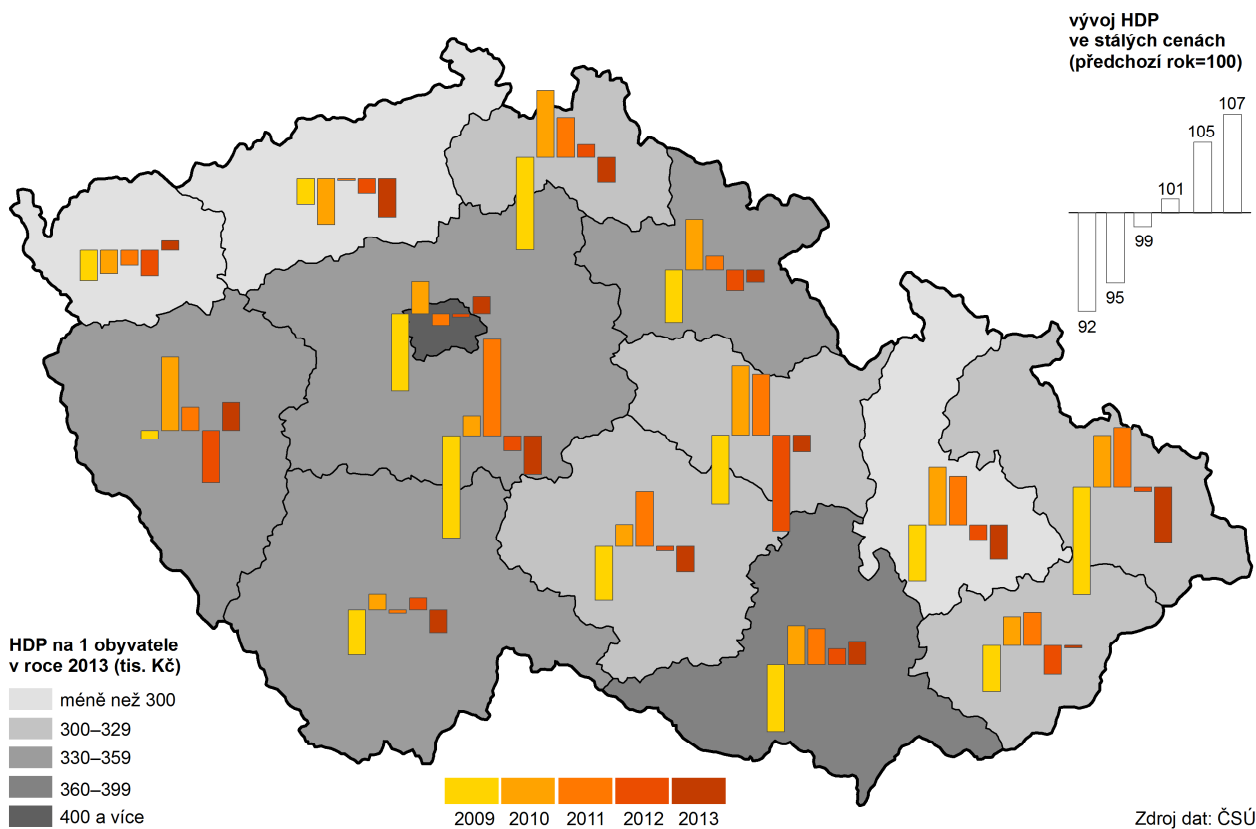
## Přírůstek obyvatel v obcích v letech 2009 až 2014



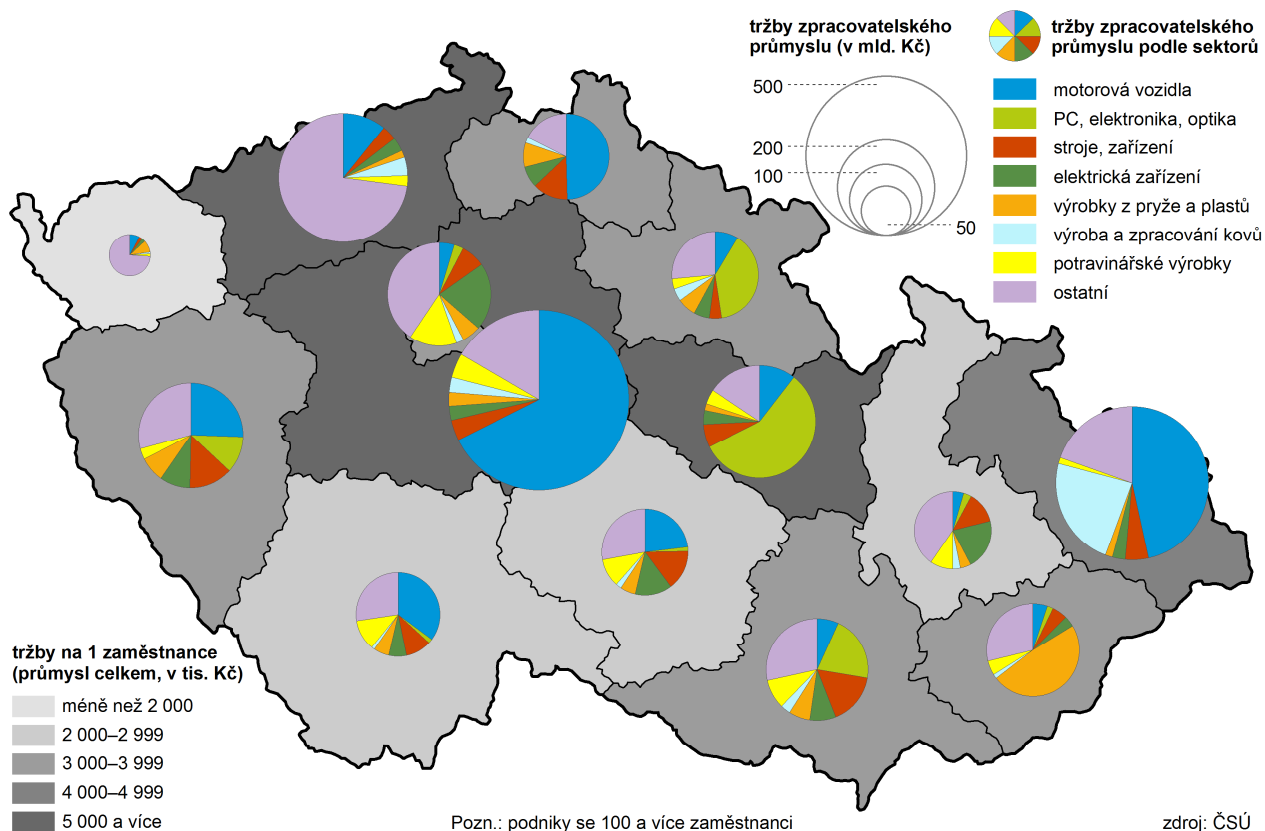
## Příjemci předčasných starobních důchodů (bez souběhu) v okresech v prosinci 2014



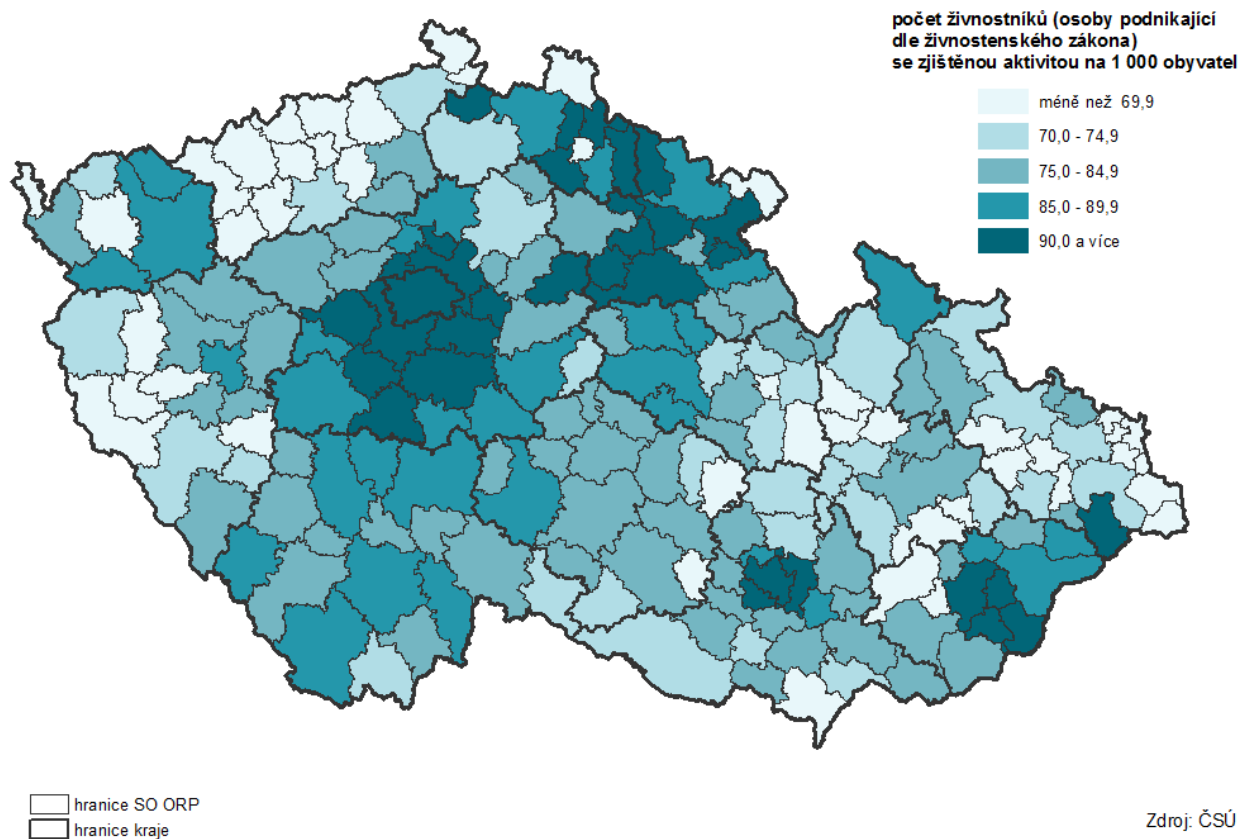
## Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2009 až 2013



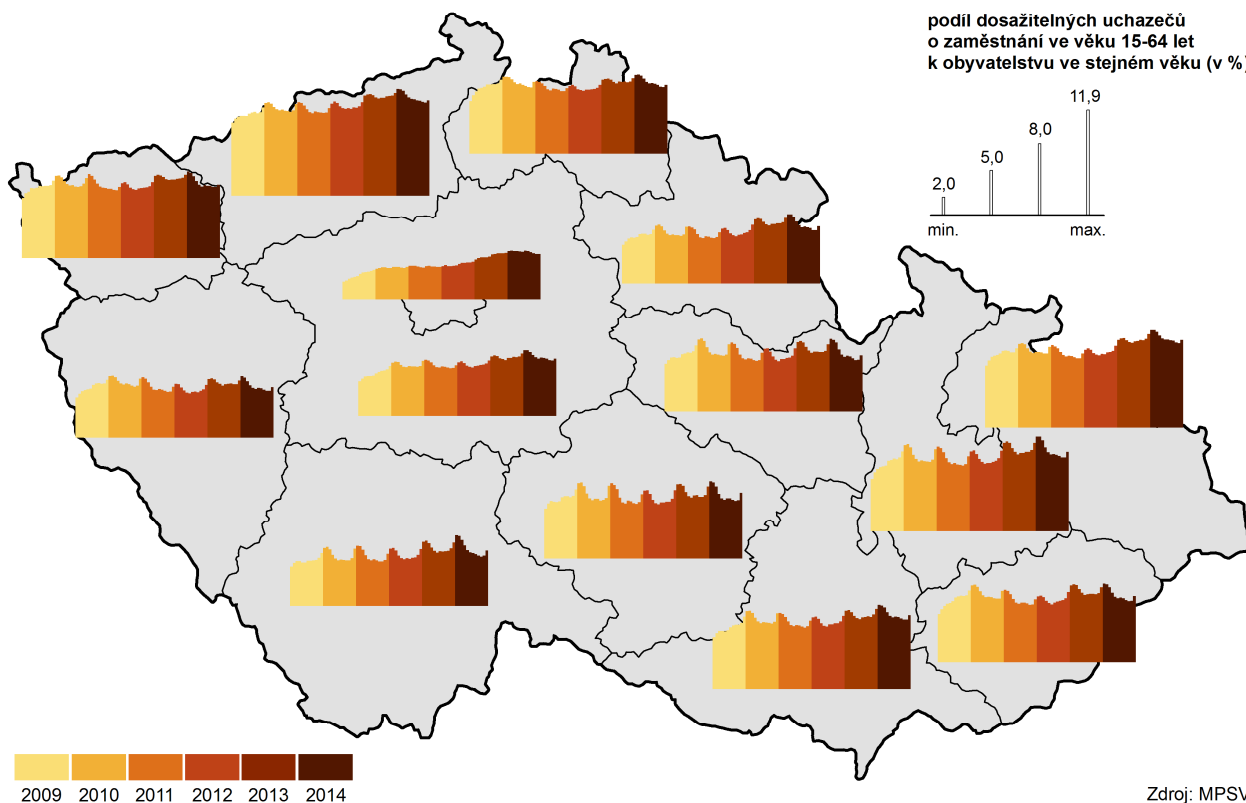
## Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy v krajích v roce 2014



## Živnostníci ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2014



## Nezaměstnanost v krajích v letech 2009 až 2014 (stav ke konci jednotlivých měsíců)



## Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2009 až 2013

